

OsloMet - storbyuniversitetet

Mona Ismail Hassan Moalin

**En kvalitativ studie av utekontakters og
miljøterapeuters samarbeider om
forebygging av ungdomskriminalitet i Oslo**

**Masteroppgave i SSA5910 1, Masteroppgave i sosialt arbeid
OsloMet – storbyuniversitetet
Fakultet for samfunnsvitenskap**

Oslo, 2021

Sammendrag

Denne studien er en kvalitativ forskningstudie som går i dybden på å finne ut av hvordan ungdomsskolen og oppsøkende arbeid samarbeider for å forebygge kriminalitet blant ungdom i Oslo. For å finne ut av det ble det gjort kvalitative intervjuer med miljøterapeuter fra ungdomsskoler og utekontakter som jobber oppsøkende. I arbeidet med intervjuene ble det brukt tematisk analyse, som er en framgangsmåte for å identifisere og analysere temaer i intervjumaterialet. Empirien ses i lys av Urie Bronfenbrenners systemnivåer.

Gjennom analysen kom jeg frem til tre hovedfaktorer: «levetårnsutfordringer», «tilgjengelighet, tilstedeværelse, synlighet» og «relasjonsbygging». Samarbeidet mellom miljøterapeutene på ungdomsskolene og utekontaktene er sentralt i forebyggingen av ungdomskriminalitet fordi majoriteten av ungdommene de møter på kommer fra familier med levetårnsutfordringer som trangboddhet og lite tilgang til aktiviteter. For å få en kontakt med disse ungdommene og sette inn forebyggende tiltak som aktiviteter og grupper, er utekontakten avhengig av at miljøterapeutene inkluderer de i arbeidet på ungdomsskolen og gir de rom for å være med og gjøre skolefelt, slik at de kan være synlig tilstede på ungdomsskolen og være kjente ansikter der. Miljøterapeutene fungerer som samarbeidskoordinatører da de har kontakt med mange parter av hjelpeapparatet rundt ungdommen, og siden utekontakt ikke er en lovpålagt tjeneste er de avhengige av å bli invitert inn. Ved å være synlige og tilgjengelig på ungdomsskolen blir utekontaktene kjente ansikt i nærmiljøet, noe som gjør at ungdommene kjenner de igjen fra skolen. Miljøterapeutene kan også komme med tips om ungdom som utekontaktene bør holde ekstra utkikk etter i nærmiljøet. Ved at utekontaktene får felte og ha aktiviteter sammen med miljøterapeutene på ungdomsskolen, får de også bygget relasjoner med ungdommene, relasjoner som de kan dra nytte av utenfor ungdomsskolen. Et tett og godt samarbeid fører til at ungdommene har trygge voksenpersoner som de stoler på ute i nærmiljøet og på ungdomsskolen.

Nøkkelord: oppsøkende arbeid, ungdomsskole, samarbeid, levetårnsutfordringer, relasjon

Abstract

This study is a qualitative research study that goes in depths figuring out how junior high school and the outreach team cooperates to prevent crime among youth in Oslo. To figure out how this research study contains qualitative interviews with environmental therapists from school and the outreach team. For the interviews I have used a thematic analysis, this is an approach to identify and analyze themes in the interview material. The empirical evidence is seen in the light of Urie Bronfenbrenner's system levels.

Through the analysis, I came across three main causes: "low income", "accessibility, presence, visibility" and "building relationships". The cooperation between the environmental therapists at junior high schools and the outreach team is a central factor to prevent youth crimes because the majority of the youth they meet comes from families with low income and challenges such as cramped living and little access to activities. To connect with this specific group of youths and to establish measures, such as activities and groups to prevents youth crime, the outreach team depends on the environmental therapist to includes them in their work at the school and to give them space to come along as well as to do outreach work at school. With this they would be visible to the youth and become recognizable faces. Hence, the environmental therapist functions as a collaboration cooperative between the different sections of the auxiliary device around the youths, and since the outreach team is not an obligated service by law, it is important that they're invited in by the environmental therapists. By being visible and available at school, the youth becomes familiar with the outreach team and they're more likely to create trust outside of school.

The environmental therapist knows what kind of youth to keep an eye out for in the local community. When the outreach team is included within the activities with the environmental therapist as well with the outreach work they do at school, it becomes easier to create a relation to the youth. The relations they form from being visible at school will help them in the work they do outside of school. A close and well-thought cooperative between the two sectors creates safe adults that the youth trusts in the local community and at junior high school.

Key words: outreach work, junior high school, cooperation, living condition, relation

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Problemstilling	7
1.3 Hvorfor Oslo?	9
2.0 Begrepsavklaring	9
2.1 Oppsøkende tjeneste	9
2.2 Ungdom	11
2.3 Ungdomsskolen.....	12
2.4 Miljøterapeuter på ungdomsskolen	13
2.5 Samarbeid og «det åpne teamet».....	14
2.6 Forebygging	16
3.0 Nyere forskning	17
4.0 Metode	20
4.1 Valg av metode	20
4.2 Semi-strukturert intervju.....	22
4.3 Planlegging og rekruttering	22
4.4 Utvalget	23
4.4.1 Presentasjon av informantene.....	23
4.5 Gjennomføringen av intervjuene	25
4.5.1 Det første intervjuet	25
4.5.2 Zoom intervjuene.....	26
4.5.3 Fordeler og ulemper	26
4.6 Transkribering	27
4.7 Analyse	27
4.8 Forskningsetiske hensyn	28
4.8.1 Etikk	28
4.8.2 Databehandling.....	30
4.8.3 Intervjusituasjonen	30
5.0 Teoretiske perspektiver	31
5.1 Kriminalitetsfaktorer – historisk tilbakeblikk	31
5.2 Bronfenbrenner – mikro/makro/meso	32
5.2.1 Mikrosystem	33
5.2.2 Mesosystem	35
5.2.3 Exosystem	37
5.2.4 Makrosystem	38
5.2.5 Tidssystemer	39
6.0 Funn	39

6.1 Levekårsutfordringer	40
6.1.1 Barnefattigdom	40
6.1.2 Boforhold og fritidsaktiviteter	42
6.2 Tilgjengelig, tilstedeværelse og synlighet	45
6.2.1 Synlighet på ungdomsskolen	46
6.2.2 Synlighet i nærmiljøet	51
6.3 Relasjonsbygging	56
6.3.1 Relasjonsbygging på ungdomsskolen	57
6.3.2 Relasjonsbygging utenfor ungdomsskolen	60
7.0 Diskusjon	64
7.1 Hvorfor er levekårsutfordringer relevant for samarbeidet?	64
7.1.1 Barnefattigdom	64
7.1.2 Boforhold og fritidsaktiviteter	65
7.2 Hvorfor er tilgjengelig, tilstedeværelse og synlighet sentralt for samarbeidet?	67
7.2.1 Synlighet på ungdomsskolen	67
7.2.2 Synlighet i nærmiljøet	69
7.3.1 Relasjonsbygging på ungdomsskolen	72
7.3.2 Relasjonsbygging utenfor ungdomsskolen	73
8.0 Oppsummering	74
9.0 Litteraturliste	76
Vedlegg 1: Intervjuguide for utekontakter	83
Vedlegg 2: Intervjuguide for miljøterapeut	86
Vedlegg 3: Informasjonsbrev + samtykke skjema	89
Vedlegg 4: Godkjenningbrev fra NSD	94

Hvordan samarbeider ungdomsskolen og oppsøkende tjeneste om forebygging av ungdomskriminalitet i Oslo?

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I løpet av de siste årene har overskrifter som «16-åring hugget i ansiktet i Oslo – tre mindreårige pågrepet» (Johansen mfl, 2020), og «15-åring kan få fengsel på ubestemt tid – mener gutten er farlig» (Fossheim, 2020), ofte vært å se i norsk media. Medieoppslag viser at ungdomskriminalitet er noe som har påvirket skoler: «Ved flere skoler i Oslo er vold en del av hverdagen» (Haugan mfl, 2017), Det er noe politikere har diskutert og satt på dagsorden: «Hastemøtet om skolevold: Regjeringen kommer med 30 mill. ekstra for å bekjempe unge gjengangere» (Ertesvåg & Vågenes, 2017).

Voldelige episoder og narkotikasalg er noe mange ungdommer lever med i hverdagen sin og noe som berører skolegang, familieliv, venner, og fremtidsmuligheter. Politikere, skoler, barnevern, politi, oppsøkende arbeid og andre instanser prøver å finne ut av hvordan de skal takle. Over 97 % av barn og unge i aldersgruppen 10-17 år ble ikke registrert med kriminelle handlinger i Oslo, så de fleste barn og ungdom er lovlidige. Det er en liten gruppe som står for barn- og ungdomskriminaliteten, og det har skjedd en liten økning mellom 2016-2018 i kriminelle handlinger blant unge gjengangere, altså ungdom under 18 år. I 2018 sto de unge gjengangerne for nesten halvparten av de kriminelle handlingene i denne aldersgruppen (Kjenn & Bakosgjelten, 2018, s. 5). Dette fikk meg til å tenke på hvordan man kan hjelpe disse ungdommene som begår kriminalitet, og hva som er viktig i det arbeidet. Hvordan skal ulike instanser som jobber med ungdom klare å få til et effektivt samarbeid om å forebygge ungdomskriminaliteten i Oslo?

Det er flere grunner til at jeg har valgt dette temaet er at jeg har i mange år jobbet på barneskole, og gjennom årene har jeg sett ungdommer komme i kriminelle nettverk. Det er ikke mange, men de få jeg har sett har fått meg til å tenke på hva som fører de dit. Jeg har også sett at mange av disse elevene kommer fra samme sosioøkonomiske bakgrunn. Jeg la også merke til at ungdommene som ikke havnet i disse sporene hadde tett kontakt med foreldre, skolen og i nærmiljøet, hvor blant annet oppsøkende team er en av de instansene som finnes. Nærmiljø og

etter skoleaktiviteter som fritidsklubb, fotballtrening eller andre aktiviteter – hadde mye å si for hvordan de brukte tiden. Nærmiljøet påvirket skolemiljøet såpass mye at det for mange av elevene ble lettere å havne i kriminelle miljøer enn å fokusere på skolen. Det er mange andre faktorer som kan føre til at ungdommer starter med kriminelle handlinger, men jeg ble interessert i hvordan skolen og oppsøkende arbeid kan samarbeide i forebygging av ungdomskriminalitet. Grunnen til at jeg tenkte på samarbeidet mellom skole og oppsøkende arbeid, er at ungdomsskolen er en institusjon hvor ungdommen bruker mye tid og at det i mange bydeler er vanlig at de samarbeider med oppsøkende tjenester, som hovedsakelig har ansvar for det som skjer utenfor skolen. Jeg vil gå nærmere inn på viktigheten av et tett samarbeid mellom ungdomsskolen og oppsøkende arbeid, og hva som blir gjort i Oslo i dag for å forebygge ungdomskriminalitet. Jeg vil ta utgangspunkt i aldersgruppen denne fra 12-17 år, da det er ungdom i denne aldersgruppen som sto for halvparten av kriminelle handlinger i 2018.

Min interesse for dette temaet ble styrket da jeg leste en artikkel om at Bjøråsen ungdomsskole på Romsås er blitt en nærmiljøskole for å forebygge rus, trusler, vold og kriminalitet i nærmiljøet. Etter det har de utvidet åpningstidene på skolen, så elevene får ulike tilbud før og etter skoletid. Ungdomsskolen er nå blitt et slags lokalt aktivitetssenter. Disse tiltakene har ført til at elevene er mer på skolen og at de også er mer aktive i undervisningen, og skolen har fått et tettere samarbeid med foresatte (Ruud, 2019). Man kan også se at det har blitt en nedgang på ungdomskriminaliteten i bydelen. Nå har Bydel Grorud et prosjekt om å forebygge for ungdomskriminalitet gjennom å gjøre alle skolene i bydelen om til nærmiljøskoler. De har også ansatt nærmiljøkoordinatorer på ungdomsskolene, som er et mellomledd mellom skole og nærmiljø, og stillingen er opprettet for å styrke arbeidet med å forebygge at flere ungdommer mer havner i kriminelle baner (Ruud, 2020). Denne suksessen fikk meg til å tenke på hvordan Uteseksjonen i Oslo jobber oppsøkende og samarbeider med skolene. Uteseksjonen jobber direkte ute i nærmiljøet hvor ungdommene oppholder seg etter skoletid, til forskjell fra nærmiljøkoordinatorene som primært jobber på skolene.

1.2 Problemstilling

Samarbeid er en viktig faktor for å forebygge ungdomskriminalitet, og ungdomsskolen og oppsøkende tjeneste er to instanser i samfunnet som har mye kontakt med ungdom. Ungdomsskolen og oppsøkende tjeneste samarbeider med hverandre og med andre instanser

rundt ungdommen. Det er dette samarbeidet jeg har valgt å se nærmere på i denne masteroppgaven. På grunnlag av dette har jeg valgt en følgende problemstilling:

«Hvordan samarbeider ungdomsskolen og oppsøkende tjeneste for å forebygge kriminalitet blant ungdom i Oslo?»

Jeg har valgt ikke å spesifisere om jeg skriver om minoritets- eller majoritetsungdom eller hvilken bydel i Oslo jeg tar utgangspunkt i, da det vil kunne stigmatisere en gruppe mennesker eller et område i byen. Jeg har heller ikke valgt å se på forebygging av en bestemt type kriminalitet blant ungdom, men ser på alle typer lovbrudd, fordi om jeg skulle fokusert på en type lovbrudd så er det mange faktorer påvirker og da ville denne studien sett annerledes ut. I denne studien handler det ikke om en spesifikk type kriminelle handlinger, men kriminalitet blant ungdom generelt. Ungdommene denne studien ser på er ungdom mellom 12-17 år. Oslo politi distrikt sammen med Oslo Kommune og Saalto har gitt ut sin årlige Salto rapport om barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo, og barne-og ungdomskriminaliteten holdt seg ganske gjevt de siste årene. Det har skjedd en nedgang fra 2019-2020, og i 2020 ble 1374 barn og unge mellom 10-17 år registrert mistenkte. I 2019 var det 1517 barn og unge i samme aldersgruppe som ble registrert mistenkt (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 7).

Å bekjempe den økende ungdoms- og gjengkriminalitet er et av de prioriterte satsningsområdene til regjeringen fordi det påvirker hele samfunnet, og det er viktig å prøve å bekjempe og forebygge at det utvikler seg noe mer. Ungdomskriminalitet fører til at barn og unge mister fokus og dette går utover familie, skole og arbeid. Derfor vil regjeringen jobbe mot å bekjempe ungdomskriminaliteten, så barn og unge får mulighet til å bli gode samfunnsborgere. Regjeringen skriver på sine sider at det er klare sammenhenger mellom oppvekstvilkår og barne- og ungdomskriminalitet (Justis- og beredskapsdepartement, 2020). For å kunne få en sjanse til å bli gode samfunnsborgere, er skolen en viktig arena hvor barn og unge tilbringer mye tid i løpet av oppveksten. For barn og unge mellom 6 og 16 år er grunnskolen gratis og obligatorisk, altså ikke noe de eller foreldrene har mulighet for å velge vekk (Øgård, 2019). Utdanningsetaten skriver i sin handlingsplan for 2015-2018, at skolen har en sentral rolle i forebygging av kriminalitet blant unge (Utdanningsetaten mfl, 2015). Skolen er en stor og sentral arena som samarbeider med barnets hjem, barnevern, politi, utekontakter

og andre lokale organer, samt at barn tilbringer så mange år der. Skolen er en arena som jobber tett på ungdommen. Skolen er i en posisjon til å se tegn tidlig, og for å unngå eller forebygge at ungdom velger en kriminell løpebane, må skolen skape tillit. Skoler som fokuserer på læringsmiljøarbeid er viktige samarbeidspartnere i forebyggingen av kriminalitet (Utdanningsetaten mfl, 2015). I forebyggingen av ungdomskriminalitet spiller også oppsøkende arbeid, altså utekontaktene, en viktig rolle, da de er den av Oslo kommunens ressurser som jobber direkte med utsatte ungdom og ungdomsgrupper. De oppsøker barn og unge i områder i nærmiljøet hvor barn og unge oppholder seg, og skolen er en av de største arenaene (Pettersen, 2020, s.8).

1.3 Hvorfor Oslo?

Denne studien kunne valgt å se på ungdomskriminalitet i hele Norge, men har begrenset seg til Oslo av flere årsaker. Den første årsaken er at i 2020 så ble 92% av ungdommen som har begått gjentatte kriminelle handlinger, tilhørighet og barnevernstilhørighet i Oslo (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 8). Oslo er også Norges hovedstad og Norges største by med 697 010 innbyggere 1.kvartal i 2021 (Statistisk sentralbyrå, 2021). Oslo er også en by med en stor nasjonal og internasjonal innvandring og blir sett på som et av de voksende byregionene i Europa. Oslo er den byen i Norge med flest mennesker som tilhørere forskjellige nasjonale kulturelle og økonomiske grupper, som betyr at det er store forskjeller på mennesker når det gjelder sosiale utfordringer og økonomiske forskjeller (Ljunggren, 2017, s. 15). Oslo er også den byen med størst vekst i innbyggertall blant de fire største byene i Norge. Oslo vil være rundt 800 000 innbyggere innen 2050, mens den nest største byen Bergen har 285 601 innbyggere 1. kvartal av 2021 og vil runde 300 000 innbyggere innen 2050 (Leknes, 2020). På grunnlag av denne informasjonen har jeg valgt å fokusere på Oslo.

2.0 Begrepsavklaring

2.1 Oppsøkende tjeneste

Oppsøkende tjeneste eller arbeid er en arbeidsmåte for å oppsøke målgruppen, enten om det er rusmisbrukere, ungdom eller andre som er «utenfor» samfunnets normer eller med andre ord, mennesker som tilhører risikogrupper (Erdal, 2006, s.17). Man kan spore denne type arbeidsform tilbake til 1865, i Londons østkant hvor Frelsesarmeen jobbet med samfunnets

utstøtte. Profesjonelt oppsøkende arbeid med ungdom startet i Norge i 1969, og denne type arbeid vokste en del da det var ungdomsopprør og ungdomsprotester fordi ungdommene hadde mistillit til autoriteter og voksgenerasjonen fra slutten av 1960-tallet og langt inn i 1970 tallet. Oppsøkende arbeid mot ungdom økte under denne perioden da mange unge var misfornøyd med hjelpetilbudet på den tiden, samt at den «anti-psykiatriske» bevegelsen mente at det var lite praktisk å bare sitte på kontoret og tilby samtale timer, og de mente at man skulle komme seg ut og oppsøke ungdom ute i felt på områder de allerede oppholder seg (Klyve & Pedersen, 2006, s. 24-25).

Begrepet oppsøkende tjeneste for ungdom eller oppsøkende ungdomsarbeid er en generell beskrivelse av metoden og de ulike måtene man kan jobbe oppsøkende rettet for ungdom. I det oppsøkende arbeid og tjenester rettet mot ungdom er det utekontakt arbeid /uteseksjoner som jobber oppsøkende (Erdal, 2006, s. 17). Utekontakt eller utekontaktarbeid er den tradisjonelle norske betegnelsen på den oppsøkende ungdomstjenesten som er i kommuner og bydeler i Norge, og i denne oppgaven vil jeg bruke oppsøkende tjeneste og utekontakt som synonymer, da også tre av mine informanter er utekontakter. Denne type arbeid kan også bli gjenkjent ved navn som gateteam, ungdomsteam eller oppsøkende team. Det er forskjell fra bydel til bydel om hva de velger å kalle denne avdelingen. Kjennetegn ved utekontakts rollen er at de jobber systematisk og metodisk feltarbeid på områder ungdom oppholder seg (Pettersen, 2020, s.7). Det at de har en tilstedeværelse over tid, er synlige er også viktige kjennetegn men også hvordan felting utføres (Pettersen, 2020, s. 13). NOU 1980: 37 skriver at målgruppen er *«barn og ungdom som er i faresonen for å utvikle problemer i en slik grad at deres sosiale og/eller mentale funksjonsevne er truet» [...] problembelastede barn og ungdom som ikke har etablert kontakt med det ordinære hjelpeapparat [...]»* (NOU 1980:37, 1980, s. 15). Fokuset er forebygging av kriminalitet og rus hos ungdom og tidlig innsats. I rollen som utekontakt er det essensielt med relasjons- og tillitsskapende arbeid for å kunne få kontakt med ungdommen. De gir individuell rådgivning og hjelper ungdommene med å kontakte andre lokale velferdstjenester og fritidstilbud (Pettersen, 2020, s. 7). Myndiggjøring er en viktig del av det oppsøkende arbeidet, og det å få ungdommene til å ta vare på seg selv er et mål i de fleste saker. Altså hjelp til selvhjelp (Strømfors & Erdal, 2006, s. 109). Oslo kommune skriver i sitt kunnskapsgrunnlags dokument om oppsøkende arbeid mot marginal ungdom at oppsøkende

arbeid er å anerkjenne at det ikke er mulig å nå målgruppen ute i samfunnet bare gjennom tradisjonelle tiltak og arenaer, som på et kontor (Pettersen, 2020, s. 5).

Oslo kommune har i 2019 drevet med oppsøkende tjeneste rettet mot ungdom i sammenhengende 50 år, og deres målgruppe har vært barn og unge under 25 år som er i vanskelige livssituasjoner eller som ikke får tilstrekkelig med hjelp fra hjelpeapparatet og andre instanser. Februar 2020 hadde de fleste bydeler i Oslo utekontakter som jobber oppsøkende. De få bydelene som ikke hadde eller har utekontakter, har kanskje ansatte i andre tjenester som bruker den oppsøkende tilnærming uten at de er utekontakter. Oppsøkende tjeneste mot ungdom er ikke en lovpålagt tjeneste, men politisk forankret både lokalt og nasjonalt og er en viktig for folkehelse arbeidet og for rus-og kriminalitetsforebygging (Byrådsavdelingen for eldre, helse og arbeid, 2020, s. 7-8). Oslo er en by med et økende barn og ungdomsbefolkning, og det er enda mer viktig at det er et team som jobber oppsøkende for å kunne gi barn og unge et likeverdig forebyggende ungdomstilbud (Byrådsavdelingen for eldre, helse og arbeid, 2020, s. 13). For å kunne jobbe forebyggende mot ungdomskriminalitet er det viktig at voksenpersoner har en forståelse av hva ungdom er.

2.2 Ungdom

Det er forskjellige perspektiver som forklarer hva kjennetegnene til en ungdom er. Et perspektiv kan være at det er en sinnstilstand eller en mentalitet, og et eksempel på dette kan være psykologiens klassiske pubertetsforståelse, der man er ung og forvirret. En annen forståelse av ungdom er at det er bestemt ut ifra alder, eller biologisk eller psykisk modning knyttet til pubertet eller som mål for sosial status eller rolle (Øia & Fauske, 2010, s. 47-48).

Øia og Fauske (2010, s 48) referer til Johanna Wyn og Rob White (1997) som mener at man skal legge vekt på ungdomsbegrepet som en sosial prosess som utvikler seg fra barndom til man er voksen. Dette betyr at ungdomstiden er en sosial prosess som blir påvirket av historiske forhold og ytre forhold og det er leder vei for bevisstdannelse, identitetskonstruksjon og ungdomsliv. Man må se på ungdom som et samfunnsfenomen men også som individuelt fenomen. Ungdom vokser sakte men sikkert inn i voksenrollen og i samfunnet, og overtar de verdiene, vurderingene og handlemåter som er lagt opp til at voksne skal ta. Samtidig er

ungdomstiden er tid hvor de skal gjøre seg selvstendige, og ungdomskulturen er en tid hvor ungdommer føler behov for å teste grenser, frigjøring, og ta avstand (Øia & Fauske, 2010, s.48).

Man kan også se på ungdomstid som en egen generasjon eller en kohort, da det er en sensitiv aldersfase, hvor holdninger og verdier utvikles, og det er en periode alle mennesker går gjennom (Øia & Fauske, 2010, s. 48). Øia & Fauske refererer til Kirsten Drotner som sier at de opplevelsene og erfaringene ungdommen møter på under ungdomstiden er med på påvirke de senere erfaringene og opplevelsene de får senere i livsløpet. Dette kan ses på som noe i likhet med at hver ungdoms generasjon utvikler ganske like holdninger og bevissthet på grunn av sentrale opplevelser og erfaringer (Øia & Fauske, 2010, s. 48).

2.3 Ungdomsskolen

Ungdomsskolen (8-10 trinn) er den delen av grunnskolen som følger etter barneskolen (1-7 trinn) og er obligatorisk og gratis (Øgård, 2019). I dag er det også 13 års grunntid for alle i Norge som er normen (Øia & Fauske, 2010, s. 145). I Norge har det vært et stort fokus og satsning på at alle har lik mulighet for utdanning, og denne tanken kom i oppbyggingen av velferdssamfunnet i etterkrigstiden. Ungdomsskolen er en del av grunnskolen, og har som et mål å formidle et felles kunnskaps-, kultur- og verdigrunnlag for alle barn og unge, og skolen er en viktig sosialiseringarena. Skolen blir også sett på som barn og unges sekundære sosialiseringarena da de tilbringer så mye tid av sitt unge liv på skolen (Øia & Fauske, 2010, s. 145). På skolen lærer man nyttig kunnskap, normer og regler for atferd og hvordan samhandle med andre i samfunnet, samt at i senere tid er det skolen som er inngangsporten til arbeidslivet og etablering av voksenlivet

Majoriteten av barn i Norge er på skolen fra de er 6 til 19 år, og i løpet av denne tiden formes elevene. I og med at unge er så mange år på skolen, er skolen blitt et slags knutepunkt for lokale aktiviteter, og skolen er med på bygge broer til lokale aktiviteter og ulike grupper og generasjoner. I grunnskolen er det også et prinsipp om en fellesskole eller enhetsskole som det også blir kalt (Øia & Fauske, 2010, s.146). Dette betyr at grunnskolen skal være en inkluderende skole for alle og at alle barn og unge skal få de likeverdige og tilpasset opplæring, uansett bakgrunn, sosial status, etnisk bakgrunn eller funksjonsnivå, og dette har vært et viktig mål for utdanningspolitikken i dag helt siden etterkrigstiden. Skolen skal legge til rette for at det er rom

for at individet får en personlig utvikling, samt at rom for sosial og kognitiv utvikling. Alle barn og unge skal behandles som de unike menneskene de er, og utifra deres behov (Øia & Fauske, 2010, s.146-147).

Reform 94 og Reform 97 er de to viktigste reformene, og Reform 94 endret mye med videregående opplæringen, og endret også på studieforløpet sånn at flere ungdommer hadde mulighet for å bestå og fullføre videregående (Øia & Fauske, 2010, s. 158-159). Reform 97 er rettet mot grunnskolereformen, og her var intensjonen tanken om enhetsskolen og fokuset på økt bevissthet for forskjellige former for elevvurdering, og styrke teoretisk opplæring, praktisk arbeid og de satte fokus på likeverdig og tilpasset opplæring. Reform 97 er en reform for barn og familier, og her får grunnskolen mer ansvar for barn og unges oppvekstvilkår i et variert læringsmiljø. Det er et fokus i denne reformen på at skolen har et tett samarbeid med hjemmene og lokalsamfunnet rundt skolen (Øia & Fauske, 2010, s. 161). I 2006 startet jobben med et nytt reformarbeid for den 13-årige grunnopplæringen i Norge, kalt Kunnskapsløftet. Dette handler om å forsterke kvaliteten i grunnopplæringen, og viktigheten med å gi tilpasset opplæring til alle elever og at det skal bli lettere overgang fra ungdomsskolen til videregående, og ved å fokusere på dette kan dette føre til redusering av atferdsproblemer hos ungdommene (Øia & Fauske, 2010, s. 163-164).

2.4 Miljøterapeuter på ungdomsskolen

«Vi har en litt annen tilnærming til ungdommene er hva lærere, helsesøster og spesialpedagogene har. Vi ser personen i situasjonen, og det er kanskje litt lettere for oss å se mennesket fra den vinkelen, utifra hvordan vi jobber med ungdommene. Ved at vi har forskjellig kompetanse utfyller vi hverandre og kan hjelpe hverandre for at ungdommen får best mulig hjelp».

Sitatet over kommer fra miljøterapeut «John» som forklarer at han som miljøterapeut kanskje kan ha det lettere å se ungdommen i et annet lys enn de andre på ungdomsskolen. Alle informantene til denne studien har en sosialfaglig bakgrunn, og tre av informantene jobber som miljøterapeuter på hver sin ungdomsskole i Oslo i et miljøteam. Ved å jobbe som sosialarbeider på ungdomsskolen får man mulighet til å jobbe forebyggende (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 37). Eksempler kan være ungdom som er i risiko for å falle ut av skolen, utvikle anoreksi, utvikle rus eller kriminalitets problemer. Her vil de inngå et samarbeid med hjemmet

til ungdommen, andre kollegar på ungdomskolen, ha individuelle og gruppe samtaler med ungdommen. Som sosialarbeider på ungdomsskole jobber man mest på primær og sekundærnivå, også er det andre etater rundt skolen som jobber tertiærnivå (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 37). Ved at sosialarbeidere jobber på ungdomsskolen, har ungdomsskolen et bedre tilbud for ungdommene, og de gir ungdommene mulighet for bedre tilpasset opplæringstilbud. Skolen er en enhetsskole, som er at den er for alle uansett vansker eller utfordringer man har, og ved at sosialarbeidere får jobbe som miljøterapeuter på skolen, får de brukt sin kompetanse, og ungdommers sosiale og personlige perspektiv blir mer fokusert på (Gjertsen mfl, 2018). I opplæringsloven (2021, § 9 A-4) står det: *«Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø [...]. Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid».*

Som sitatet fra opplæringsloven sier over, så skal skolen legge til rette for at alle som jobber på skolen skal jobbe for hva som er best for elevene selv, og at alle elever har et trygt skolemiljø. I og med at ungdommene er mangfoldige er det viktig at alle får den hjelpen de har rett på, og da er det enda mer viktig med tverrfaglighet og samarbeid, og da er miljøterapeutene en viktig rolle, da de har en annen utdanning enn lærere (Gjertsen mfl, 2018).

2.5 Samarbeid og «det åpne teamet»

Samarbeid er viktig når man jobber med barn og unge, og spesielt viktig i kampen for forebygging av kriminalitet blant barn og unge. Det finnes mange forskjellige definisjoner av samarbeid. Det finnes definisjoner som fokuserer på helse- og sosialarbeideres relasjon til andre profesjoner, definisjoner som er brukerorientert og definisjoner som inkluderer både på organisasjonsnivå og brukernivå. Blant annet refererer Willumsen (2015, s. 156) til definisjonen «det åpne teamet» av Payne (2000), et begrep som forklares slik: *«Den profesjonelle, samarbeidsteamene og nettverk av personer vi knytter oss til i samarbeidet og teamarbeidet (internt i teamet) så vel som nettverksarbeidet (eksternt) som til sammen utgjør en integrert samarbeidspraksis».* Begrepet «det åpne teamet» gir rom for å inkludere den profesjonelle og andre profesjonelle som er en del av teamet, altså en ansvarsgruppe. Denne definisjonen gir også rom for å inkludere brukeren og brukerens nettverk, som familie, skole, venner eller andre som deltar i teamarbeidet rundt brukeren. For å sette dette i kontekst til denne studien, kan man si at miljøterapeutene på ungdomsskolen inkluderer og samarbeider med for

eksempel utekontaktene som sammen har dannet en ansvarsgruppe (samarbeidsteam) (Willumsen, 2015, s. 156). Definisjonen gir også mulighet for å inkludere familien og deres nettverk til ungdommen. Da kan disse ha ansvarsgruppemøte, og det er rom for å inkludere ungdommen selv på disse møtene. Det er dette Payne mener med «det åpne teamet», at det er plass til at brukeren er inkludert i prosessen, og at samarbeidet mellom gruppen er åpen og dynamisk (Willumsen, 2015, s. 156).

Paynes definisjon fokuserer også på noe han kaller «teamwork» som er selve samhandlingsprosessen internt i teamet, altså mellom ungdomsskolen og utekontaktene, og «Network» som er samarbeidet mellom teamet og eksterne samarbeidspartnere, som da kan være politi, barnevern, fritidsklubber eller andre instanser. Det er rom for forandringer i prosessen både internt i teamet og eksternt i forhold til ulike personer og nettverk. Og siden det er rom for forandringer er det også rom at deltagere i teamet kan byttes og forandre seg utifra hvilken problemstilling som er i fokus og hvordan saken utvikler seg med bruker. Dette betyr at samarbeidet legger til rette for at det går an å forholde seg til samarbeid og inkludering på personnivå, profesjonsnivå og systemnivå/organisasjonsnivå (Willumsen, 2015, s.156-157).

Det kan trekkes paralleller til begrepet tverrfaglig samarbeid, som handler om samarbeid mellom forskjellige profesjoner eller yrkesgrupper. Denne type samarbeid blir brukt når man trenger ulike perspektiver på en sak for å kunne få en helhetlig forståelse, og for å kunne gi en best mulig hjelp eller ytelse. Det er bedre å bruke kunnskapen fra forskjellige individer enn å bare bruke ett perspektiv eller tanke om en sak (Nybø, 2017, s.237). Det er også slik at samarbeid er en etisk og juridisk plikt for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere, og velferdsvitere, som er profesjoner som jobber innenfor ungdomsskolen, og utekontakter som da også er to roller som denne studien har tatt utgangspunkt i. Denne juridiske plikter vises i det Yrkesetiske grunnlagsdokument (FO, 2015, s. 5), som sier «*Profesjonsutøveren skal legge vekt på en helhetlig tilnærming til mennesker som har behov for sammensatte og tverrfaglige tjenester. Han/hun skal bidra til at ulike deler av hjelpeapparatet samarbeider om å gi brukeren et helhetlig hjelpetilbud*». Dette betyr at ved at ungdomsskolen og utekontakten samarbeider om forebygging av ungdomskriminalitet blant ungdom, så bruker de hverandres kompetanse fra to forskjellige perspektiver for å kunne gi ungdommer et helhetlig hjelpetilbud fra to forskjellige arenaer. Dette er relevant i denne studien da ungdomsskolen og utekontaktene er

to forskjellige profesjonelle roller, som bruker hverandres kunnskaper i et samarbeid for å forebygge kriminalitet blant ungdom.

2.6 Forebygging

Begrepet forebygging handler om å forhindre at negative og uønskede hendelser utvikler seg til å bli problemer. Det handler også om at man er i stand til å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av en uønsket hendelse. Man må prøve å få vekk risikofaktorene. Utfordringer som kan dukke opp i det forebyggende arbeidet, er å forstå at det ikke er alt man har kontroll over og kan forebygge. Hendelser kan skje når man minst aner det, og på grunn av det er det umulig å fjerne alle risikofaktorene. Men man kan jobbe for å minimere de (Garsjø, 2018, s.25-26). Når man snakker om forebygging, er det kommet inn ett nytt begrep, «helsefremmede arbeid, og Garsjø (2018, s.27) definerer begrepet slik «*Helsefremmede arbeid går ut på å fremme prosesser og styrke beskyttelsesfaktorer som fører til en god helse*». Det har vært en historisk endring i hvordan man tenker om forebygging. Det har utviklet seg fra å være problemorientert til å bli ressursorientert, i områder som forebyggende sosialt arbeid og kriminalitetsbekjempelse har fokuset rettet seg mot det helsefremmede (Garsjø, 2018, s. 27). I konteksten av å forebygge kriminalitet blant barn og unge, er det viktig å styrke deres beskyttelsesfaktorer og prøve å minimere risikofaktorene som kan føre til at barn og unge blir kriminelle. I den helsefremmede tenkning er det viktigere å se etter årsaker til at det kan gå bra enn på «alt som kan gå galt» og alle risikofaktorene (Garsjø, 2018, s. 27). Et eksempel kan være å fokusere på hva som gikk bra med en gruppe ungdommer i stedet for å fokusere på hva som gikk galt. Og når man har identifisert hva som førte til at det gikk bra, kan man jobbe for å fremme dette.

I helsefremmede arbeid er det en positiv tilnærming som dominerer, til forskjell fra forebygging som har en problemorientert tilnærming. I helsefremmede arbeid snakker man gjerne om betydningen av salutogen tenkning og dette begrepet knyttes ofte til den amerikansk-israelske sosiologen Aaron Antonovsky, som har fokuset på beskyttelsesfaktorer og hvordan vi kan jobbe salutogent for å fremme helse. Beskyttelsesfaktorer kan for eksempel være en god familierelasjon og en trygg emosjonell tilknytning (Garsjø, 2018, s. 28), som kan være essensielle faktorer for å hjelpe ungdom ut av et kriminelt nettverk.

Her er målet å finne de gode løsningene og fokusere på det positive, selv om det noen ganger er lettere å se på de negative faktorene. Når man snakker om å fremme helse, betyr det at man ønsker å utvikle områder som livskvalitet, levekår, tilstedeværelse i skole og jobb, tilhørighet og på mange andre områder. Når man jobber for å fremme helse, jobber man med å bedre livskvalitet og velvære, fordi helse er en verdi som påvirker hele individet. Livskvalitet er noe om er inni oss og handler om hvordan menneskets psykiske behov blir tilfredsstilt, for eksempel relasjonen man har til andre eller eget selvbilde (Garsjø, 2018, s.28-29). Denne tilnærmingen kan trekkes paralleller til samarbeidet mellom ungdomsskole og utekontaktene, fordi de to partene samarbeider for å finne de gode løsningene som gjør at ungdom kommer seg ut av de kriminelle baner.

3.0 Nyere forskning

Det siste året har vært et annerledes år for alle, og hverdagen til barn og unge er blitt endret. Skolehverdagen og fritiden deres er blitt påvirket, og det man kan se er at mange har vært mye mer hjemme enn de pleier. De har hatt mye hjemmeskole og på grunn av smittevern har de ikke hatt mulighet til å delta på fritidsaktiviteter. Det som har blitt veldig tydelig er at Oslo er en delt by hvor en del av Oslo er resurssterke med en sterk økonomi, mens den andre delene av Oslo har utfordringer som fattigdom og trangboddhet. For mange barn og unge har dette året ført til at de har hatt fritid og hjemmeskole i små leiligheter med store familier, mens for andre har skolen vært åpen, og de har større plass hjemme (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 5). Barne og ungdomskriminaliteten er også blitt påvirket av pandemien, og det er visse lovbrudds grupper som har økt, men det man ser er at de fleste barn og unge mellom 13 og 17 år er lovlydige, hele 97 %, og slik har den holdt seg over de siste ti årene (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 5). For å kunne gjøre en effektiv kriminalitetsforebygging er det sentralt at man vet bevegelses- og handlingsmønstre til ungdommen. Salto rapporten for 2020 nevner rutineaktivitetsteorien som går ut på om et lovbrudd skal skje må tre elementer skje samtidig: motiverte gjerningspersoner, tilgjengelige offer, og et sted som ikke har voktere, altså et aktuelt sted. Hvis ungdommene ikke beveger seg til et aktuelt sted får man heller ikke tak i de motiverte gjerningspersonene og de tilfeldige ofrene. Siden det har vært strengt med hvem og hvor mange man kan møte på grunn av pandemien, kan dette påvirket fysiske møter mellom offer og gjerningsperson, da de ikke har beveget seg på steder hvor de kan møtes, så da er spørsmålet hvor har ungdommene beveget seg? (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s.16). I 2020 ble digitale hjelpemidler tatt mer i bruk av ungdommene, og siden ungdommen ikke får møtes ute i lik grad som før, så har

kommunikasjonen flyttet seg til den digitale verden. Her kan da også mobbing, konflikt og eventuelle handlinger som trusler finne sted. Medietilsynet viser til at antall som har opplevd hatefulle ytringer på nett har økt fra 2 % i 2019 til 7% i 2020 (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 17). De aktuelle stedene uten voktere, som er forebyggende aktører, blant annet utekontakter, har jobb i å være synlig og tilstede for å passe og se etter de potensielle gjerningspersonene, samtidig som de skal hjelpe potensielle offer, og være rundt i områder de kan oppholde seg. Det man kan se er at disse aktørene også ikke har fått beveget seg i områder på lik måte som før, som har ført til at det er mindre sjanse for å oppdage disse ungdommene (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 16). Uteseksjonen som er en forebyggende aktør, har hatt en stor tilstedeværelse i Oslo sentrum med 35 patruljer, hvor de har kommet i kontakt med unge, og de rapporterer at det er en nedgang i nyregistrerte (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s.73). Tilstedeværelse er også en av nøkkelfaktorene for politiet (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 22).

Det man har sett blant ungdom er at det er en skjevfordeling av beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer. Ved å ha mindre beskyttelsesfaktorer, som å ha en god relasjon med foresatte eller andre trygge voksenpersoner eller flere risikofaktorer, som utfordringer på skolen, dette gjør en ikke til en kriminell, men sammen med andre faktorer kan det gjøre det lettere å havne i kriminelle miljøer. Det man har sett er at ungdom som vokser opp med masse ressurser hjemme har det bedre hjemme, og er mer fornøyd med skole, venner og fritid. Mens ungdom som vokser opp med mindre ressurser hjemme er mindre fornøyd (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 17). Forskjellen på rike og fattige i Oslo øker, og man har også sett med årene så har Oslo blitt en delt by, og dette påvirker ungdommen, deres oppvekst og utvikling. Det er viktig å presisere at fattigdom og trangbodddhet ikke alene fører til kriminalitet, så det er ikke en direkte årsakssammenheng. Det kan være en risikofaktor blandet sammen. Men det man vet er at familien har en stor påvirkning de første årene av barnets liv, og senere vil sosiale arenaer påvirke barnet, som venner, skole og andre sosialiseringsarenaer. Mange unge som blir tatt med å gjøre gjentatte kriminelle aktiviteter kommer fra dysfunksjonelle familier hvor familien ikke har mulighet til å ivareta ungdommens behov, og noen av disse ungdommene har alene mødre (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 84). Mange kommer også fra steder og hos familier med lav inntekt over tid. De kommer fra hjem med lav sosial deltagelse, lav sosial integrering (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 87). De kommer også fra hjem som ikke kan hjelpe de med skolerelaterte utfordringer eller vansker. Skolen er en viktig arena hvor ungdommene kan føle på

mestringsfølelse, men en del av ungdommene sliter med lærevansker og lite motivasjon som fører til at de mistrives på skolen (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 85). I den sosiale forebyggingsmodellen handler det om å passe på at ungdom blir vernet for risikofaktorer og at beskyttelsesfaktorer er det som påvirker ungdommen. Og i denne prosessen har forskjellige forebyggende aktører forskjellige roller, hvor det er viktig at rollene samarbeider i og med at de har forskjellige roller. Politiets rolle er å hindre for risikofaktorer mens andre aktører som miljøterapeuter og utekontakter kan jobbe i begge områder, altså hindre risikofaktorer og styrke beskyttelsesfaktorer (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 17).

Det man har sett er at for barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt, er mye mer ute enn andre ungdommer, og for disse ungdommene er det en større risiko for å havne i kriminelle miljøer, enten om de utøver eller blir offer for kriminalitet. Spesielt nå under pandemien og ofte kombinert med andre sosiale årsaker, kan terskelen for å henge ute på gata vært mye lavere for disse ungdommene (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 18). For de ungdommene som har vært mye ute på grunn av årsaker som fattigdom, trangboddhet og forskjellige sosiale årsaker, er det naturlig at politiblikket og blikket fra publikum blir rettet mot disse ungdommene, så utvalget som blir sett på viser et skjevt utvalg av unge i Oslo (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 21).

Når ungdom henger mye ute, er det viktig å se på hva som møter de ute, da gata og deres nettverk ute har en påvirkning på hvor ungdom oppholder seg, hvem de henger med og situasjoner de kan komme i og hvilke valg de tar ute. Er det fritidsklubber, idrettsklubber eller kriminelle nettverk som møter de ute? (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 21). Det er viktig at ungdommene har fritidstilbud som er lav terskel, noe som alle ungdom uansett sosioøkonomisk bakgrunn kan benytte seg av, fordi hvis det er mangel på det er det større sjanse for at ungdommene møtes og kan skape nettverk med usunne normer og holdninger og har ikke så mange gode og trygge voksenpersoner rundt seg (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 23). Forskning viser at gode og stabile relasjoner til voksenpersoner er viktige beskyttelsesfaktorer, fordi gode og stabile relasjoner er byggesteinene for en positiv korrigerende og trygghet. Positiv uformell kontroll er en viktig faktor for at oppvekstmiljøet skal være positivt og bidra til en sunn utvikling for ungdommene. Mangelen på dette kan føre til at oppvekstmiljøet blir kriminelt belastet. Det er lettere å opprettholde positiv kontroll fra voksne under organiserte aktiviteter

(Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 86-87). For å kunne forebygge for kriminalitet er det viktig at det er et samarbeid mellom etater som er rundt ungdommen, og hvis samarbeidet fungerer kan det være en faktor som kan gi positive virkninger (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s.93). Kommunikasjon, tilstedeværelse, og gode relasjoner er faktorer som bør ligge til rette for forebygging av kriminalitet (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 98).

4.0 Metode

I denne delen av oppgaven vil jeg gå inn på hva slags metode jeg har brukt for å besvare problemstillingen i denne studien. Jeg vil først si litt om den metoden jeg har brukt for å samle inn informasjon, nemlig kvalitative dybdeintervjuer. Deretter vil jeg komme inn på hvordan jeg har analysert den informasjonen jeg satt igjen med, og hvilke forskningsetiske refleksjoner jeg har gjort underveis i prosessen.

4.1 Valg av metode

Kvale og Brinkmann (2019, s.22) definerer intervju slik: «Et intervju er bokstavelig talt et *interview* [...] en utveksling av synspunkter mellom to personer i samtale om et tema som opptar de begge» Som sitatet sier, kan bruken av kvalitative forskningsintervjuer være motivert av at man ønsker å forstå verden fra intervjupersonenes synsvinkel. Hvis målet er å få informasjon fra et individsperspektiv, er kvalitativt intervju passende, men hvis man vil forutse resultatet av stortingsvalg, er ikke en slik kvalitativ metode den best egnede, men heller en kvantitativ spørreundersøkelse (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 148). Man har hverdagslige eller profesjonelle samtaler, hvor det lages kunnskap i samspill mellom intervjueren og den intervjuede. Forskjellen på intervju og et forskningsintervju er at det å ha et intervju har en litt mer hverdagslig form, mens forskningsintervjuet fokuserer mer på at forsker lytter og spør, og at det er viss struktur på samtalen. Forskningsintervjuet går noe dypere enn et vanlig intervju, og her er det forskeren som bestemmer tema som skal snakkes om, samt kommer med oppfølgingsspørsmål som skal lede til hensikten med samtalen. Samtalen blir da basert på intervjuedes egen verden eller synsvinkel (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 21-22). I denne studien har jeg brukt forskningsintervjuer. Tema var allerede bestemt på forhånd, og jeg stilte oppfølgingsspørsmål. Og siden jeg er ute etter informasjon fra intervjuedes egne opplevelser og erfaringer, har jeg tatt inspirasjon fra den fenomenologiske og hermeneutiske tradisjonen,

noe som har farget både arbeidet med intervjuguiden og den tilnærmingen jeg hadde til de intervjuede under selve intervjuet.

Fenomenologien ble grunnlagt av filosofen Edmund Husserl på 1900 tallet og er en tilnærming som passer til kvalitativ forskning, da den tar utgangspunkt i individers livsverden og individets egne erfaringer, og i kvalitativ forskning blir fenomenologi brukt som et begrep til å forstå sosiale fenomener utifra individets perspektiv (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 44-45). Betegnelsen «fenomenologi» er et gresk ord og betyr «læren om det som viser seg» eller «læren om det som kommer til syne». Den går ut på at man skal undersøke og forstå verden slik man opprinnelig erfarer den (Thomassen, 2020, s.103). Den holdningen at man skal forstå verden utifra hvordan individet erfarer den, passer godt til denne studien da jeg er ute etter hvordan utekontaktene og ansatte på ungdomsskolen samarbeider mot ungdomskriminalitet, og hva de gjør. Når man gjør kvalitative intervjuer, er det viktig at man er oppmerksom på hvordan man jobber, og en mulig fare ved å bruke fenomenologi som inspirasjon er at tilnærmingen blir for individualistisk, noe som fenomenologien også har fått kritikk for. (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 50). For å unngå at denne studien blir for individualistisk, er det hermeneutikken som gir rom for å forstå den intervjuedes opplevelser og erfaringer. Den som intervjuer må tolke informasjonen informanten sier. Hermeneutikkens kjennetegn er å forstå hva det betyr å forstå og fortolke en mening, og en mening er forskjellige menneskelige ytringer som tekster, handlinger, kulturuttrykk og sosiale relasjoner (Thomassen, 2020, s. 162).

«Den hermeneutiske forutsetningen for fenomenologien på sin side ligger i at all erfaring krever en klargjørende fortolkning [...]» (Thomassen, 2020, s. 121). Som sitatet fra Paul Ricæurs sier, så krever all erfaring en fortolkning, altså en betydning eller forståelse, og det er her forskerens rolle spiller inn. Ved å stille spørsmål tilbake, som «hvorfors det?» «Kan du gi eksempler på det?», eller bare stille mot spørsmål, kan forskeren fortolke intervjuedes opplevelser. Ved at man stiller motspørsmål, og bruker språket som virkemiddel for å forstå intervjuedes opplevelser, er dette hermeneutikkens fokus om at all forståelse er bundet til språket, og at språket er nøkkelen til forståelse. Språket blir da brukt for å bygge et felleskap, altså at jeg og den intervjuede har en samtale om forebygging av ungdomskriminalitet. Den intervjuede bruker språket til å formidle sine opplevelser, og jeg som intervjuer bruker språket til fortolkning, og forståelse (Thomassen, 2020, s. 175). For meg som intervjuer var det veldig

viktig at intervjuet jeg skulle ha med mine informanter var en samtale hvor jeg prøvde å lytte så mye som mulig til det informantene sa, og så gi kommentar eller motsvar på det jeg forstår eller lurer på og trenger mer informasjon om. En av de fremste innen hermeneutikk i vår tid, Hans-Georg Gadamer (1900-2002), sier at opplevelser mennesker har og menneskets eksistens er i en historisk kontekst, og det er umulig å forstå det utenom å snakke sammen, og det er derfor jeg valgte å ha intervju hvor alt ikke var planlagt av meg på forhånd (Thomassen, 2020, s. 175). Meningene med intervjuene er at jeg vil endre og utvide min kunnskapshorisont om ungdomskriminalitet, og om hvordan ungdomsskolen og oppsøkende tjeneste samarbeider utifra utekontaktene og de ansattes egne opplevelser i feltet. Siden jeg har en fenomenologisk og hermeneutisk tilnærming til denne studien, har jeg valgt å ha semi-strukturert intervju, som jeg mener passer best for hvordan jeg vil innhente data, og ny kunnskap på.

4.2 Semi-strukturert intervju

Semistrukturert intervju er en intervjumetode som setter fokus på den intervjuedes opplevelser og denne type intervjuform kan brukes når man ønsker data på hvordan dagliglivet ser ut fra informantens perspektiv. For å kunne ha denne tilnærmingen, er semistrukturert intervjuform ikke en helt åpen samtale men heller ikke en lukket samtale. For å kunne få til det, bruker man en intervjuguide som skal veilede samtalen inn i allerede bestemte temaer, og som inneholder spørsmål (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 46). Denne type intervjuform var best for denne studien, jeg ønsket at samtalen skulle være så naturlig som mulig. Jeg holdt meg ikke alltid til alle spørsmålene jeg skrev ned, men jeg brukte den som et middel for å holde meg på tema. Noen ganger ledet informantene samtalen i bedre retning enn min intervjuguide, og da fortsatte jeg i de sporene.

4.3 Planlegging og rekruttering

Antallet informanter i en studie henger sammen med studiens formål og intensjonen. I kvalitative undersøkelser kan antall informanter være enten for stort eller for lite. Har man for få informanter kan det være vanskelig å generalisere fordi man får ikke får testet eventuelle hypoteser om forskjellene i de forskjellige gruppene. Hvis man har for mange informanter, er det utfordrende å analyse hvert enkelt intervju grundig nok. Kvale og Brinkmann (2019, s. 148) skriver at i vanlige intervjuundersøkelser er det vanlig med informanter mellom 15 +/- 10. Jeg intervjuet seks informanter til denne masteroppgaven. Grunnen til at jeg endte opp med å

intervjue seks informanter er at jeg mener det er tilstrekkelig for å svare på problemstillingen, samt at jeg passer på å ha like mange informanter fra skole og utekontakten. Kvale og Brinkmann (2019, s. 148) skriver at i nyere intervjuundersøkelser kan det være nyttig å ha færre informanter og heller bruke tiden på å analysere og forberede intervjuene. Ved å ha seks informanter brukte jeg god tid til å forberede før intervjuene og skape et godt skrevet intervjuguide som vil da veilede meg om jeg og informant sitter fast, eller beveger oss i andre retninger som er irrelevant for denne studien. Jeg vil heller bruker mer tid på hvert intervju, så kvalitet enn kvantitet noe Kvaale og Brinkann (2019, s.149) også presiserer. Under planleggingsprosessen leste jeg meg opp om ungdomskriminalitet og hvordan ungdomsskoler og oppsøkende tjenester jobber mot dette. Så kontaktet jeg mine informanter via mail, som jeg fant på de forskjellige ungdomsskolene og Oslo kommune sine sider. Når jeg sendte mail ut sendte jeg med informasjonsskriv som forteller om studiets formål og hvorfor jeg vil intervjuede akkurat de. En av informantene kontaktet jeg på facebook. Når de takket ja til intervjuet, sendte jeg de et samtykkeskjema, som forklarer at deres personvernsopplysninger og opplysninger om de blir anonymisert. Alle mine informanter er over 18 år, så jeg trengte ikke samtykke fra foresatte. Alle mine informanter scannet tilbake samtykkeskjemaet, utenom det første intervjuet hvor jeg hadde intervjuet på informantens arbeidsplass. Jeg ga dem mitt telefonnummer og mail og sa at de kunne kontakte meg der om de har flere spørsmål.

4.4 Utvalget

Utvalget mitt består av 6 informanter, hvor 3 av dem jobber som utekontakt og 3 som miljøterapeut på ungdomsskole. Alle informantene jobber i Oslo. Jeg ville egentlig intervjuer alle informantene mine på deres egen arbeidsplass så jeg kunne observere konteksten hvor informanten jobber, men dette lot seg ikke gjøre da det ble en ny lockdown i Oslo, som førte til at alle hadde hjemmekontor. Jeg ønsket spredning når det gjelder kjønn, alder, utdanning og arbeidserfaring, og dette var noe jeg prøvde å se etter når jeg lette etter informantene mine. Grunnen til dette er fordi jeg vil at dataen jeg samler inn skal kunne komme fra flere perspektiver innen samme roller i samfunnet.

4.4.1 Presentasjon av informantene

Nedenfor skal jeg gi en kort presentasjon av hver informant og deres bakgrunn. Dette er for å forstå hvem informantene er og for å få en liten forståelse av hvilken kontekst de jobber

innenfor. Navnene til informantene er fiktive navn, som jeg har kommet fram til sammen med informanten. Jeg spurte alle informantene om hva de vil hete, for å inkludere dem i denne studien, og for å gi dem en trygghetsfølelse om at personvern regler blir opprettholdt. All informasjon som er nevnt nedenfor er informasjon fra informantene.

«**Robert**» er utdannet barnevernspedagog. Han jobber nå som miljøterapeut på en ungdomsskole i Oslo og har jobbet på denne ungdomsskolen i rundt 5 år. Han har tidligere jobbet på ungdomsklubb og barneverninstitusjon. Han jobber med forebygging av kriminalitet og rus, mot mobbing, følge opp elever som står i fare for å «droppe ut» av skolen.

«**Jack**» har litt forskjellige utdanninger fra blant annet fra forsvaret, politi og tar nå en videreutdanning i familierapi. Nå jobber han som miljøterapeut på en ungdomsskole i Oslo. Han har jobbet lenge med ungdommer på forskjellige arenaer. Han jobber med å forebygge for kriminalitet og rus, mobbing, psykisk helse og ivareta det sosiale og psykiske miljøet på skolen.

«**Olivia**» er utdannet som barnevernspedagog og jobber nå som miljøterapeut på en ungdomsskole i Oslo. Hun har jobbet med barn og unge i mange år og har blant annet erfaring fra barnevernsinstitusjon. Hennes hovedoppgave på ungdomsskolen er å ta vare på ungdommenes krav om å ha en trygg skolehverdag. Områdene hun jobber med er mobbing, skolemotivasjon, forebygging av kriminalitet, følge opp de. Elevene hvor det er fare for dropp out, psykisk helse, barnevern og skolevegring.

«**Isak**» jobber som utekontakt i Oslo, og er utdannet sosionom. Han har erfaring fra å jobbe på omsorgsbolig, NAV, og nå som utekontakt. Han har jobbet som utekontakt i 2 år og trives veldig. Jobben som utekontakt går ut på å drive med oppsøkende arbeid, og det dem gjør er å felte ute, altså å være ute der ungdom oppholder seg. Isak er ute og oppsøker ungdom på fritidsklubber, skoler, idrettsarenaer og andre arenaer ungdom oppholder seg. Ungdommene er i alderen 13-23 år men majoriteten av de dem møter er 13-19 år.

«**Rolf**» jobber som utekontakt i Oslo, og er utdannet sosionom. Han har erfaring fra å jobbe på psykiatrisk avdeling, mindreårige asylsøkere og har de siste 3 årene jobbet som utekontakt. Som utekontakt er de ute å driver med oppsøkende arbeid, altså å felte som betyr at de er ute i

nærmiljøet på kveldene og dagtid på ungdomsskolene i bydelene han jobber på, altså han oppsøker ungdommer på områder hvor ungdommer oppholder seg. Hans hovedoppgave som utekontakt er å se etter ungdom står i fare for å havne i vold eller kriminalitet, og rus, og i den settingen er det mye lettere for oss å se de unge guttene da de er mer synlige enn jentene. Ungdommene han jobber er fra alderen 13-23 år, men mest fra 13-19 år.

«**Fatima**» jobber som utekontakt i Oslo, og er utdannet sosionom. Hun har jobbet lenge med barn og unge og hun har jobbet som utekontakt i 9 år, og er et kjent ansikt for de unge i bydelen. Hun jobber med ungdom i alderen 12-18 år, men det går opp til 23 år. Anita og hennes kollegaer er ute å felter på ungdommenes arena, og tilpasse seg til å være der ungdommene er. De felter både på dagtid og kveldstid. De driver også oppsøkende arbeid gjennom sosiale medier, som instagram da de har sett at mange unge bruker tid der.

Som det framgår av denne oversikten er det både kvinner og menn i utvalget. Det var viktig for meg å ha med begge kjønn, da jeg mener det er viktig, for å ikke bare se «en side» av denne studien. Det er også god spredning med hensyn til arbeidserfaring og utdanning, samt at det er et antall like mange informanter på skole og utekontakt. Denne fordelingen av informanter mener jeg er representativt for denne studien, da målet ikke er å generalisere. Det var viktig for meg å ha like mange informanter per «avdeling» da jeg mener dette gir meg nok data til å kunne sammenligne, finne likheter og ulikheter.

4.5 Gjennomføringen av intervjuene

Av de 6 intervjuene, ble 5 gjennomført digitalt på zoom og ett intervju ble gjennomført ved at jeg møtte informantene fysisk. Det har vært en lærerik reise å intervju alle informantene, og det har utfordret meg til å være kreativ med mine intervjuemetoder. Under vil jeg vise til hvordan det gikk under intervjuene, og hva jeg gjorde.

4.5.1 Det første intervjuet

Under mitt første intervju merket jeg at jeg var noe nervøs. Dette var under korona-epidemien, så det var smittevernregler vi måtte følge så vi satt veldig langt fra hverandre under intervjuet. Jeg merket under intervjuet at det var veldig vanskelig for meg å føre en naturlig flytende samtale, da jeg la merke til at informantene noen ganger gikk ut av tema, og jeg synes det var

vanskelig å avbryte han og føre han tilbake til tema. De gangene jeg førte han tilbake til tema, eller det ble stillhet mellom oss, la jeg merke til at jeg var veldig opphengt i intervjuguiden, som gjorde det vanskelig å stille oppfølgings spørsmål til det han snakket om. Etter transkriberingen kan jeg se at jeg fikk den informasjonen jeg ville ha, men jeg kunne nok gått dypere inn i tema og stilt bedre oppfølgings spørsmål. Jeg burde også lyttet mer til det han sa, for kanskje det hadde gjort det lettere for meg å føre en naturlig samtale.

4.5.2 Zoom intervjuene

De øvrige intervjuene mine hadde jeg over zoom, og jeg prøvde å være oppmerksom på mine egne feil fra det første intervju, og de intervjuene jeg hadde på zoom gikk bedre. Samtalen var mer naturlig, og etter det første intervjuet lærte jeg meg å slappe mer av for hvert intervju som gikk. Jeg skulle ønske at jeg kunne ha intervjuene ansikt til ansikt, da jeg ville ha en kontekst for intervjuene, altså jeg ville intervju dem på deres arbeidsplass på det kan gi meg en «følelse» av arbeidsplassen. Dette var ikke mulig gitt den situasjonen som var vinter 2021.

4.5.3 Fordeler og ulemper

Siden jeg har hatt alle mine intervjuer på zoom utenom den første, sitter jeg igjen med følelsen av mer nærhet til dataen jeg har samlet inn fra mitt første intervju. Før dette intervjuet så var min informant involvert i en situasjon på arbeidsplassen som preget min informant under intervjuet. Dette kunne jeg lese på informantens kroppsspråk, og intervjuet ble mer kroppslig. Det var fordelen ved å ha fysiske intervju, at jeg på en måte kunne relatere meg til det informanten snakket om fordi vi var i konteksten vi snakket om. Ulempen med å ha et fysisk intervju var at vi ble avbrutt flere ganger av både elever og andre ansatte, som også gikk utover hans anonymitet. Jeg tror også at informanten noen ganger var usikker på hvor mye som var greit å dele med meg, fordi vi satt i et rom med glassvegger hvor alle hans kollegaer kunne se rett inn. Jeg følte noen ganger at det holdt informanten tilbake fra å gi mer informasjon, informasjon som kanskje var kritisk til institusjonen informanten jobbet i.

Dette var en av fordelene ved zoom-intervjuer, da jeg la merke til at mange av informantene ga meg informasjon som ikke bare var positive om det stedet hvor de jobbet. Dette tror jeg kanskje var lettere for informanter som jobbet hjemmefra, og ikke var i den konteksten de jobber i. Andre fordeler ved å ha zoom intervju var at det ikke er like tidskrevende som å ha fysiske

intervjuer, da jeg kunne gjennomføre flere intervjuer på en dag. Jeg tror også at det var en lavere terskel for informantene å takke ja til et intervju som ikke var så veldig tidskrevende for dem, da de kunne ha intervjuet uansett hvor de var så lenge det er nettforbindelse. Det er mer fleksibelt enn et fysisk møte. Ulempene med å ha zoom-intervjuene var at for noen av informantene var det vanskelig å være veldig involvert i intervjuet da de hadde hjemmekontor med små barn. Fordelen var også at jeg slappet mer av, og klarte å løsrive meg fra intervjuguden mer.

4.6 Transkribering

Jeg valgte ikke å transkribere det som ikke hadde relevans for studiens formål, som når noen av informantene gikk helt ut av tema og kontekst. Alle intervjuene varte i 60 min utenom det siste intervjuet, da informanten måtte dra på grunn av krise på jobb. Alle intervjuene ble mellom 10 og 18 sider. Selv om det ikke finnes en fasit på hvordan man skal transkribere, er det viktig å være oppmerksom på hvor mye av pauser, gjentakelser, latter eller sukk man skal ta med, eller la være å ta med (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 208). Jeg hadde den samme skriveprosedyren på alle intervjuene, og man ser likheten av hvordan jeg har transkribert på alle, og noen ganger i alle intervjuene skrev jeg ned noen av «hmm-ene» som ble sagt, fordi jeg følte det på en måte var en del av den språklige talen i akkurat visse øyeblikk. Jeg transkriberte også i samme rekkefølgesom spørsmålene i intervjuguiden min, da dette skulle gjøre det lettere videre i analyseprosessen.

4.7 Analyse

Det første jeg gjorde før jeg startet med analysen var jeg leste meg opp på tematisk analyse, da jeg visste at jeg ville bruke en analyse strategi som gir meg rom for å være fleksibel, i og med at jeg liker å bruke mye farger, og tanke kart. Tematisk analyse er en metode for å identifisere, analysere, og se etter temaer som gjentas i dataen (Braun & Clarke, 2006, s. 77-79). Tematisk analyse har flere steg og dette er for at man kan bevege seg frem og tilbake i dataen. Den første fasen er å bli kjent med dataen (Braun & Clarke, 2006, s. 87). Da skrev jeg ut alle intervjuene, og leste gjennom de med åpenhet. Dette gjorde jeg fordi jeg ville at intervjuene skulle tale for seg. Jeg skrev ned stikkord i marginen med forskjellige farger. Den andre fasen er å formulere de kodene og stikkordene man har skrevet fra første steg (Braun & Clarke, 2006, s.88). For å gjøre det forståelig for meg lagde jeg fargerike tankekart for å sortere det enda mer, og trakk

stikkordene mot relevant data. Dette gjorde jeg systematisk med alle intervjuene. Den tredje fasen er å se etter temaer som binder sammen kodene (Braun & Clarke, 2006, s. 89). Ved å se på kodene mange ganger, fant jeg fram til tre temaer som gikk ofte igjen i alle mine informaners uttalelser, og her lagde jeg igjen nye fargerike tankekart, som er enda mer detaljerte enn de fra fase to. Den fjerde fasen er å se gjennom temaene og se om de har en sammenheng med kodene jeg kom fram til starten (Braun & Clarke, 2006, s. 91). I denne fasen sammenlignet jeg tankekartene jeg har laget, og kom fram til at det hadde en sammenheng. I den femte fasen så skal man prøve å definere og lage navn til temaene og i fase seks skal man lage det om til et ferdig produkt (Clarke & Braun, 2006, s. 92-93). I disse fasene prøvde jeg å finne overskrifter som dekker dataen min godt, og som har en sammenheng med det jeg skriver om.

4.8 Forskningsetiske hensyn

4.8.1 Etikk

Når man utfører intervjuer er det moralske spørsmål til forskningens mål og midler. Den menneskelige relasjonen påvirker intervjupersonene og kunnskapen man får i samspill (Kvale og Brinkmann, 2019, s. 95). Kvale og Brinkmann viser til syv forskningsstadier og etiske problemstillinger som kan dukke opp og jeg jobbet hele tiden med å prøve å være oppmerksom på de etiske problemstillingene som kan dukke opp. Det første punktet er «*Tematisering*». Her handler det om å være oppmerksom på at formålet med studien og intervjuene ikke bare tar hensyn til den vitenskapelige delen av kunnskap, men også at den er for en forbedring av den situasjonen som utforskes (Kvale & Brinkmann, 2019, s.97). Dette var noe jeg tenkte på fra starten av planlegging av denne studien, og mitt fokus var ikke på å finne ut hva som er galt, eller å stigmatisere en gruppe mennesker, eller et område, og derfor har jeg ikke valgt å nevne det i denne studien. Jeg tenkte også på at jeg vil at denne studien skal kunne forbedre eller fremheve det viktige arbeidet ungdomsskolen og oppsøkende tjenester gjør i kampen mot ungdomskriminalitet, noe som er ofte negativt omtalt i media.

Det andre punktet er «*planlegging*». Her er det viktig å være oppmerksom på de etiske sidene ved innhenting av informanter, og deres informerte samtykke til å være med i denne studien, og vurdere om denne studien kan ha noen negative konsekvenser for dem (Kvale & Brinkmann, 2019, s.97). For å sikre dette, sendte jeg ut et informasjonsskriv, samtykke skjema, som de da

skulle skrive under når vi hadde intervjuet. Dette sendte jeg ut på forhånd fordi jeg ønsket at de skulle få lese det i deres tempo, og ikke føle seg tvunget til å underskrive noe i øyeblikket. De fikk vite at dette er anonymt og helt frivillig, og de når som helst uten problemer kan trekke seg. Det var viktig for meg at de visste at det ikke var noe problem for meg at de når som helst kunne trekke seg, uten å føle dårlig samvittighet. De fikk kontakt informasjonen min.

Det tredje punktet er «*intervjusituasjonen*», og det går ut på forskeren må forsikre at den intervjuede blir anonymt, og at forskeren tar hensyn til mulige konsekvenser som kan dukke opp for den intervjuede (Kvale & Brinkmann, 2019, s.97). For å forsikre meg om at den intervjuede er helt anonym, ga jeg dem en mulighet til å velge et fiktivt navn. Dette var for at de selv skulle føle seg komfortabel, men også at det på en måte blir en slags garanti fra min side om at det blir helt anonymt, og hvis de vil lese gjennom oppgaven vet de hvem som er dem. Jeg tenkte også på mulige konsekvenser som kan dukke opp for mine informanter, og på bakgrunn av det sa jeg til informantene at de selv bestemmer hva de vil dele og at de selv må holde sin taushetsplikt ovenfor ungdommene. Jeg sa også ifra til dem at de når som helst kan avbryte intervjuet om de ønsker, og at opptak og alt slettes umiddelbart. Som sagt over ble vi også sett av kollegaer på det første intervjuet da vi satt i et glassrom, som utfordrer anonymiteten.

«*Transkribering*» er det fjerde punktet, og her må intervjuer være oppmerksom på å anonymisere informant samtidig må forsker gjøre en lojal og ærlig skriftlig transkripsjon av informantenes uttalelser (Kvale & Brinkmann, 2019, s.97). Når jeg startet å transkribere skrev jeg aldri ned navnene til informantene, jeg brukte de fiktive navnene informantene selv har valgt. Siden informantene har fiktive navn de vet om, er det enda viktigere at jeg transkriberer ærlig da de kan finne sine uttalelser.

«*Analysering*» er det femte punktet og går ut på om hvor dypt og kritisk dataen skal analyseres og om informanten skal bli med på hvordan dataen tolkes, og dette har jeg tenkt på, men jeg har bestemt at jeg selv skal tolke dataen, og jeg er ikke kritisk til deres uttalelser fordi jeg er ute etter deres egne opplevelser (Kvale & Brinkmann, 2019, s.97).

«Verifisering» det sjette punktet handler om forskerens etiske ansvar for å rapportere den mest sikre kunnskapen som mulig, og et spørsmål forsker må ha i hodet er hvor kritiske spørsmål kan man stille informant? (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 97). I planleggingsfasen leste jeg meg opp på ungdomskriminalitet, og tilegnet meg den kunnskapen jeg trengte for å starte denne studien, samt at jeg også hadde denne kunnskapen i bakhodet når jeg hadde intervjuer. Så noen spørsmål jeg stilte mine informanter, hadde bakgrunn i noe av den kunnskapen jeg besitter om dette feltet fra før av.

Det siste punktet er «rapportering» og må man tenke på om studien men har kan ha konsekvenser for informantene og institusjonene de jobber i. Derfor må konfidensialitetsprinsippet vurderes (Kvale & Brinkmann, 2019, s.97). Under hele prosessen til nå har jeg hatt dette i bakhodet, og mitt mål er ikke å gjøre noe vanskeligere for noen, spesielt ikke informantene og institusjonene de representerer. Mitt mål med denne studien er at min oppgave kan være med på å løfte fokuset på det viktige arbeidet ungdomsskolene og oppsøkende tjenester gjør, og vise til en annen vinkel til debatten om hvorfor ungdomskriminalitet øker og hvordan man kan forebygge det. Konfidensialitetsprinsippet har jeg vurdert, og gjort fordi informantene har valgt et fiktivt navn, og jeg nevner ikke område, arbeidsplass, eller etnisk bakgrunn, Informantene vet også at jeg har fått min NSD godkjent, og jeg forklarte dem hva NSD var, og dette gjorde jeg for å gi dem en garanti for at jeg skal holde dem helt anonymt og at all data slettes med en gang forskningen er ferdig.

4.8.2 Databehandling

Siden anonymisering er viktig for meg har jeg også vært oppmerksom på hvordan jeg databehandler informasjonen fra mine informanter. Jeg har brukt lydopptaker fra min iphone telefon, som jeg også nevnte for mine informanter. Det er bare meg som har tilgang til telefonene, og siden jeg har iphone har jeg en egen «sky» på telefonen, som gjør at hvis jeg noen gang mister telefonen kan jeg lett slette innholdet på telefonen, så andre ikke har tilgang til det. Det er også en kode på telefonene som bare jeg har tilgang til.

4.8.3 Intervjusituasjonen

Under hele intervjusituasjonen og prosessen har jeg vært oppmerksom på min rolle som intervjuer og hvordan jeg kan påvirke studien. Jeg ønsker å ha en studie som kan bidra med

kunnskap om hvordan ungdomsskolene og oppsøkende tjenester samarbeider i forebygging av ungdomskriminalitet. Forskerens integritet er essensielt for kvaliteten på den vitenskapelige kunnskap og for de etiske beslutningene. En avgjørende faktor for at det blir en kunnskapsrik studie er forskerens integritet, kunnskap, erfaring, ærlighet og rettferdighet (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 108). Under intervjuene var det viktig for meg å fremstå som rolig, nysgjerrig og høflig etter å få høre om informantens erfaringer og opplevelser, samtidig som jeg brukte noe av kunnskapen jeg besitter for å stille de spørsmål, og noen ganger utfordre dem. Kvale og Brinkmann (2019, s.160) sier at «de første par minuttene av et intervju er avgjørende». Med dette mener han, at det er i de første minuttene den intervjuede får en oppfatning av hvem den intervjueren er, og derfor startet jeg samtalen med litt sånn uformell prat også startet jeg alle intervjuene med at de kunne få lov til å velge sitt fiktive navn. Alle de intervjuede synes dette var morsomt, og jeg mener det satte den lette stemningen for intervjuet videre.

Jeg var også oppmerksom på at maktforholdet i intervjusituasjonen kan være asymmetrisk. Med det mener jeg at den er asymmetrisk fordi jeg kommer inn i situasjonen og har bestemt tema for intervjuet. Det er også forskeren som har privilegiet å tolke hva informantene har sagt, og det var jeg oppmerksom på (Kvale & Brinkmann, 2019, s. 52). På grunn av denne maktforholdet var det viktig for meg å ikke ha statisk intervju, men en dialog, en toveissamtale. Jeg prøvde å snakke mindre enn de intervjuede, og prøvde å la dem snakke mest så langt det lot seg gjøre, fordi jeg ville ikke være med på å påvirke hva de skulle svare, da temaet ungdomskriminalitet ikke er noe som har en fasit svar, og kan være påvirket av mange årsaker.

5.0 Teoretiske perspektiver

Det er ulike årsaker til at et individ velger å begå lovbrudd og havner i kriminelle miljøer. I dette kapitlet vil jeg vise til ulike teorier om hvorfor noen blir kriminelle, eller hvorfor noen ungdommer har lettere for å slå inn på en kriminell løpebane enn andre.

5.1 Kriminalitetsfaktorer – historisk tilbakeblikk

Det finnes flere forklaringer på hvorfor noen er eller blir kriminelle, og historisk sett er det to forskjellige retninger, den bio-psykiatriske retningen som også er kjent som den italienske retningen og den franske skolen som fokuserer på miljøets betydning (Hauge, 2001, s. 31 & 33). Cesare Lombroso (1835-1909) er den fremste teoretikeren innenfor den bio-psykiatriske

retningen, og Lombroso mente at man kan skille mellom kriminelle og ikke kriminelle ved fysiske kjennetegn, noe han underbygger i sitt hovedverk «Forbrytermennesket» fra 1876. De fysiske kjennetegnene kunne være flere fingre eller brystvorter enn normalt, skjøløyenhet og andre fysiske trekk. Ifølge Lombroso var det en kobling mellom de fysiske tegnene og psykiske tegn eller egenskaper som nedsatt mottagelig for smerte, manglende angerfølelse, impulsivitet og disse trekkene er tegn til den fødte forbryter, altså et resultat av arvelig tilbakeslag, en atavisme (Hauge, 2001, s. 29). Over tid endret Lombroso sin oppfatning om at alle eller de fleste kriminelle er fødte forbrytere til at dette bare gjaldt en tredjedel av de kriminelle. Resten mente han var «tilfeldighetsforbrytere» som er skapt av faktorer i miljøet, som fattigdom, alkoholforbruk, dårlige oppvekstvilkår (Hauge, 2001, s.30).

Lombrosos individorienterte syn på kriminalitet dominerte kriminologien i lang tid, men ble også sterkt kritisert av den franske skolen som mente kriminalitet kommer av miljømessige årsaker. Det var Alexandre Laccasagne (1843-1924) som var den fremste representanten for denne retningen (Hauge, 2001, s. 33). Laccasagne er den første og sterkeste motstanderen til Lombrosos synspunkter, og han mente at man skal se på sammenhengen mellom den økonomiske utvikling og kriminaliteten. Han fant ut at i økonomiske krisetider, hvor det var sult og nød, økte også vinningskriminaliteten. For å forklare kriminalitet ut fra sosiale forhold mente Laccasagne at fattigdom og forhold knyttet til fattigdom er sentrale. Familiestrukturene er også sentrale, da familien for mange er den eneste sosiale institusjonen i oppveksten, samt at familien er det rundt barnet som oppdrar og gir omsorg. Hvis familien hadde skilsmisse, død, eller andre unormale familieforhold, kunne dette være årsaker til kriminalitet, eller at dette kunne påvirke til en kriminell bane (Hauge, 2001, s. 34). Som man kan se så ser Laccasagne og Lombroso på kriminalitet fra to forskjellige perspektiver, altså biologisk og miljømessig, og Urie Bronfenbrenner er en annen som nevner miljøets påvirkning.

5.2 Bronfenbrenner – mikro/makro/meso

Urie Bronfenbrenner ble født i 1917 og døde i 2005, og sammen med andre forskere jobbet han over flere tiår med å utvikle den økologiske utviklingsmodellen. Han presenterte modellen i sin bok *The ecology of Human Development* i 1979. Bronfenbrenner presenterer grunnstrukturene i denne modellen som er *mikro-*, *meso-*, *ekso-*, og *makrosystemene*. I etterkant tydeliggjøres også tidssystemet (Guldbrandsen, 2017, s. 52-54).

Bronfenbrenners teori er en teori som kan gi oversikt over hva som kan være med på å påvirke menneskelige utviklingsprosesser og at den kan bidra til en tverrfaglig tilnærming. Det betyr at samspill og sosiale møter mellom mennesker kan være med på å påvirke en individs utvikling og at ens utvikling må ses i sammenheng med det biologiske, psykologiske og sosiale omgivelser (Hansen, 2017, s. 57). Samspill mellom mennesker skjer i kulturelle og sosiale settinger og Bronfenbrenners teori viser til mange områder i menneskets utviklingsprosess (Guldbrandsen, 2017, s. 51-52). Hvordan kan Bronfenbrenners modeller komme til syne i hvordan skole og oppsøkende tjenester samarbeider i forebyggingen av ungdomskriminalitet?

5.2.1 Mikrosystem

«A microsystem is a pattern of activities, roles, and interpersonal relations experienced by the developing person in a given setting with particular physical and material characteristics» (Bronfenbrenner, 1979, s.22).

Som man kan se i sitatet over fra Bronfenbrenner så er et mikrosystem et miljø som påvirker individets utvikling i en sosial kontekst hvor man har direkte kontakt med andre mennesker. Eksempel på dette kan være i hjemmet, hos besteforeldre, i barnehagen etc. Fundamentet i mikrosystemet er mellommenneskelige relasjoner, aktiviteter og roller (Bronfenbrenner, 1979, s. 22). Det Bronfenbrenner mener med aktiviteter er det som deltakerne i mikrosystemet gjør sammen, eller alene eller ved å observere. Aktiviteter kan være hyppige rutiner som å alltid ta seg en dusj hver kveld, selv om det ikke er behov for det, men det kan også være lavfrekvente rutiner, som aktiviteter på en høytid som eid. Aktiviteter kan også være tilfeldige eller periodiske, men den aktiviteten Bronfenbrenner fokuserer på er det han kaller *molare aktiviteter*, som er aktiviteter som oppfattes som meningsfulle for individene i miljøet (Guldbrandsen, 2017, s. 55). Molare aktiviteter er handlinger eller ytringer som kan være korte og særegne. Det kan være når en ungdom åpner telefonen for å ringe sin far, som ungdommen ikke bor sammen med, for å fortelle at hun eller han ønsker å komme på besøk, og det kan bli sett på som en enkel handling. Men slått sammen med andre handlinger som å ta opp telefonen for å ringe pappa, for så dra ned til bussen for å besøke han, og alle de handlingene man gjør for å kunne dra på besøket blir tilsammen blir meningsfulle aktiviteter, og blir en automatisk respons fra individet side, som gjør at alle disse aktivitetene sammen blir den molare aktiviteten, altså «å møte pappa». (Bronfenbrenner, 1979, s. 46).

En av mikrosystemets byggesteiner er relasjoner, og Bronfenbrenner (1979, s.56) sier: *«A relation obtains whenever one person in a setting pays attention to or participates in the activities of another»*. Som sitatet sier så skjer en relasjon når en person retter oppmerksomhet eller bidrar i en annens aktivitet. Når man har gjort det, oppstår det et system med to personer som blir kalt for en *dyade*. Et eksempel er relasjonen mellom mor/far og barn, da dette er en dyade de fleste mennesker får oppleve. Denne omsorgsdyaden er sentralt for at de proksimale prosesser skal skje, det vil si prosesser som er knyttet til samhandlinger hvor man inntar roller og er i relasjoner med andre. Dette er et fenomen i den nyere økologiske utviklingsteori. Gulbrandsen (2017, s.56) referer til Bronfenbrenner og Morris (1998) som viser til at for at en proksimal prosess skal skje, er det sentralt at individet deltar i aktiviteter som skjer over tid for at den skal ha en betydning for utviklingen, og at over tid kan aktivitetene bli mer avansert. Proksimale prosesser kan få en konsekvens om det ikke er gjensidig deltagelse av aktiviteter, da det merkes av begge individene (Gulbrandsen, 2017, s. 56).

«Foreldre slipper sønnene sine løs, og om de har gjort pliktene de skal gjøre, trenger man ikke å tenke mer på disse guttene før han eventuelt skal hjem igjen på kveldstid, fordi foreldrene har kanskje to, tre, fire andre barn som opptar mye tid. Også tenker kanskje foreldrene at når du er 14-15 år er du nesten voksen, og kan bestemme mye selv, men så har de ikke kontroll over hva de egentlig gjør. Så det er kommunikasjon med hjemmet som er den største utfordringen».

Sitatet ovenfor er også fra miljøterapeuten «Robert» som jobber på en ungdomsskole i Oslo. Som det kommer frem i sitatet er det foreldre som ikke har tid til å se etter alle sine barn, så de eldre sønnene er ute og foreldrene vet ikke hva de driver med. Dette kan være et eksempel på at relasjonen har endret seg mellom mor-sønn, da noen mødre ikke har tid til å se etter sine eldre sønner som de en gang gjorde, og det påvirker hvordan «Robert» samhandlet med foreldrene, og at kommunikasjonen mellom han og hjem er en stor utfordring. Bronfenbrenner påpeker at det er sentralt og viktig at individet går gjennom slike proksimale prosesser gjennom hele livet, og at individet har mennesker rundt seg som jobber for at individet skal ha få en god utvikling og gode relasjoner som er gjensidige (Gulbrandsen, 2017, s. 56). Man kan utvikle dyade med lærer og andre ansatte på skolen, venner, besteforeldre, kjæreste og utekontakter, altså andre

individer utenfor miljøet hjemme (Guldbrandsen, 2017, s. 56). Dette vises i Bronfenbrenners andre system, mesosystemet.

5.2.2 Mesosystem

Slik omtaler Bronfenbrenner det han kaller et mesosystem:

«A mesosystem comprises the interrelations among two or more settings in which the developing person actively participates (such as, for child, the relations among home, school, and neighborhood peer group: for an adult, among family, work, and social life) » (Bronfenbrenner, 1979, s. 25).

Som sitatet over sier så er mesosystem når individet deltar i minst to miljøer. Som forbindelsene mellom skole – hjem. Bronfenbrenner (1979, s. 209-210) har definert mesosystemet som et sett av relasjoner mellom to eller flere miljøer som gjør at et individ blir en aktiv deltager. Ved dette viser han til fire typer.

1. *«Multisetting participation»*, som er den vanligste form av sammenkobling mellom to miljøer. Dette skjer når individet er i to miljøer i samme kontekst, for eksempel: når man bor hjemme men, også går på skole. Det er to miljøer man er i hyppig. Bronfenbrenner nevner også «primary link» som er når hoved individet deltar i mer enn et miljø i mesosystemet blir dette individet sett på som primær link, hvis en av hans søsken starter på samme skole (Bronfenbrenner, 1979, s. 209). Hvis utekontakten drar på hjemmebesøk kaller Bronfenbrenner det for «supplementary links».
2. *«Indirect linkage»* er når den samme personen ikke aktivt deltar i begge miljøer, men relasjonen mellom begge miljøene er fortsatt aktivt gjennom en tredjeperson som er en mellom link mellom personer i begge miljøer (Bronfenbrenner, 1979, s. 210). Eksempel på dette kan være, hvis skolen barnevern og utekontakten har et møte om en ungdom uten at ungdommen er til stedet eller foreldremøte.
3. *«Intersetting Communications»* er meldinger sendt fra et miljø til et annet med intensjonen om å gi spesifikk informasjon til noen i en annet miljø. Kommunikasjonen her kan skje på forskjellige måter, som ansikt til ansikt, gjennom telefon, mail, brev eller indirekte gjennom linker i sosiale medier. Kommunikasjonen kan være ensidig eller

begge veier (Bronfenbrenner, 1979, s. 210). Dette kommer frem i intervjuet med utekontakten «Fatima», hvor hun sier: *«Også er det oppsøkende arbeid via sosiale medier, da det er veldig lavterskel for ungdommene. Vi vet at mange ungdommer bruker mye tid på sosiale medier, og da er et av våre hovedområder å sette inn tiltak der»*

4. *«Intersetting knowledge»* refererer til informasjon eller erfaringer som er tilgjengelig i et miljø om et annet. Denne informasjonen eller kunnskapen kan bli ervervet gjennom «intersetting communication» eller fra eksterne kilder. (Bronfenbrenner, 1979, s.210).

Når man starter på skolen blir det en ny forbindelse, hvor da barnet eller ungdommen er bindeleddet. Skolen er en naturlig og økologisk overgang, hvor nå individet får en ny rolle som elev, og da er det visse forventninger til den rollen, men også da nye forventninger til foreldrene, som nå også går inn i en ny rolle. Skolen er også en institusjon med relasjoner til mange forskjellige miljøer (Guldbrandsen, 2017, s.59). Et eksempel på dette er utsagnet til utekontakt «Fatima», hvor hun sier: *«ungdomsskolene har brukt oss fast i mange år, som en del av deres foreldremøter med 8 trinn, og da opplever jeg at stadig flere voksne hilser på oss, og at vi er blitt akseptert i nærmiljøet også av voksne»*. Som «Fatima» sier så kan man se at skolen er blitt en arena som kobler hjemmet til ungdommen til en ny arena, som utekontakten, ved å la «Fatima» være med på foreldremøter.

Skolen kan også være en arena for foreldrene å utvide sitt nettverk, da mange foreldre blir kjent med nye foreldre, som sine barns venners foreldre. I forebyggingen av ungdomskriminalitet er det relevant å styrke forebyggingen og samarbeidet på meso nivå, da dette er arenaer som kobler sammen sentra institusjoner som skolen, barnevern, utekontakt og andre arenaer. Det kan man se i utsagnet fra «Fatima» om at utekontakten er representert på foreldremøte på skolen, men også miljøterapeuten «Olivia» sier: *«men nå er det også sånn at når vi samarbeider med oppsøkende arbeid, barnevern, bydel så vil det jo på en måte bli et større nivå, ikke bare på individ nivå»*. Dette viser at skolen har et samarbeid med andre parter enn bare utekontakten, og hjem, som gjør at skolen er i posisjon til å knytte disse arenaene sammen, og at det er flere arenaer som ikke ungdommen direkte er i som kan påvirke miljøet ungdommen er i.

5.2.3 Exosystem

Denne indirekte påvirkningen som kan skje i miljøet ungdommer er i, kommer frem i det tredje systemet i den økologiske utviklingsmodellen.

«An exosystem refers to one or more settings that do not involve the developing person as an active participant, but in which events occur that affect, or are affected by, what happens in the setting containing the developing person» (Bronfenbrenner, 1979, s. 25).

Ifølge sitatet over så refererer eksosystemet til en eller flere situasjoner som ikke involverer den som er under utvikling som en aktiv deltager, men som indirekte påvirker miljøet den utviklende personen er i. For å vise hvordan dette systemet påvirker barnet, viser Bronfenbrenner til hvilken tilknytning foreldre har til arbeidslivet og hvordan dette påvirkes hjem (Bronfenbrenner, 1979, s. 238). Et eksempel på dette kan være når foreldre er en del av hjelpeapparatet, som NAV, og dette kommer til syne i utsagnet til utekontakt «Rolf» som sier:

«når familier får hjelp er en god del av hjelpeapparatet vanskelig, og mange familier har lite tiltro. Et eksempel er når NAV sender brev, og det er helt umulig å forstå de. Familiene har allerede dårlig språk, og jeg som er utdannet sosionom synes også at de brevene er vanskelig å forstå. Systemet er for lite tilpasset hver enkelt, fordi jeg tror hjelpeapparatet har så mange de må hjelpe som fører til at de ikke klarer å tilpasse det».

Som «Rolf» sier så er det mange familier som kan ha et vanskelig møte med hjelpeapparatet som igjen kan påvirke deres barn, og deres utvikling. Et eksempel kan være hvis foreldre har søkt om penger for å kunne la sine barn begynne på fotball, men så får de søknaden sin ikke godkjent, som kan føre til at barna ikke får begynt på fotball fordi familien ikke har råd til å betale medlemskontingent i fotball. Familiens sosiale nettverk som kollegaer, venner, familie, og naboer kan også påvirke prosesser i mikrosystemet hvor individet er en aktiv deltager (Guldbrandsen, 2017, s. 61). Bronfenbrenner mener at eksosystemsprosesser har en direkte påvirkning for prosesser i barnets mikrosystem, og det kan man se i eksemplene over og fra utsagnet fra «Rolf».

5.2.4 Makrosystem

«The macrosystem refers to consistencies, in the form and content of lower-order systems (micro-, meso-, and exo) that exist, or could exist, at the level of the subculture or the culture as a whole, along with any belief systems or ideology underlying such consistencies» (Bronfenbrenner, 1979, s. 26).

Makrosystemet referer til mikro-, meso-, og ekso systemene som man finner eller kan finne på kultur eller subkulturnivå, sammen med trossystem eller ideologi. Bronfenbrenner bruker begrepene kultur og subkultur for å spesifisere et samfunn som er homogen, men forskjellig fra andre på grunnlag av hvilket miljøer den tilhører, hvilket situasjoner individet kommer inn i løpet av livet, innholdet og organiseringen av morale aktiviteter, roller og relasjoner funnet i hvert setting og hvor mye av forbindelser som finnes mellom miljøer som den utviklende individet deltaker i (mikrosystem) eller som påvirker individet (eksosystem) (Bronfenbrenner, 1979, s. 258). Makrosystemet er ikke et system som omfavner de andre systemene, men den kommet til syne i dagliglivets situasjoner (Guldbrandsen, 2017, s. 63). Et eksempel er at i rollen som ungdom er det visse forventninger som samfunnet har til en, og disse forventningene er forventninger alle i samfunnet har en form av «enighet» om, og som alle kjenner til. Disse forventningene til ungdom er forventninger som alle bare vet om, og som man kjenner igjen.

Dette kommer til syne i intervjuet med miljøterapeuten «John» hvor han sier: *«jeg er veldig direkte med dem, og jeg er tydelig på hva jeg forventer at foreldrene. Jeg respekterer foreldrene, og tar aldri makten fra dem, men jeg mener at foreldre er nøkkelen i forebygging og det å hjelpe barna»*. Som man kan se fra utsagnet fra «John», så forventer han visse ting fra foreldrene, da det er forventninger til rollen som forelder, og disse forventningene er noe alle bare vet hva er og kan kjenne igjen. Det er normer i samfunnet alle i samfunnet vet hva er, og forventer fra de forskjellige rollene i samfunnet. Det er også tydelig at «John» er oppmerksom på disse forventningene, da han sier at ha ikke skal ta makten fra foreldrene, da han mener de er viktige i dette arbeidet, men at han har visse forventninger til dem.

5.2.5 Tidssystemer

I senere versjoner nevnes også det femte systemet, tids- eller kronsystemet, og det går ut på hvordan man kan forstå en psykologisk utvikling, og med det viste han til tre tidslinjer.

Den første er en personlig tidslinje, altså personenes livsløp fra fødsel til død (Bronfenbrenner, 2017, s. 64). Bronfenbrenner mener utvikling er en livslang prosess og at mennesker aldri blir ferdig utviklet. På grunn av dette mente Bronfenbrenner at man ikke bare skal utforske hvordan et barn utvikles i samspill med voksne, men det er like viktig å se på barnets dyade med barnevakten eller besteforeldre, og hvordan det kan påvirke utviklingen til den voksne. Bronfenbrenner nevner proksimale utviklingsprosesser, som er prosesser som går over tid og med tiden blir den mer kompleks og vil da fungere som utviklingsfremmende (Guldbrandsen, 2017, s. 65).

Den andre er historisk tidslinje, som går ut på den historiske konteksten der et personlig livsløp skjer. Under dette punktet blir det nevnt samfunnsmessige endringer som påvirker barn og unges oppvekst og utvikling (Guldbrandsen, 2017, s. 65). Eksempel kan være pandemiens ettervirkninger. Slike historiske endringer påvirker og skaper nye utviklingsbetingelser for mennesker. Den tredje er En generasjonslinje, og er når personen plasseres inn i forhold til forutgående og etterfølgende generasjoner (Guldbrandsen, 2017, s. 64-65). Det betyr at det blir sett på i hvilken rekkefølge individet er plassert i slekten som barnebarn, barn, mor, far, etc. Man kan også snakke om grupperinger, altså mennesker født innenfor samme tidsrom, for eksempel 94-generasjonen, generasjon Z etc. I denne epoken ser man på hvordan samfunnsmessige forhold er med på å påvirke generasjonen, og ikke bare enkelt individet (Guldbrandsen, 2017, s. 66). Et eksempel på dette kan være dagens barn som vokser opp i en mye større sosiale media kultur enn de eldre generasjonene. Det har naturlig blitt en del av mange unges oppvekst, og man ser stadig flere yngre ha kontoer på forskjellige sosiale medier arenaer (Redd barna, 2021). Barn og unges oppvekst blir påvirket av sosiale samspill og hvordan samfunnet endrer seg over tid.

6.0 Funn

I denne studien forsøker jeg å identifisere og drøfte noen faktorer som påvirker samarbeidet mellom utekontakter og miljøterapeuter. I dette kapitlet vil jeg systematisk gå gjennom studiens

funn, gjennom å si litt om hvert enkelt av de temaene som jeg kom fram til gjennom analysen av intervjuene.

6.1 Levekårsutfordringer

Det som kommer frem blant informantene er at mange av ungdommene de møter på har sammensatte levekårsutfordringer. Det er viktig å nevne at levekårsutfordringer som fattigdom alene ikke fører til kriminalitet, men i kombinasjon med andre faktorer er det en større sjanse for det. I vesten i dag blir fattigdom målt etter inntekt, da lav inntekt kan bli brukt som en indikasjon på om man lever under fattigdomsgrensa. I vesten, da blant annet Norge, er det vanligst å måle fattigdom ut ifra om man har en inntekt som er under 60 % av medianinntekten i det landet man bor i, også ser man på hvor mange denne inntekten skal forsørge, altså hvor mange barn og voksne som bor i husholdningen, så hvis det er flere barn per familie og familien har inntekt under 60 % skal denne inntekten fordeles på antall barn og voksne (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2018).

6.1.1 Barnefattigdom

Som sagt kan barnefattigdom være en utfordring for noen familier, og kan påvirke områder i ungdommens liv. Alle informantene nevner barnefattigdom som en av mange årsaker som kan føre til at unge vokser opp med flere risikofaktorer enn beskyttelsesfaktorer. Dette kommer frem i intervjuet med miljøterapeuten på en ungdomsskole, «Olivia», som sier: *«denne bydelen har mye barnefattigdom. Det er ofte store familier hvor enten mamma eller pappa eller begge ikke jobber»*.

Utekontakt «Rolf» sier i likhet med «Olivia» at:

«det er mye barnefattigdom i denne bydelen, lav sosioøkonomisk bakgrunn. Mange av ungdommene bor med mange søsken og alene mor».

Alle informantene uttalt seg om at de ser at mange ungdom de møter lever med barnefattigdom og kommer fra hjem med lav sosioøkonomisk status. Noen uttaler seg om at det er flere som ikke har en farsfigur til stede og bor sammen med søsken og enslig mor. Man har også sett over tid at barn og unge som vokser opp i lavinntektsfamilier har en større sjanse for at de ikke får de samme godene som andre barn (Epland & Normann, 2021). Fra 2013 til 2019 økte antallet

fra 8400 til 115 000 (Bufdir, 2021). I og med at de har en større sjanse, betyr det ikke at alle barn som vokser opp i lavinntektsfamilier ikke får tilgang til goder, og ikke har mulighet for å ha en like god oppvekst om omsorg som de fra høyere økonomiske familier, veien dit og forutsetningene er ulike (Barne-og familiedepartementet, s. 25, 2021). Dette vises i utsagnet til Utekontakt «Isak» som sier:

«når man snakker om økonomi så ser man at mange familier som har dårlig råd, og noen av disse ungdommene er på feil spor, som å drive med rusmidler, kriminalitet og annet, men det som er spennende er at det også finnes folk som kommer fra velstående familier som velger samme vei».

Som man kan se fra utsagnet til «Isak» er det også ungdommer fra velstående familier som velger samme vei som noen ungdommer fra lavinntektsfamilier, som viser at fattigdom ikke fører til at man utfører kriminelle handlinger. Er det da slik at fattigdom kombinert med andre sosiale årsaker som å ikke passe inn, kan gjøre det lettere for noen ungdom å utføre kriminalitet? «Isak» forteller hva han tror og sier:

«meg personlig tror det er den blanding av sosial aksept og økonomi. I unge vennegjenger nå er det sånn, jo dyrere klær jo kulere er man. Hvis man har en sommerjobb som utbetaler 8000 kr men så går alle med Monclear jakke til 12000 kr, så vil nok mange begynne å deale for å ha råd til å ha denne livsstilen. Så jeg tror de føler press for å opprettholde denne livsstilen fordi de vet at deres foreldre ikke kan hjelpe dem med å ha denne livsstilen. Ungdommene sier jo at de ikke skal spørre sine foreldre om noe penger fordi foreldrene ikke har de pengene ungdommene ønsker, og at de heller vil skaffe det selv enn å være en byrde for foreldrene».

Av utsagnet over kan man også se hvordan ungdommens sosioøkonomiske bakgrunn og sosiale forhold sammen kan føre til kriminalitet. Det å ha dyre klær og en livsstil som kommuniserer at man har god råd, ser ut til å være høyt verdsatt i unge vennegjenger, noe som kolliderer med ungdommens sosioøkonomiske bakgrunn. Det kan man se i utsagnet til «Isak» når han sier at ungdommen selv sier at de selv heller skaffer pengene enn å spørre hjemme. Det er flere av informantene som nevner livsstilen til ungdommene, og at dette er noe som er utbredt blant ungdommen de møter. Utekontakt «Rolf» nevner noe lignende: *«[...]det er noen som kommer til dem fra det kriminelle miljøet som har den feteste klokka, bilen og klærne, og med en gang*

dette skjer er det som harmoni. De blir dratt mot det fordi de vil også ha en mulighet for å ha de klærne, og den bilen, også er det eldre som sier ja, men dette kan bli ditt om du bare gjør dette for meg – og vipps, så er de rekruttert».

Over kan man se hvordan det å passe inn, kan føre til at noen ungdommer kan begå kriminelle handlinger. Mange ungdomsskoleelever som lever i barnefattigdom begår ikke kriminalitet og har det godt men det man kan se er at ungdom fra familier med dårligere råd har dårligere livskvalitet og helse enn andre ungdommer. Noen av disse ungdommene er også mindre motivert for skole og fritidsaktiviteter. Man har også funnet ut at det er større risiko for rusmisbruk, vold, mobbing, kriminalitet for denne gruppe ungdom (Bekken mfl, 2018, s. 12). Foreldrene er en sentral del i debatten om barnefattigdom, da det er de som ifølge barneloven har ansvar for å sørge for omsorg og økonomisk bistand til sine barn, og at de får en utdanning (Bakken, 2018, s. 14).

6.1.2 Boforhold og fritidsaktiviteter

Familie dynamikken kommer godt frem i informantenes uttalelser, blant annet hos miljøterapeuten «John» som sier:

«[...] Det er mange alene mødre og mange barn per familie i denne bydelen».

Miljøterapeuten «Robert» sier i liket med «John» at *«det er en bydel med tranghet, familier med økonomiske vansker. Mange av ungdommene har ikke en farsfigur til stede».*

Flere av informantene har sagt at de ser at ungdommene kommer fra hjem hvor mange av dem har alene mor, trangboddhet og flere søsken. At det er trangt hjemme er mer vanlig hos lavinntektsfamilier enn familier som har en god inntekt, og mange av de barn og unge som er oppvokst i en familie med lav inntekt vokser opp med å bo steder som er for små for familien (Turner & Stefansen, 2011, s. 30). Dette kan føre til at mange barn og unge ikke får tatt med venner hjem, og det påvirker hvordan barnet får leve ut sin barndom og ungdomsliv hjemme, og hvis man i tillegg bor i områder som er problembelasted, altså med mange familier som har like bo utfordringer, kan det påvirke barn og ungdommen negativt (Turner & Stefansen, 2011, s. 39). For mange ungdom vil det da være lettere å henge ute med venner, istedet for å ta dem med hjem, og det nevner utekontakten «Rolf»:

«[...] mange av ungdommene klarer ikke å være inne såpass lenge fordi det er trangt og de trenger pusterom».

I likhet med «Rolf» ser også utekontakt «Fatima» at trangboddhet er problem for mange ungdommer der hun jobber. Hun sier: «[...] mange av ungdommene bor trangt, og det er ikke mulighet for dem å ha besøk av venner hjemme, så da blir jo disse ungdommene hengende ute».

Utekontakt «Isak» ser også denne utfordringen blant ungdommene han møter ute og sier: «men jeg tror at hvis det bor mange hjemme, så er det vanskeligere å si til en kompis, hei kom på besøk eller et annet, så det er lettere å møtes ute». Som man kan se i uttalelsene over er det mange ungdommen de møter på som ikke har besøk av venner hjemme på grunn av boforholdene, og dermed henger de ute.

Både utekontaktene og miljøterapeutene har observert at mange ungdommer kommer fra familier med lavere sosioøkonomisk bakgrunn. Men hva har dette med å gjøre med hvordan utekontaktene og miljøterapeutene samarbeider om ungdomskriminalitet? Det kommer frem under intervjuene at trangboddhet er en risikofaktor for veldig mange av ungdommene de møter på, og at dette påvirker deres arbeid siden de møter på ungdommene ute. Utekontaktene og miljøterapeutene nevner at mange ungdommer ikke har fritidstilbud som de kan dra på, og at de samarbeider om å ha aktivitetstilbud for ungdommene. Hvis ungdommene henger mye ute, er det enda viktigere at de har aktiviteter å drive med på fritiden. Forskning viser at barn og unge som lever i fattigdom deltar på færre aktiviteter enn andre barn (Bekken mfl, 2018, s. 12). Kan det være en årsak av at familier ikke har økonomien til å betale for aktiviteter?

Miljøterapeut «John» sier:

«og vi får økonomisk tilskudd hvor vi skal kunne legge til rette for noen av elevene, og vi gjør så godt vi kan. Vi tar dem med på turer til forskjellige steder som hyttetur, tusenfryd, og vi inviterer alltid utekontaktene så de kan bli med, spesielt i ferier. Vi prøver å planlegge aktiviteter sammen som er lavterskel».

I likhet med «John» åpnet også miljøterapeut «Robert» opp skolen, og gjorde om det til en fritidsklubb eller et henge sted for ungdommen.

«skolen hadde tilbud om leksehjelp fire dager i uka, og det var det eneste tilbudet skolen hadde utenfor skoletid. Så for tre år siden fikk jeg frie tøyler, og da begynte vi å åpne opp inne på skolen så de kan henge etter skoletid, som en slags fritidsklubb. [...]vi hadde champions League kvelden på skolen, og vi hadde forskjellige aktiviteter på skolen, etter skoletid. [...]Og for dem var disse kveldsaktivitetene gull verdt, fordi da hadde vi bortimot 50 ungdommer på kveldstid fra 18-23, og det var det møtestedet de hadde i uka, foruten aktivitetshuset. [...] og disse kveldene var en prioritet for utekontaktene, så de kunne henge med ungdommene og bli kjent».

Det å ha muligheten til å kunne delta på aktiviteter er viktig for ungdommene, og som man kan se fra utsagnene åpnet begge ungdomsskolene opp for at ungdommene kunne oppholde seg der etter skoletid, for å ha aktiviteter, og for å kunne gjøre noe etter skoletid, og at dette er noe ungdommene liker. Man ser også i uttalelsene til begge miljøterapeutene at utekontakten kommer innom aktivitetene. Muligheten for at ungdom skal ha et sted å oppholde seg utenfor hjemmet sitt som fritidsklubber eller andre aktiviteter er viktig i arbeidet for å utjevne de sosiale forskjellene i samfunnet, og det kommer frem i tidligere undersøkelser at ungdomsklubber og andre like tilbud blir mest brukt av ungdommer som kommer fra familier med lavere sosioøkonomiske resurser, og grunnen til at det er flest av de er fordi nettopp aktiviteter på fritidsklubb eller etter skoletid er som ofte gratis eller har veldig kostnader. Man har også funnet ut at de ungdommene som bruker fritidsklubber eller andre lignende aktiviteter mest er ungdom som er lite hjemme, og som bruker mye av tiden sin ute (Seland mfl, 2021, s. 38-40).

«det har blitt bedre nå som vi har fått en fritidsklubb hvor ungdommene kan henge og holdes opptatt i ferier, etter skoletid og på kveldstid, for før klubben hang de alle unge i sentrumsområdene, og der sto de og solgte for de eldre. [...] Når fritidsklubbene ikke er åpne prøver vi å ha et samarbeid med ungdomsskolene for å lage tilbud for ungdommene, og dette funker veldig bra. Det er viktig at vi har et tilbud til ungdommen».

Utsagnet over kommer fra utekontakt «Fatima» som nevner viktigheten med fritidsklubber, og at de bruker lokalene til ungdomsskolene for å ha aktiviteter med ungdommene. Utekontakt «Rolf» nevner også at han i samarbeid med ungdomsskolen prøver å tilby aktiviteter.

«vi prøver å kunne tilby en jobb og fritidsaktiviteter til ungdommen, ofte i samarbeid med ungdomsskolene. Det at de får brukt tiden sin på noe annet enn å henge ute, fordi det er lettere

å finne på tull når man bare henger, og mang av ungdommene ønsker seg en jobb, fordi grunnen til at mange går den kriminelle veien er jo fordi de ønsker seg raske penger».

Man kan se at både utekontaktene og miljøterapeutene samarbeider og ser viktigheten med å ha etter skole aktiviteter som fritidsklubber, jobb eller et sted å oppholde seg for ungdommene, og at det er viktig for å forhindre at ungdommer kommer borti kriminelle miljøer og for å holde dem opptatt. Derfor er det viktig at det finnes andre muligheter for aktiviteter, da det kan stemme for mange ungdom at dårlig familie økonomi påvirker sosial deltagelse, spesielt deltagelse i sosiale aktiviteter (Fløtten & Kavli, 2009, s. 96). Utekontakt «Fatima» kan bekrefte at det er viktig å holde ungdommene opptatt for å unngå at de kommer i kriminelle nettverk, og at det faktisk har gitt positive effekter av det. Hun sier:

«det har blitt bedre nå som vi har fått en fritidsklubb hvor ungdommene kan henge og holdes opptatt i ferier, etter skoletid og på kveldstid. Etter vi og utekontakten ga et tilbud om aktiviteter utenom fritidsklubben, har ungdommene hengt mindre ute. Men før klubben hang alle de unge i sentrumsområdene, og der sto de og solgte for de eldre. Og det er veldig fristende for dem å tjene raske penger».

Som «Fatima» sier er det blitt bedre nå som ungdommene har muligheter for å oppholde seg steder i nærmiljøet istedet for å dra ned til sentrumsområdene. Samarbeidet hun har med utekontaktene har ført til at ungdommene henger mindre ute. Derfor er det viktig at utekontaktene og andre rundt ungdommene som miljøterapeutene på skolen gir dem muligheter for å skape attraktive fritidstilbud som alle ungdommene, spesielt de mest marginaliserte ungdommene kan benytte seg av. Ved at man er synlige og jobber oppsøkende, kan de komme i snakk med ungdommen som forteller om hva de ønsker skal skje i nærmiljøet, og hva de mangler (Pedersen, 2006, s. 233).

6.2 Tilgjengelig, tilstedeværelse og synlighet

Det at miljøarbeidere og utekontakter er tilstede og synlige i ungdomsmiljøer over tid, gir dem oversikt over ungdomsmiljøene, som ungdomsskolen, nærmiljøet, fritidsklubber og andre steder ungdommer oppholder seg, samtidig som de kan komme i kontakt med ungdom og andre parter rundt ungdommen (Erdal, 2006, s. 137). Ungdomsskolen er en fin og naturlig arena for utekontaktene og felte for å komme i kontakt med ungdom fordi nesten alle ungdommer går på

ungdomsskole. Her vil også utekontaktene møte på miljøarbeiderne og andre ansatte på ungdomsskolen, og vil kunne få til et samarbeid med dem (Strømfors, 2013, s. 15).

6.2.1 Synlighet på ungdomsskolen

En kartlegging fra 2004 viser at 65 av 87 kommuner/bydeler har utekontakter som jobber oppsøkende på deres lokale skoler. Noen skoler har et uformelt samarbeid med dem, som at utekontaktene kommer til storefri, mens noen skoler har et formalisert samarbeid med utekontaktene, hvor utekontaktene har kontortid på skolen (Klyve & Pedersen, 2006, s. 43). Skolefelt for utekontaktene er noe som kommer igjen i både utekontaktens og miljøterapeutens uttalelser, hvor blant annet utekontakt «Rolf» sier:

«hver dagvakt er vi fordelt på ungdomsskolene og videregående skolene i bydelen, så vi får feltet på dagtid en gang i uka i storefri».

Utekontakt «Fatima» nevner også skolefelting og sier: *«vi har dagsfelting på ungdomsskolene i bydelen, og er der i storefri og utenfor skolene og i områder hvor elevene er under skoletiden mellom 11-1430. Denne skole feltingen har vi jobbet veldig med å lage et system hvor alle skolene vet eksakt når vi kommer til skolen, så de kan ta tak i oss om de ønsker noe, og det viktigste er at ungdommene vet at vi er på skolen til visse tider og at bare kan ta tak i oss. Vi ønsker at det skal være forutsigbart».*

Utekontakt «Isak» sier i likhet med utekontaktene over at: *«vi felter på ungdomsskolene på dagtid, i friminuttene [...] og har mye kontakt med skolen».*

Ved at man er synlig legges det til rette for at voksenpersonene rundt blir kjente ansikter for ungdommene og at det blir en forutsigbarhet, og dette skjer ved at de samme utekontaktene kommer til skolen, og på faste dager, så ungdommene vet når de kommer og at ungdommene kan ta kontakt med dem i deres tempo (Strømfors, 2013, s. 17), og det kan man se i uttalelsene til utekontaktene og miljøterapeuten. I likhet med utekontaktene er også miljøterapeutene synlige og tilgjengelige på skolen, ved at de jobber der og er der hver dag. De fleste miljøterapeuter har et eget kontor på skolen som er adskillelig fra klasserommene, og som er kjent blant ungdommene. Miljøterapeutene er også synlige i skolemiljøet, og lette tilgjengelig. Ved at miljøterapeutene er synlige og tilgjengelige i skolemiljøet, kan terskelen for å spørre om

hjelp bli mye kortere for noen ungdom og det er lettere for miljøterapeutene å se alle ungdommer. Det er veldig lavterskel og ungdommene får ta sin tid og bestemme selv når de ønsker å ta kontakt (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 28-29). Dette nevner miljøterapeut «Olivia», som sier:

«så er det så typisk at man går på de som er mest utfordrende, men jeg tenker det er derfor jeg er så mye synlig også, sånn at jeg kan snakke med alle og at alle vet hvem jeg er og hva jeg står for».

Ved at miljøterapeuten er lett tilgjengelig og synlig for ungdommene, har også miljøterapeuten mulighet for å koble ungdommene på andre instanser, som utekontakten. Dette blir en slags indirekte tilgjengelighet for instansene (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 30). Miljøterapeuten er i en posisjon hvor han eller hun får trekke inn andre parter inn for et tverrfaglig samarbeid, og er et viktig bindeledd mellom skolen og andre i hjelpeapparatet (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 117). Miljøterapeutene er viktige brikker for at utekontaktene skal klare å være tilgjengelige på skolen i nesten lik grad som miljøterapeutene er synlige, tilstede og tilgjengelig på skolen, og da trengs det et samarbeid, og utekontakt «Isak» sier: *«utekontaktene er nytt for mange og det er ikke en lov pålagt tjeneste, så det er ikke alle som vet hva vi gjør [...] og ungdomsskolene er flinke til å bruke oss etter våres områder».*

Utekontakt «Rolf» nevner også utfordringene han møter på og sier:

«men det er ressursmangel, og det er store forventninger til hva vi skal gjøre uten at vi får ressurser til å løse det. Vi har et ganske stort trykk på brannslukking der det er ungdom som er forbi den primære forebyggingen som mange ønsker at vi skal gjøre noe med. [...] det må være systematisk arbeid mot dette. [...]».

Som man kan se over er det utfordringer for utekontaktene å være like tilgjengelig som de ønsker, og selvom det ikke er en lovpålagt tjeneste kan man se i uttalelsene til utekontaktene at de trengs. Pandemien har også påvirket hvor tilgjengelig både utekontaktene og miljøterapeutene får være på skolen, og miljøterapeut «Olivia» nevner blant annet at de har gitt de mest sårbare ungdommene et tilbud om å være på skolen. Hun sier:

«[...] også har vi et tilbud til de sårbare elevene om at de kan komme på skolen og jobbe med lekser med oss. [...] ungdommene benytter seg ikke av tilbudene [...] men så kan jeg ikke tvinge

dem heller. Det er synd da jeg ikke får sett ungdommene og føler at jeg heller ikke får hjelpe de slik jeg skulle ønske og vet de trenger».

Miljøterapeut «John» forteller også at han ikke har sett ungdommene noe særlig under pandemien. Han forteller:

« [...] Mange elever dukker ikke opp på teams, så det er vanskelig å se dem og holde kontakt. Utekontakten har heller ikke feltet på ungdomsskolen en gang i løpet av pandemien og det er synd i og med at de ikke får gjort seg tilgjengelig for ungdommen».

Som man kan se over har pandemien påvirket ungdommene og det oppsøkende arbeid på ungdomsskolen, som gjør at miljøterapeutene ikke får sett og hatt den kontakten de ønsker med ungdommene. Og for at utekontaktene skal kunne gjøre jobben sin er det essensielt at de får tid, ressurser og mulighet for å være tilgjengelige, synlige i miljøer ungdommer oppholder seg, som på ungdomsskolen og nærmiljøet. Det er viktig at det er en forutsigbarhet og at ungdommene kjenner igjen ansiktene deres, og det er denne måten utekontaktene får jobber mot deres mål på, altså å hjelpe de som holder på å falle ut av samfunnet (Strømfors & Erdal, 2006, s. 83-84).

For at utekontaktene skal kunne gjøre sin jobb, er det viktig at miljøterapeutene inkluderer og har et samarbeid med utekontaktene. Noen utekontakter kan ha et eget kontor eller kontortid på skolen så eleven kan oppsøke dem for samtale, veiledning, eller annen hjelp, og at de da også er lettere tilgjengelig og synlige for ungdommene (Klyve & Pedersen, 2006, s. 43), men også for miljøterapeutene, så de får satt i gang et godt samarbeid og tiltak sammen. Dette er noe som kommer frem hos miljøterapeut «Robert» som sier:

«Jeg skulle ønske vi hadde flere tiltak sammen. [...] Da kan skolen og utekontakten være på samme side og tenke likt. Da blir ungdommen ivaretatt i skoletiden og etter skoletid. Skulle ønske de hadde en fast kontordag her på skolen så vi kunne jobbe enda tettere sammen».

Men det kommer også frem at utekontakten og miljøterapeutene har et godt og velfungerende samarbeid, hvor de har aktiviteter sammen. Det er ingen fasit svar på hvordan utekontaktene skal jobbe oppsøkende på ungdomsskolen, men de fleste utekontakter bruker tiden på ungdomsskolen til å fortelle om sine tjenester og at de også har kurs, undervisning eller programmer i ulike temaer (Klyve & Pedersen, 2006, s. 43). Dette kommer frem hos

miljøterapeut «John» som sier: *«De oppsøker skolen, også tar jeg et møte også kommer vi frem til hva som trengs[...] jeg har et samarbeid med utekontakten hvor vi skal utarbeide en plan til et kurs for sinnemestring. Jeg rekrutterer ungdommen også er det utekontakten som har kurset på skolen».*

Som man kan se i eksemplet over så er det «John» som rekrutterer ungdommene, mens utekontaktene holder kurset. Dette er en vanlig praksis for mye av det utekontaktene gjør, da disse kursene er ment for spesifikke ungdommer. Ved at miljøterapeutene rekrutterer ungdommene, vil de fungere som en slags brobygger over til utekontaktene, og gjennom dette har utekontaktene mulighet for å komme i kontakt med nye og kjente ungdommer (Erdal, 2006, s. 148-149).

Utekontakt «Rolf» nevner også et eksempel på et samarbeid han har med den ungdomsskolen han er i kontakt med.

«på ungdomsskolen har vi gatemebling kurs, som er et tiltak gjennom røde kors, og som er tenkt opp mot ungdomsskole elever som skal lære seg å bruke evnen til å bruke kommunikasjon som konflikthåndtering. [...] Og det var veldig vellykket, og det er ikke alle som liker det, men vi har sett positive effekter hos mange. [...] Noen ganger har miljøtemaet på ungdomsskolene aktiviteter på skolen, som skjer etter skoletid, hvor vi er invitert og pleier å komme på».

Miljøterapeut «Olivia» har også noen elever som er med i en gruppeaktivitet med utekontaktene og hun sier: *«Utekontaktene kommer hit hver onsdag og har guttegruppe med noen av elevene vi har mye utfordringer med. Guttene er mye sinte, stygge mot hverandre, frustrerte, og utekontaktene sier at de ser mye til dem ute. [...] Ingen av oss på skolen er med på disse gruppene, men det skjer på skole, og utekontaktene har samtaler med dem, og en slags forum hvor guttene kan snakke om hva de vil. Det er også for at de skal styrke forholdet seg imellom».*

Som man kan se i eksemplene over så fører et godt samarbeid til at utekontaktene får muligheten til å være synlige og tilstede på ungdomsskolen og at de får sosialisere seg med ungdommene. Ved at miljøterapeutene og utekontaktene samarbeider vil ungdommen kunne få et helhetlig hjelpetilbud, siden begge parter jobber fra to forskjellige tilnærminger hjelpeapparatene (FO,

2015, s. 5). Dette kommer frem i flere av uttalelsene til informantene hvor de nevner at de har samarbeidsmøter, og utekontakt «Rolf» sier:

«Vi har tett samarbeid med miljøtemaet på ungdomsskolene, hvor vi blir invitert til møter sammen om ungdommene og tiltak vi skal gjøre videre. De forteller om hvordan ungdommene er på skolen, og vi forteller hvordan ungdommene er i nærmiljøet. Vi har også en kontaktperson på hver ungdomsskole».

Utekontakt «Fatima» nevner også at hun har tverrfaglige samarbeidsmøter med ungdomsskolen og sier:

«Vi har samarbeid med alle ungdomsskolene men det er litt varierende samarbeid mellom ungdomsskolene. Vi er invitert inn til nesten alle tverrfaglige møter ungdomsskolene holder, og da er det miljøtemaet som inviterer oss».

Miljøterapeut «Olivia» nevner også at hun holder tverrfaglige møter hvor hun inviterer forskjellige parter. Hun sier:

«[...] også har vi faste møter her på miljøtemaet som består av rektor, miljøtemaet på barneskolen og meg fra ungdomsskolen. På disse møtene har jeg invitert utekontaktene flere ganger. Vi har også ukentlige elevoppfølgingsmøter med miljøtemaet på ungdomsskolen, helsesykepleier, hvor vi diskuterer ungdommene og fordeler oppgaver oss imellom sånn at ungdommen får riktig hjelp. Her er også utekontakten invitert, og de kommer om de har tid».

I likhet med «Olivia» har også miljøterapeut «John» møter med utekontakten. Han sier:

«Jeg mener jo at samarbeidet med utekontakten er kjempe bra, og vi har en dialog nesten daglig. Det er det beste samarbeidet vi har. Siden de er så synlige på skolen og nærmiljøet synes jeg det er viktig at de får blitt med på møter sånn at vi får laget en god plan rundt ungdommen».

Som man kan se over kan miljøterapeuten på ungdomsskolen kan fungere som en koordinator som har hovedansvaret over ungdommen, og for å følge opp, og sette ungdommene i kontakt med andre parter, som utekontakten. Og i denne konteksten er det mer naturlig at miljøterapeutenes er koordinator da de har tett samarbeid med lærere, PPT-tjenesten, foresatte, barnevern og utekontaktene. I dette samarbeidet er det også viktig og sentralt at man har forståelse for at man arbeider forskjellig, har forskjellige fokusområder og at man besitter

forskjellig kunnskap (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 114-115). Og ved at utekontakten får ha muligheten til å ha grupper med ungdommene på skolen er det en gylden mulighet til å bli kjent med ungdommene og bygge tillitt men også fortelle dem om tjenesten de gir (Pedersen, 2006, s. 227). Derfor er det viktig at miljøterapeutene gir rom for at utekontaktene skal kunne jobbe oppsøkende på ungdomsskolen, og gjøre skolefelting. Ved at utekontaktene får gjøre skole felt, får de muligheten til å si sin tjeneste, og etter hvert bli et kjent fjes for ungdommene. Utekontakt «Isak» nevner viktigheten ved dette, og han sier:

«fordi mye av atferden til ungdom vises på skolen, og de tilbringer store deler av dagen sin på skolen, og lærerne, andre ansatte og vi kan fange opp denne unormale atferd, og symptomer som skolevegning, eller andre ting. Vi er avhengige av å utføre skolefelt og vi er også avhengige av at de gir oss beskjed om elever kommer til skolen eller ikke så når vi felter på kvelden kan vi se etter disse ungdommene for å se om de er ute. [...] ved at vi får være på skolen ufarliggjør vi mye [...]».

6.2.2 Synlighet i nærmiljøet

Som man kan se i utsagnet til «Isak» er det viktig at de får felte på skolen, så de også kan se etter ungdommene utenfor skolen. De er da synlige og tilgjengelig både på skolen og utenfor skole, som vil føre til at de er kjente fjes for ungdommene både på og utenfor skolen. Utekontakter bruker mye tid på å felte og oppsøke steder ungdom oppholder seg (Erdal, 2006, s. 119). Utekontakt «Fatima» nevner dette og hun sier:

«det jeg mener er oppsøkende arbeid er at vi tilbringer mye tid ute på ungdommens arena. Vi skal ut av kontoret og vi skal være på skolene, senteret, eller vi skal hele tiden skal rette oss til hvor de er da det forandrer seg litt med tiden. Vi prøver å følge med på hvor det er store ansamlinger av ungdom for å skape trygghet, men også være synlige ansikt ute for å skape tillitt ute så de kan spørre oss om noe, men også det med tilgjengelig».

Utekontakt «Isak» forteller også litt om hva han mener er felting og hvordan de utfører det i nærmiljøet. Han sier:

«[...] om sommeren er vi overalt [...] Da er også vi mer ute enn inne. Alt fra bussholdeplasser, i skogen, borettslag, fotballbanen og andre hengesteder. Men om vinteren er det oftest t-bane stasjoner og kjøpesenteret [...]».

Utekontakt «Rolf» forteller også om hvordan han felter og sier:

«Vi starter vekten med at vi hører rundt med de instansene rundt oss om det er spesifikke områder vi bør holde ekstra utkikk etter, eller om det er visse ungdommer vi skal ha et ekstra øye på [...]. Vi går innom fritidsklubbene, borettslag, torget, fotballbanen, idrettsanlegg og andre steder ungdommene oppholder seg».

Miljøterapeut «Robert» nevner også viktigheten med at utekontakten er å felte i nærmiljøet, og han sier:

«De er oppdatert på hva som skjer i nærmiljøet, som gjør at vi alle rundt ungdommen får vite alt som skjer både på skoletid og etter skoletid. Vi har månedlige møter med dem, sammen med de andre ungdomsskolene i bydelen, hvor de oppdaterer oss på nærmiljøet».

Som man kan se i utsagnene over, så har alle utekontaktene en lik måte å felte på i nærmiljøet, og de oppsøker mange av de samme områdene. Det man også kan se er at det er slags arbeidsfordeling på utekontaktene og miljøterapeutene. Miljøterapeutene jobber på skolen, og utekontaktene er overalt, hovedsakelig i nærmiljøet. Utekontaktene er i en posisjon til å observere ungdomsmiljøene utenfor skolen og denne observasjonen er viktig fordi gjennom observasjon kan de få innsikt i utfordringer eller behov som er i nærmiljøene. Å observere ungdomsmiljøer er også en av de viktige kjerne oppgavene utekontaktene har i deres jobb, og denne informasjonen er veldig nyttig for eksterne og interne samarbeidspartnere, så man sammen får gitt ungdommene det de trenger (Pettersen, 2020, s. 13). Dette kan man også se at utekontaktene gjør, når de har møter med ungdomsskolene og gir en oppdatering. Noen ganger er det også slik at det kommer en forespørsel fra miljøterapeutene om at utekontaktene skal holde ekstra øyet på noen ungdommer i nærmiljøet, og miljøterapeut «Olivia» nevner det og sier:

«utekontaktene har vår skolekatalog, så hvis det er noen ungdommer jeg er bekymret over, eller som ikke har vært på skolen en stund, kan jeg spørre utekontaktene om de kan holde et ekstra øye opp for de ungdommene. Dette gjelder både gjengangere og «nye» ungdommer som jeg er bekymret for. [...] Siden vi samarbeider tett sammen, synes jeg det er viktig at utekontaktene får så mye informasjon som mulig, da de ser ungdommen utenfor skoletid, og mye kan skje på de timene etter skoletid».

Miljøterapeut «Robert» nevner også at han kan komme med en forespørsel til utekontaktene. Han sier:

«[...]fordi jeg veit jo at 75% av dramaet eller de ulovlighetene ungdommene begår skjer i etter skoletid [...]. Og hvis jeg ikke hadde hatt mulighet til å komme med en forespørsel om ungdommer jeg er bekymret for eller mistenker gjør noe, hadde jeg ikke hatt mye av den informasjonen jeg har nå på grunn av utekontakten».

Utsagnene over viser til at samarbeidet mellom utekontaktene og miljøterapeutene også strekker seg utover skoletiden, til tider og områder hvor miljøterapeutene ikke er tilstede. Utifra informantenes uttalelser kan man se at feltingen i nærmiljøet er en viktig jobb utekontaktene gjør. Ved at utekontaktene er synlige og tilstede i nærmiljøet over tid, vil dette føre til inngang i ungdomsmiljøene, og over tid kan det være mulighet for videre arbeid. For å være synlige er det viktig å være klar over kroppsspråk, blikkontakt og klær (Pettersen, 2020, s. 13). Utekontakt «Fatima» sier at de har klær som sier hvem de er.

«Vi bruker klær hvor det står hvem vi er, så ungdommene og andre vet hvem vi er, og det gjør oss mer synlige».

Utekontakt «Isak» fortalte om dilemmaer han har møtt på ved å være synlige i form av klær.

«Men vi går kledd med jakker hvor det står utekontakt og i hvilken bydel. Vi har også en bil hvor det står tydelig hvem vi er. Problemet med det er at hvis en forbigående person ser at vi står og snakker med ungdom, tenker man at denne gjengen er i trøbbel eller tyster, og fordi vi er så synlige blir den tanken sterkere hos mange. Samtidig som at hvis vi ikke bruker jakken hvor det står utekontakt kan det fort se rart ut, fordi det ser ikke riktig ut av jeg som en voksen mann skal gi et kort til en jente på 14 år, og bare stå der i vanlige klær, skjønner du. Det bærer med seg en viss stigma».

Som man kan se så har begge utekontakte klær som sier hvem de er, og som gjør dem mer synlig, og for «Isak» har dette bydd på et dilemma, som går ut på at ved å være for synlig i form av klær kan dette både være en fordel og en ulempe. Men ved å være synlig med klær som sier hvem man er så legger man til rette for at ungdommene skal gjenkjenne dem med en gang, men å ha den på kan by på utfordringer om de ønsker innpass i visse miljøer (Erdal, 2006, s. 137).

En annen utfordring de kan møte på er at ungdommene ikke vil ha dem rundt dem, og det nevner utekontakt «Rolf» hvor han sier:

«Mange av dem anser oss som politi, utegående barnevern og de er redd for at vi skal gripe inn i familien deres, og derfor er det noen ungdommer som ikke vil ha oss rundt seg. De eldre ungdom som er over 16 år, henger mye ute og veldig mange av dem er ikke noe interessert i å snakke med oss, så det er den største utfordringen vi har ute i felting. Derfor prøver å vi alltid å se hvem vi er, og forsikre ungdommene om at vi ikke er politi og barnevern».

Når utekontaktene er ute å felter, vil de møte på utfordringer og dette er også noe de må kunne håndtere og stå i. Det å bli avvist er en del av det oppsøkende arbeidet, og de må være forberedt på det (Erdal, 2006, s. 152). Utekontaktens jobb er å finne balansen mellom å være observatør men også en deltager, da kan komme i samhandling med ungdommene (Erdal, 2006, s. 121). Ved at utekontaktene også fortsetter å være ute og tilstede, selv når ungdommene ikke vil ha dem der, vil de bli kjente ansikter, og med tiden kan de sakte få innpass hos ungdommene. For noen ungdommer blir kanskje terskelen lavere for å ta kontakt (Erdal, 2006, s. 137). Dette nevner utekontakt «Fatima»:

«Oppsøkende arbeid skaper mer tilgjengelige voksne, fordi det går ann å bare dra i oss, og de vet hvordan de skal få tak i oss og møte oss. Det er lavere terskel å ta kontakt med oss ved at vi er så mye synlig og tilgjengelig i områder ungdom oppholder seg[...]vi har hatt en spørreundersøkelse med våre ungdommer for to år sien, og nå dette året, og da er det også det som går igjen blant ungdommene, er at det er trygghet og tilgjengelighet som er viktige faktorer som er bra ved å ha oss ute»

Utekontakt «Rolf» nevner også at det kan være lavere terskel for ungdommene å ta kontakt om de er mye ute i nærmiljøet, men han sier også at synlighet også kan føre til trygghet hos ungdommene. Han sier:

«[...] isteden for å være moralpoliti, og ta dem på å røyke hasj, så prøver vi å gi dem riktig informasjon og kunnskap. Så det jeg tror er forebyggende er at de føler seg trygge på voksne rundt som ikke er der for å straffe eller dømme dem. Noen av ungdommene som ser oss mye ute, er også de ungdommene som sier at de føler seg trygge når vi er ute [...] synlige voksenkontakter er viktig for ungdommene og terskelen blir høyere for at de skal gjøre kriminelle handlinger».

Det at noen ungdommer føler seg trygge ved å ha utekontaktene ute er også noe utekontakt «Isak» nevner, og han sier:

«Jeg vil si at bare det å være ute og synlige, kan være forebyggende faktor i seg selv, fordi vi kjenner ungdommene og vi har mulighet for å stoppe dem om de lager kaos ute i nærmiljøet. Vi har klart å unngå at situasjoner kanskje blir større. Man blir godt kjent med ungdommene ved å være ute mye, og noen ungdommer har sagt at de føler seg tryggere med oss ute, fordi en situasjon har stoppet ved at vi bare er i nærheten».

Som man kan se i utsagnene over så er det noen ungdommer som føler seg tryggere når utekontakten er så synlige i nærmiljøet og at terskelen kan være høyere for å begå kriminelle handlinger for noen ungdommer. Det flere av informantene også nevner er hvordan pandemien har gitt dem utfordringer med å være tilstede og synlige, og hvordan det har ført til at de har mistet oversikt. Utekontakt «Rolf» nevner dette og utdyper:

«Og under korona har vi mistet den oversikten vi hadde over ungdomsmiljøet, da vi ikke ser ungdommene så ofte som før. Før kunne vi observere dem, se på kroppsspråket, og bare av det får vi mye informasjon. Vi kan observere hvem de eldre prøver å rekruttere, hvem som går sammen, og alt dette var mye lettere før hvor samfunnet var vanlig».

Utekontakt «Isak» forteller også om utfordringen som har kommet på grunn av pandemien og sier:

«tenk på så mange ungdommer jeg ikke har møtt på grunn av pandemien [...]».

Begge utekontaktene forteller at pandemien har påvirket dem negativt, men siden utekontakt rollen er en fri og kreativ rolle, så deres arbeidsmetoder er lett å utvikle i samråd med ungdomskulturene, og tiden man er i (Pettersen, 2020, s. 13). Flere av utekontaktene har snakket om at de er synlige på sosiale medier, nå som ungdommer også er mye på sosiale medier. Utekontakt «Fatima» har god erfaring med det og sier:

«Vi er også synlige og tilgjengelig på sosiale medier da det er veldig lavterskel for ungdommene. Vi vet at mange ungdommer bruker mye tid på sosiale medier, og da er et av våre hovedområder å sette inn tiltak der».

Utekontakt «Rolf» nevner også at de er synlige på sosiale medier, og han forteller:

«[...] vi bruker sosiale medier som snapchat, facebook og instagram, fordi vi vet at ungdommene er på disse plattformene, og vi må prøve å være synlige på alle områder ungdom er, og da er sosiale medier en viktig og stor plattform[...] som vi pleier å legge ut når vi skal felte, viktige telefon nummere hvis de ønsker å ta kontakt med oss og annen informasjon».

Som man kan se i utsagnene over er synlighet, tilgjengelighet og tilstedeværelse viktige faktorer for både utekontakten, miljøterapeutene og for noen ungdommer. Ved å være synlig får de mulighet til å oppsøke ungdommene, men også en mulighet til å danne tillitt, ved at de viser hvem de er og hva de jobber med. Ved at trygge voksenpersoner er synlige og tilstede får de mulighet til å danne relasjoner med ungdommene men også føre til endringsarbeid (Strømfors & Erdal, 2006, s. 111).

6.3 Relasjonsbygging

For å kunne gjøre endringsarbeid hos mennesker er det viktig at fagpersoner som utekontaktene og miljøterapeutene har en relasjon med ungdommene, og denne relasjonen er begge parter avhengig av (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 19). Utekontakt «Isak» forteller om at endringsarbeid er deres mål. Han sier:

«[...] målet er endringsarbeid, Men for å klare dette er medvirkning viktig. Jeg synes det er viktig å involvere ungdommen i prosessen, så de føler ansvar over sitt eget liv og handlinger».

Ved at de bruker brukermedvirkning, er forholdet mellom dem og ungdommene mer symmetrisk, enn om ungdommene ikke hadde blitt inkludert i prosessen. Det betyr da at de samarbeider sammen med ungdommene og at ungdommene får mulighet til å medvirke i sitt eget liv (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 255). Miljøterapeut «Robert» forteller om at han setter krav for ungdommene, for at de kan få være med på aktiviteter, og sier videre:

«Der greide vi å faktisk få en slags balansegang, fordi vi begynte å sette krav. Og er det noe ungdommene i dag ikke er vant til er det at man setter krav til dem. Man setter krav i forhold til undervisning, og hjemme, men i forhold til fritid og hva man skal gjøre i fritiden er det ikke mange som setter grenser til dem. Det kan være mange årsaker til det, at for noen er det ikke en farsfigur tilstede, noen har frie tøyler, men vi begynte å sette grenser til de, altså hvis de fant på noe tull på fritiden som vi fikk høre, fordi vi hører nesten alt av utekontakten, politi og

andre som er ute i nærmiljøet, da fikk dem ikke lov til å komme på kveldsaktivitetene, og de elsker å være med på kveldsaktivitetene».

Som sagt over så settes det krav for ungdommene, og ved å opprettholde disse kravene så får ungdommen lov til å bli med på aktiviteten. Begge parter er sammen i et interaktivt forhold hvor de begge påvirker hverandre. Innenfor utviklingspsykologi er det en modell kalt transaksjonsmodellen, som går ut på at hvordan barn og omgivelser som påvirker hverandre. Dette betyr at voksenpersonene rundt ungdommen må se ungdommen i den konteksten ungdommen er i, og utekontaktene og miljøterapeutene kan være bidragsytere i denne konteksten (Aamodt, 2014, s. 36). Relasjon er noe tosidig og det er viktig at fagpersoner som utekontakter og miljøterapeuter skal være forståelsesfull og kunne lytte til klientene, som i denne studien er ungdommene. Ungdommene har krav på å bli møtt uten fordommer fra voksenpersoner (Aamodt, 2014, s. 37). Miljøterapeutene og utekontaktene har flere ganger uttalt seg hvor viktig det er for dem å ha en relasjon med ungdommene, og at det er en essensiell byggestein i deres arbeid med ungdom. Utekontakt «Fatima» nevner dette og sier:

«[...]uten relasjonsbygging ville denne jobben vært umulig, og all jobb med ungdom ville vært umulig».

Miljøterapeut «John» deler også den samme tanken som «Fatima», om at det å ha en relasjon med ungdommene er essensielt og viktig, og han sier:

«For meg er relasjonsbygging det viktigste verktøyet for å forebygge kriminalitet og i min jobb.[...] Vi er en MOT skole, som er et opplegg hvor man jobber med å skape relasjoner gjennom skuespill, samtaler mellom oss voksne og elevene [...] Vi ønsker at de skal få bestemme hvem de ønsker på å danne relasjoner med og snakke med».

6.3.1 Relasjonsbygging på ungdomsskolen

Som man kan se i sitatet over er relasjon mellom fagperson og ungdom essensiell i deres arbeid, noe alle informantene påpeker. I utsagnet til miljøterapeut «John» kan man se at de har et opplegg på skolen for å fremme gode relasjoner med ungdommen, og at ungdommen skal få være med på å bestemme. På ungdomsskolen er det mange forskjellige elever, hvor noen er litt mer innelukket, og andre er høylytte. Miljøterapeuten sin jobb sammen med resten av personalet på skolen er å legge til rette for at det blir skapt gode relasjoner på skolen, og at de

som voksenpersoner rundt ungdommen er nysgjerrige på dem og har lyst til å bli bedre kjent med dem (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 55). Miljøterapeut «Olivia» sier at hennes jobb på ungdomsskolen er å bidra til at alle elever føler seg hørt og sett. Hun sier videre:

«[...] at de føler at noen bryr seg om dem, og at det finnes voksne som de kan snakke med om alt og ingenting. At de har tillitt til oss, det er det viktigste for meg og det jeg jobber aktivt for. Jeg gjør alt jeg kan for å bli godt kjent med ungdommene, og de med meg. Jeg vil nok tro at ungdommene føler seg hørt og respektert av både meg og andre på skolen».

Miljøterapeut «Robert» som også jobber på skole, har den samme tanke som «Olivia» og sier: *«ja, det er viktig å gi dem en sosial arena med de vennene de har. De må få lov til å ha et sted de føler seg trygg, sett og hørt, og det er veldig viktig for meg».*

Man kan se at alle miljøterapeutene gjør en aktiv jobb for å bli kjent og knytte bånd med ungdommene på skolen, og at det er noe som er viktig for dem. Innenfor oppsøkende sosialt arbeid er det voksenpersonene som tar initiativ til å bli kjent med ungdommen, og de er avhengig av å skape tillitsbånd til ungdommen for å skape relasjoner (Strømfors & Erdal, 2006, s. 110-111). Som sagt over er miljøterapeutene viktige nøkkelpersoner på skolen og som har mulighet til å inkludere utekontakten inn i skolen, og flere av miljøterapeutene nevner at de har gruppeaktiviteter på skolen sammen med utekontakten, for å skape tillit til ungdommene, samt bli mye bedre kjent under en annen kontekst enn en vanlig skoledag. Miljøterapeut «John» forteller:

«[...] når vi får henge sammen med ungdommene i ferier, etter skoletid, og når vi får gjort aktiviteter sammen, blir vi veldig godt kjent og ungdommene er tydelige på at de ønsker å ha aktiviteter utenfor skoletid, spesielt nå som mye er stengt. Det er gjennom disse aktivitetene jeg virkelig har blitt kjent med ungdommene. Tror det er viktig å prøve å bli kjent med ungdommene utenfor klasserommet, enten om det er på fotballbanen i friminuttet eller etter skoletid».

Miljøterapeut «Robert» nevner det samme som «John» og sier:

«[...] selvom vi jobber lengre og mer enn det vi skal, når vi har kveldsaktiviteter med ungdommene, gjør vi dette fordi vi ønsker å sosialisere oss med dem, og danne bedre relasjoner, vært en del av de uformelle samtalene som vi ikke får til når de har undervisning. Ungdommene åpner seg også mer for oss på kvelden under en uformell setting. Mye av dette er også fordi

ungdommen ønsker å gjøre uformelle aktiviteter etter skoletid, så da prøver vi å innfri de ønskene. Medvirkning er viktig i prosessen i å bli kjent med ungdommen».

De gruppeaktivitetene de har utenfor klasserommet, sier dem er viktig for å klare å bygge en god relasjon med ungdommene og at det hjelper å gjøre noe i en uformell setting. De nevner også hvordan utekontaktene bruker ungdomsskolen og gruppeaktivitetene til å bli kjent. Miljøterapeut «Olivia» forteller:

«Når utekontakten kommer hit til skolen og har gutte og jentegrupper, er dette veldig populært blant ungdommene. Vi begge får hengt med ungdommene utenfor skoletid under trygge og kjente omgivelser, og her bygges tillitten, og de får vite hvordan jeg og utekontakten jobber. Jeg kan se at relasjonene mellom elevene har blitt bedre etter vi startet med gruppeaktivitet, men også at jeg og utekontakten har blitt kjent med dem».

Utekontakt «Rolf» forteller også hvordan disse gruppeaktivitetene på ungdomsskolene er en fin og naturlig måte å knytte relasjoner med ungdommen på. Han sier:

«vi samarbeider med miljøterapeutene på skolen, og hvis de skal ha en champions League kveld så kommer vi og er med på det. Vi prøver og er med på så mye som mulig miljøterapeutene har med ungdommene på kveldstid, da dette er en trygg arena for ungdommene og det er lettere for meg å fortelle om vår tjeneste, og hjelpen vi kan tilby. Ved å henge uformelt med ungdommene, spille FIFA, fotball, volleyball og andre aktiviteter er det også lettere å knytte relasjoner med dem, som jeg senere bruker utenfor skolen når vi felter».

Utekontakt «Isak» forteller at hans team har et kurs med ungdommene, som også er en fin arena og knytte bånd med ungdommene. Han sier:

«noen utekontakter i vårt team har AART kurs, som handler om å regulere sinne, og ha en konsekvenstenking i stedet for å handle impulsivt. Så hvis vi vet eller får beskjed av miljøterapeutene om at det er et kull på en ungdomsskole hvor det er mye mobbing, kan vi gå inn der og ha dette kurset med dem på ungdomsskolen. I dette kurset snakker vi mye sammen med ungdommene, så det er en naturlig arena å få relasjoner og bli kjent med dem».

Som sagt over så er aktiviteter og kurs med ungdommene på ungdomsskolen viktig for både utekontaktene og miljøterapeutene fordi de får tid til å bli kjent med ungdommene.

Ungdommene får også en mulighet til å bli kjent med hverandre bedre, men også bedre kjent med utekontaktene og miljøterapeutene, på deres premisser. Miljøterapeut «Robert» forteller også hvor viktig ungdomsskolen er for at utekontakten skal få bygget en relasjon med ungdommen. Han sier:

«utekontakten brukte skolen som en arena for å snakke med ungdommene, spesielt de som ikke vil snakke med dem utenfor skolen, fordi skolen er en naturlig plass ungdommen er uansett. Så hvis vi ikke hadde hatt dette samarbeidet med utekontakten, hadde ikke denne gode relasjonen de har til ungdommene vært eksisterende».

Som man kan se i utsagnene over, er skolen er viktig arena for å knytte relasjoner med ungdommene på. Men utekontakt «Rolf» forteller om en utfordring han har møtt på, når det gjelder anerkjennelsen av viktigheten av at utekontaktene er på skolen, og han sier:

«det er en skole vi sliter litt å komme i kontakt med og der ser vi at miljøtemaet som jobber på skolen ikke får lov av rektor å bli med på samarbeidsmøter med oss. Rektoren på skolen fokuserer mer på det faglige enn det sosiale og det har vært et problem siden jeg startet. [...]dette påvirker vårt samarbeid negativt, fordi vi får ikke muligheten til å være synlige på skolen som vi ønsker og vi får ikke brukt skolen som en arena til å knytte relasjoner med ungdommene som påvirker vår jobb veldig, da mange av ungdommene fra den skolen er skeptiske til oss når de møter oss utenfor skolen».

Ovenfor ser man hvordan både utekontakten og miljøterapeutene er enige om at ungdomsskolen er en sentral plass å knytte gode relasjoner med ungdommene, men også at de relasjonene kan bli brukt utenfor skolen. Relasjonene de bygger på skolen kommer av uformelle samtaler og det å gjøre aktiviteter sammen utenfor klasserommet. «Rolf» forteller om en ungdomsskole som de ikke får kontakt med, og hvordan dette påvirker dem og deres arbeid. Det blir utfordringer med å knytte relasjoner med ungdommene, da mange er skeptiske til dem, og kan skje ikke har så mye kjennskap til dem. Man kan også se i utsagnene over at utekontaktene bruker de relasjonene de får på skolen, over til arbeid utenfor skolen.

6.3.2 Relasjonsbygging utenfor ungdomsskolen

Som man kan se i utsagnene over så bruker utekontaktene ungdomsskolen som en arena for å knytte relasjoner med ungdommene ved å være med på aktiviteter, noe miljøterapeutene er

flinke til å inkludere dem på og gi dem mulighet til å gjøre det på ungdomsskolene. Dette kan føre til at feltingen og tilstedeværelsen kan bli lettere siden de har en relasjon med noen av ungdommene som de allerede er blitt kjent med på skolen. Miljøterapeut «Robert» har observert det og sier:

«[...] før korona var utekontakten her minimum en gang i uka, hvor de sosialiserte med ungdommene på deres hjemmearena og fikk den gode tonen med dem. Og da var det jo slik at hvis de møtte ungdommene ute, kunne de henvise til tidligere på dagen og si, ja deg skal jeg slå i neste gang eller noe. De har en helt annen inngangsportal til ungdommen når de har møtt ungdommen på dagen allerede, og ungdommen har kjennskap til dem når de møtes i nærmiljøet».

Utekontakt «Rolf» bekrefter det «Robert» har observert, med at utekontaktene har en god mulighet på skolen til å skape relasjoner og han sier videre:

«[...] Men på skolen kan vi si hei såpass ofte at det er lettere for dem å huske oss, og skape en relasjon. Det er noe med vår eksponering og at vi har mulighet til å spille med relasjonen ungdommene har til skolen, og dra de ut til feltingen.. En stor del av vår jobb som utekontakter er å skape relasjoner, og da er skolen er viktig arena».

I utsagnet over kan man se at kommunikasjonen og sosialisering med ungdommen har skjedd i en kontekst hvor det skjer uformelle samtaler, altså på skolen som er en arena de føler seg trygge i, og hva som skjer i denne konteksten vil påvirke hvordan samspeillet skjer videre (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 218). For utekontaktene er det viktig med en god tone med ungdommen, så dette kan bli brukt når de felter. Utekontakt «Fatima» nevner hvor viktig det er å ha relasjon med ungdommene når de er ute å felter og sier:

«[...] det er utfordringer ved feltingen, da mange ungdommer ikke stoler på oss, så hvis det oppstår en situasjon og vi må tilkalle politiet er dette utrolig vanskelig hvis vi ikke har en relasjon med ungdommen. I noen tilfeller stopper det opp av seg selv, fordi de ikke vil gjøre noe foran oss mens andre ganger kan vi bryte inn om vi har en relasjon med ungdommene. [...] alt blir bare lettere om vi har en relasjon med ungdommen».

Som man kan se over så er det lettere for «Fatima» om hun har en relasjon med ungdommene, da det kan skje forskjellige scenarioer når de er ute å felter, og hvis de har en relasjon med

ungdommen, blir feltingen lettere. Viktigheten med relasjon til ungdommer når man felter nevner også utekontakt «Rolf» som sier:

«Vi står konstant i en skvis i at vi må overbevise ungdommen om at vi er der for å hjelpe og ikke straffe eller for å sørge for at de gjør som de skal gjøre [...] mange av dem er skeptiske til dette systemet og hjelpeapparatet og det er grunn til at de er skeptiske. Derfor hilser vi fortsatt og er synlige, også spiller vi på relasjonene vi har til ungdommene, da vi vet at de ungdommene vi har gode relasjoner med kan i noen tilfeller snakke godt om oss videre. Så hvis vi møter noen vi har en god relasjon, og hilser, så kan det gi inntrykk til andre at vi er til å stole på».

Som man kan se over, er mange ungdommer «Rolf» møter på skeptiske til dem, og da hjelper det med å spille på de gode relasjonene de har til ungdommene. Det er viktig for fagfolk som jobber tett med ungdom slik utekontaktene at de er oppmerksomme på at ungdommers opplevelser og forståelse er skapt i interaksjon med omgivelsene rundt (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 58). Ved at utekontaktene prøver å forstå hvorfor ungdommene er skeptiske, og ønsker å hjelpe med å endre deres tankegang, så jobber de med relasjonene. I sosialt arbeid jobber man med relasjonene fordi det betyr at man prøver å forstå og hjelpe til at det kan skje en endring i ungdommens relasjon til hjelpeapparatet (Levin & Ellingsen, 2019, s. 112).

Utekontakt «Fatima» forteller at hun stadig møter ungdom som er skeptiske til dem ute i felt, og mye av det kommer av mistillit til hjelpeapparatet. Hun forteller:

«i vår bydel er vi en del av barnevernet som bringer med seg en del utfordringer fordi ungdommene er redd for oss fordi vi er en del av en tjeneste de misliker [...] det er også en utfordring at vi samarbeider med politiet som også ikke er en populær instans, og dette har ført til at mange ungdommer ikke tørr å stole på oss eller bare går vekk når vi er ute å felter, men det har vi jobbet ganske hardt med, ved å ha samtaler med ungdommen. Ungdommene har også fått sett at vi ikke er en av de instansene, fordi når vi er ute å felter har vi sett flere røyke hasj, men så bare sier vi hei og går forbi, og politiet kommer jo ikke å henter ungdommene etter det. [...] vi prøver å være veldig ærlig og åpen om vår taushetsplikt, men også meldeplikten vi har til politiet, og det er viktig for oss at vi er åpen om dette fra starten så vår relasjon ikke blir bygd på falske forhåpninger. Det siste vi vil er at de skal få falsk tillitt til oss».

I utsagnet over ser man at «Fatima» er oppmerksom på at ungdommene er skeptiske til deres rolle på grunn av ungdommenes manglende tillitt til hjelpeapparatet, men da er det viktig at utekontaktene jobber med de gjennom relasjonene de har bygd for å vise at de kan stoles på. Relasjonen utekontakten får med ungdommen vil ha en betydning på hvordan kontakten de har sammen og hvordan det kan utvikles (Levin & Ellingsen, 2019, s. 112). Derfor er det viktig at utekontaktene er oppmerksomme på sin rolle ute i felt, og er oppmerksomme på hvordan bruke relasjonen de har til ungdommene, og hvordan den kan bli brutt, fordi utekontaktene er individer som er i ungdommenes omgivelser. Utekontakt «Isak» forteller om dilemmaer han møter med ungdom han har relasjoner med. Han forteller:

«Så balansen av å være en trygg person for dem samtidig som vi må gjøre jobben vår som kreves av oss er det vanskeligste. [...] hvis noen ungdommer kjører bil uten førerkort, så blir det en greie hvor vi egentlig skal melde ifra, men så vet du at det blir en hindring i relasjonen deres om man melder ifra. Og med mange ungdom spesielt de som beveger seg i vennegjenger, hvis en opplever deg som ukul forteller han det til alle andre og da blir jobben vanskelig med da hele gjengen. [...] Så her må man nesten ta beslutninger basert på skjønn, og selvfølgelig også hvordan vi er som person personlig påvirker. Så det er slike dilemmaer som kommer med jobben, og man må bare takle det ved å være ærlig».

«Isak» forteller ovenfor at balansen mellom å være en trygg voksenperson samtidig en som må gjøre jobben sin, som kan innebære å melde ifra om visse situasjoner, kan være utfordrende. Men de løser det ved å være ærlig med ungdommene, og han sier at deres personlighet også påvirker hvordan situasjonen blir løst i og med at noen beslutninger tar basert på skjønn. Når man jobber med mennesker er det viktig å finne balansen mellom å være seg selv og en fagperson, og det å være seg selv på gode måter vil få en positiv virkning på relasjonsutviklingen de får med ungdommen (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 77). Når det gjelder relasjonsbygging og hvordan utekontaktene og miljøterapeutene jobber for dette kan man tydelig se at begge to mener det er en av byggesteinene i samhandlingen med ungdom. For å kunne få en god tone og endringsarbeid må man ha en relasjon. Miljøterapeutene og utekontaktene samarbeider ved å ha aktiviteter på ungdomsskolene, og miljøterapeutene inviterer utekontaktene over om de har arrangementer. Utekontaktene drar så de relasjonene som de bygger på skolen, ut til feltingen i nærmiljøet.

7.0 Diskusjon

I dette avsnittet skal jeg drøfte mine funn opp mot forskning og teorien brukt i denne studien.

7.1 Hvorfor er levekårsutfordringer relevant for samarbeidet?

Som sagt tidligere er ikke levekårsutfordringer alene en indikator på at man ender opp som kriminell, men det kan være risikofaktorer som med andre årsaker kan gjøre det lettere å havne i de baner. Men hvorfor er levekårsutfordringer relevant for hvordan utekontakter og miljøterapeuter samarbeider i forebygging av ungdomskriminalitet? Det er tydelig at både utekontaktene og miljøterapeutene har sett at en felles nevner hos ungdommene er at de lever i fattigdom, og at de lever under de samme omstendighetene. Dette er konteksten ungdommene lever i, og konteksten utekontaktene og miljøterapeutene møter ungdommene i og må ta hensyn til og derfor relevant å ta med.

7.1.1 Barnefattigdom

Å vokse opp i et hjem med lavere sosioøkonomisk bakgrunn enn majoriteten påvirker barn og unges oppvekst. Det kommer tydelig frem hos informantene at mange av ungdommene de møter på lever under fattigdom, og i kombinasjon med andre sosiale årsaker kan det legge til rette at veien mot en kriminell handling blir lettere for noen ungdommer. Barnefattigdommen i Norge har økt drastisk de siste årene fra 84000 til 115 000, og det indikerer på at det er flere barn og unge som får en ungdomstid preget av dette, i og med at barnets sosioøkonomiske status påvirker mange områder av ungdommens liv (Bufdir, 2021). Fattigdom og sosiale ulikheter er to risikofaktorer som påvirker levekårsmulighetene og folkehelsen (Garsjø, 2018, s. 106). Det er forskjellige makrofaktorer i samfunnet som kan drive til kriminalitet, og fordelingen av risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer er en viktig faktor (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 17). Når alle informantene nevner at mange ungdom de møter på kommer fra familier med fattigdom, er dette et samfunnsproblem, og det er her Bronfenbrenners makronivå kommer inn. Makronivået handler om kulturelle eller politiske holdninger og verdier som påvirker et samfunn. Politiske beslutninger som fordeling av sosialstønad har en stor påvirkning på enkeltindividens liv, altså på mikronivå som er ungdommens primære sosialiseringarena som familien (Hansen, 2017, s. 59). Salto rapporten skriver at en av de viktigste makrofaktorene som påvirker ungdommen direkte er skjevfordelingen av ressurser i samfunnet (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 17). Familier som lever under lav inntekt finner måter de håndterer hverdagen og livet. Utekontakt «Isak» og utekontakt «Rolf» forteller om at noen ungdommer

de møter på gjør kriminelle handlinger for å ha råd til livsstilen som er normen i ungdomskulturen de er, og gjennom det er det lettere å bli rekruttert. Ungdommene vil ikke være utenfor, unormal. Forskning viser at mange foreldre oftest prioriterer barna og muligheten for å gi de det de trenger, men barna påvirkes av familien lave inntekt, uansett hvor mye foreldre prøver å skjerme de. Barn beskytter også sine foreldre ved å ikke spørre om ting som koster penger fordi de vet at foreldrene ikke har råd. Samtidig som barn tenker på sine foreldre, må de også finne måter å takle livet på og ikke bli ekskludert (Sandbæk & Grødem, 2009, s. 192-193).

Og det kan man se i uttalelsene, hvor utekontakt «Isak» sier at ungdommene ikke spør foreldrene om penger fordi de vet at de ikke har pengene ungdommene trenger. Videre sier han at man også kan se at ungdommene tar på seg en forventning om å ikke være en byrde for foreldrene, og heller finner penger selv for å ha råd til å passe inn. Det at ungdommer kan ha denne forventningen til seg selv, og ikke vil være en byrde for sine foreldre, blir rollene på en måte vendt om. Bronfenbrenners mikronivå nevner at roller har en bestemte forventninger, og man lærer å være den rollen ved å observere eller delta aktivt i den (Hansen, 2017, s. 58). Som uttalelsene sier, så er dette noe ungdommene lærer fra hverandre, og eldre i miljøet, altså rollen de skal utfylle observerer de, for så senere delta i den aktivt. Salto rapporten skriver at den lille gruppen ungdom som begår gjentatt kriminalitet er fra familier med lavere sosioøkonomiske bakgrunner, og at ungdommen har flere risikofaktorer i livet. De skriver også at mange av ungdommene bor sammen med mor, og har mange søsken, noe informantene også uttaler seg om (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 87). Ved at mange av ungdommene har mange søsken, og som oftest bare en forelder, skriver Salto rapporten at disse faktorene kan føre til en stram økonomi, som videre kan føre til at ungdommene henger mer ute på grunn av trangboddhet (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 87).

7.1.2 Boforhold og fritidsaktiviteter

Miljøterapeutene og utekontaktene sier i intervjuene at de har observert at mange av ungdommene kommer fra små leiligheter som ikke helt er egnet for å ta med venner hjem. De sier enstemt at de tror årsaken til at ungdommer henger mye ute er på grunn av dette. Salto rapporten skriver at kombinasjonen av fattigdom og trangboddhet kan føre at ungdommer blir utstøtt til det offentlige rom, og der er det mest marginaliserte ungdom som er mest synlige, og det er der politiets og befolkningens blick har vært, så mer naturlig er det disse ungdommene

som er blitt tatt av politiet (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 21). Salto rapporten eller informantene sier ikke noe om hvor mange som bor per hjem, men i offentlige registre viser at ungdommene som blir tatt med kriminelle handlinger bor i hjem som er større i antall personer enn normalbefolkningen (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 87). Det at ungdommene bor trangt hjemme er ikke noe ungdommene har kontrollere, men de blir påvirket av ytre sosiale strukturer. Dette kan ses opp mot Bronfenbrenners exosystem, som går ut på en indirekte påvirkning som skjer rundt ungdommen, som igjen påvirker individet på mikronivå. Bronfenbrenner nevner for eksempel foreldrenes tilknytning til arbeidslivet, og at det kan påvirke hjemmet (Bronfenbrenner, 1979, s. 238). Kan man da tenke seg at mange av disse foreldrene har lav sosial deltagelse i samfunnet, kanskje går på nav stønader som gjør at de ikke har råd til å leie noe større, eller at de bor i kommunale leiligheter som miljøterapeut «John» har observert. For å få leie en kommunal leilighet i Oslo, er kravet at de ikke kan tjene over et visst beløp, og at man ikke klarer å skaffe bolig selv (Oslo kommune, 2021). Dette viser jo at foreldrenes inntekt og i noen tilfeller hjelp fra kommunen påvirker ungdommene og deres livskvalitet. Ved at ungdommene henger mye ut er det naturlig at nabolaget har en større innflytelse på de, enn de ungdommene som får lov til å boltre seg hjemme, noe informantene også påpeker. Nabolaget og dens effekt går også mer inn på ungdommen om de ikke har en aktivitet å dra til (Brattbakk & Andersen 2017, 23-24). Forskning viser at ungdom som lever i fattigdom deltar mindre i aktiviteter enn barn fra ressurssterke familier (Bekken mfl, 2018, s. 12).

Det kommer fram i intervjuene at utekontaktene og miljøterapeutene samarbeider om å kunne tilby aktiviteter til ungdommene, fordi mange av ungdommene ikke har et fritidstilbud de kan dra til. Det kommer tydelig frem i utsagnene til miljøterapeutene «John» og «Robert» at de har åpnet opp ungdomsskolen sine lokaler for å ha aktiviteter for ungdommene, og at utekontakten har kommet på disse aktivitetene. Miljøterapeut «John» forteller også at de har fått økonomisk støtte for å ha aktiviteter. Dette viser hvordan ytre strukturer indirekte påvirker ungdommen, altså ved at «John» får økonomisk støtte for å kunne ha lavterskel aktivitetstilbud for ungdommene, gjør at ungdommene får muligheten til å delta på de. Utekontakt «Fatima» og «Rolf» forteller om hvordan de i samarbeid med ungdomsskolen ønsket å tilby et aktivitetstilbud for ungdommene, så de slipper å henge ute. «Fatima» forteller at når det ikke fantes aktiviteter for ungdommene hang de i sentrum og solgte for de eldre. Utekontakt

«Fatima» forteller også om at etter de fikk fritidstilbud ble det mindre ungdommer ute som bare henger rundt. I disse uttalelsene ser man hvordan hele Bronfenbrenners teori kommer til syne og hvordan nivåene påvirker hverandre, og Salto rapporten nevner også viktigheten med å ha aktiviteter for ungdom. Jeg kommer nærmere inn på dette under de to underpunktene som kommer i denne delen av diskusjonen.

7.2 Hvorfor er tilgjengelig, tilstedeværelse og synlighet sentralt for samarbeidet?

I et samfunn er det nødvendig at mennesker som er der for å hjelpe er synlige, fordi det som man ikke ser får man ikke vite om. Ved at man er synlig gir det mulighet for å se hele mennesket, og ikke bare baksiden av individet. Det legger til rette for at man også kan forutse fremtidige handlinger (Christie, 1995, s. 25). Hvorfor er synlighet, tilgjengelighet og tilstedeværelse sentralt for samarbeidet utekontakter og miljøterapeuter gjør i forebyggingen av ungdomskriminalitet?

7.2.1 Synlighet på ungdomsskolen

Det kommer frem i intervjuene at utekontaktene skole felter på ungdomsskolene i bydelen de jobber i. Alle tre utekontaktene har samme måte å felte på, altså de kommer i friminuttene. Det kommer tydelig frem utekontaktene bruker ungdomsskolen som en arena for å se ungdommen. Ved at utekontaktene får bruke friminuttet til å felte blir de kjente ansikt for ungdommen samtidig som dette er en vanlig måte å etablere kontakt på når man jobber oppsøkende (Erdal, 2006, s. 139). Ungdomsskolen er miljøterapeutens arbeidsplass, og de er enda mer tilgjengelige for ungdommene, noe som kan føre til at terskelen for at ungdommer spør om hjelp kan være lavere (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 28-29). Miljøterapeut «Olivia» presiserer at hun er så mye synlig som mulig så hun kan se alle ungdom, og de henne. Utekontakt «Isak» i likhet med de andre utekontaktene forteller også om hvor viktig det er å være synlig på ungdomsskolen for å utføre skolefelt da mye av ungdommens atferd skjer der, og at utekontaktene blir kjente ansikt for ungdommen. Miljøterapeutene er en naturlig del av ungdommens meso system, da ungdomsskolen er et miljø ungdommene er i hyppig. For ungdommene så er ungdomsskolen en del av det Bronfenbrenner kaller for «multisetting participation» som er en del av mesosystemet, og er når en er aktiv deltager i to miljøer i samme kontekst (Bronfenbrenner, 1979, s. 209). Utekontaktene blir en del av ungdommens mesosystem når de felter på skolen, og blir en aktiv deltager på skolen.

Men hvordan kommer samarbeidet mellom utekontakten og miljøterapeuten til syne, da utekontakt ikke er en lovpålagt tjeneste? På grunn av at oppsøkende arbeid på skolen ikke er en lovpålagt tjeneste, kommer det frem at miljøterapeuten er et viktig bindeledd og en pådriver for at utekontaktene skal ha mulighet til å være synlige på ungdomsskolen, da utekontakten er en del av et hjelpeapparat (Gustavsson & Tømmerbakken, 2011, s. 117). Det er også tydelig at pandemien har påvirket hvordan miljøterapeutene og utekontaktene får være tilgjengelige og synlige, som gjør at de ikke får sett ungdommene og feltet på ungdomsskolene. Dette kan ses i likhet til Bronfenbrenners tidssystemer, hvor han nevner historisk tidslinje. Det er når en historisk kontekst og samfunns endringer påvirker individet (Guldbrandsen, 2017, s. 65). Pandemien er en historisk endring, og ungdommene, utekontaktene og miljøterapeutene fikk ikke være like mye synlige og tilgjengelige som de ønsker. Salto rapporten skriver at man kan forvente at ungdommen trekker ut til offentlige arenaer, før voksne ressurspersoner får mulighet til å være synlig og tilstede, som er en konsekvens av pandemien da man ikke får vært på områder ungdommene er på, og heller får man ikke sett de (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 8).

For at utekontakten skal kunne gjøre den jobben de er satt til å gjøre, altså å komme i kontakt med ungdom som ikke får kontakt med hjelpeapparatet, er det enda mer viktig at miljøterapeutene legger til rette for at dette er mulig. Samarbeidet deres kommer til syne ved at miljøterapeutene legger til rette for at utekontakten kan ha kurs og grupper på ungdomsskolen, som blir sagt i alle intervjuene. I noen tilfeller rekrutterer miljøterapeutene ungdommene og utekontakten holder kurset på ungdomsskolen, og det kommer frem i uttalelsene til både utekontaktene og miljøterapeutene, som gjør det lettere for utekontaktene å være synlig. I kapitlet over om aktiviteter, ser man viktigheten med å holde ungdommer opptatt med aktiviteter, så de ikke møter på kriminelle nettverk ved å ikke ha noe å gjøre. Salto rapporten skriver at for å kunne forebygge kriminalitet og være i forkant av noe, krever dette tilstedeværelse, god kommunikasjon og samarbeid mellom de forskjellige samarbeidsaktørene. Det er viktig å forstå at man har forskjellige roller og tilnærming, og derfor enda viktigere å ha tett samarbeid (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 98).

Det kommer også frem at miljøterapeutene og utekontaktene har samarbeidsmøter. Utekontaktene forteller at de blir invitert av miljøterapeutene til å komme på disse tverrfaglige

møtene for å diskutere og finne ut av hvordan de kan jobbe sammen om ungdommene og tiltak som skal settes på ungdomsskolen. Det er tydelig å se hvordan miljøterapeutene er de som legger til rette for at utekontaktene blir dratt inn i. De fungerer som en slags koordinatører som setter utekontaktene i kontakt med andre på skolen også. Disse møtene og miljøterapeut «John» forteller at han synes et er viktig at de er med på disse møtene så ungdommene får en helhetlig hjelp. Det at utekontaktene blir inkludert i disse møtene for å gi helhetlig hjelp, er en del av de juridiske pliktene som står i det Yrkesetiske grunnlagsdokument (FO, 2015, s.5). Ved at miljøterapeutene inviterer utekontaktene inn på disse møtene for å finne ut av hvordan man kan gi ungdommer best tilbud, blir utekontaktene en del av ungdommens exosystem, da de indirekte kan påvirke ungdommen gjennom disse møtene. Utekontakten blir også en «indirect linkage» som Bronfenbrenner kaller det, innenfor mesosystemet (Bronfenbrenner, 1979, s.210). Da fungerer miljøterapeuten som et bindeledd mellom utekontakten og ungdommen, uten av ungdommen er tilstede, da disse møtene kommer til å påvirke ungdommen.

7.2.2 Synlighet i nærmiljøet

Samarbeidet utekontaktene og miljøterapeutene har påvirker også hvordan de er synlige og tilgjengelige utenfor ungdomsskolen. Det er tydelig å se at utekontaktene bruker mye tid til å oppholde seg på områder utenfor ungdomsskolen som de vet ungdom oppholder seg på. Alle tre utekontaktene nevner de samme områdene som fritidsklubbene, senteret, lokale idrettsanlegg etc. Samarbeidet deres kommer til syne ved at utekontaktene er oppdatert på hva som skjer i nærmiljøet, og de oppdaterer og gir informasjon tilbake til miljøterapeutene, noe man også ser i uttalelsene til miljøterapeutene «Robert» og «John». Arenaer som ungdommer er mye på er deres mesosystem, og for mange er det idrettsanlegg, klubben etc og ungdommen er en del av «multisetting participation», og det er sikkert også for mange ungdom en «primary link» hvis ungdommen er delaktig i flere miljøer samtidig. Når utekontakten oppdaterer miljøterapeutene på ungdomsskolen om hva som skjer i nærmiljøet er det en «indirect linkage», da utekontakten fungerer som et bindeledd mellom ungdommen og miljøterapeuten (Bronfenbrenner, 1979, s. 209-210).

Ungdomsskolen er miljøterapeutens hovedarbeidsplass og utekontaktene er i en bedre posisjon enn miljøterapeutene å observere og bli kjent med ungdomsmiljøer, og det er mye viktig informasjon å finne der ute (Pettersen, 2020, s. 13). Salto rapporten skriver at mange i

førstelinjen savner at det ikke er nok hjelpeinstanser som er mye tilstede i ungdomsmiljøene, som er en effektiv beskyttelsesfaktor da det er rus, kriminalitet, og vold blant ungdommene. Ved at hjelpeinstanser som utekontakten er ute og synlig kan du hjelpe ungdommene med å få hjelp men også være en forebyggende aktør. Salto skriver også at mange forebyggende aktører mener at skolene som er i en posisjon å se tegn tidlig, da ungdom som begår gjentatt kriminalitet viser tegn tidlig, ikke er flinke til å rapportere informasjon om ungdommen videre til barnevern (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 92). Derfor er samarbeidet mellom utekontakt og miljøterapeut ekstremt viktig, da miljøterapeutene kan rapportere videre til barnevern. Miljøterapeut «Olivia» forteller at når hun er bekymret for ungdommer som er gjengangere eller «nye», spør hun utekontaktene om de kan holde utkikk fordi utekontaktene ser ungdommene utenfor skoletid. Miljøterapeut «Robert» forteller også at han også ikke hadde hatt informasjonen han har om ungdommene om det ikke var for utekontaktene. Hva miljøterapeutene gjør med informasjonen de får av utekontaktene kan indirekte påvirke miljøet ungdommen er i. Kanskje de setter inn tiltak på ungdomsskolen eller snakker med foresatte? Disse tiltakene som kommer av informasjonen de får av utekontaktene, er en del av exosystemet til ungdommen, siden ungdommen ikke er delaktig i møtene og samtalene utekontakten og miljøterapeutene har (Bronfenbrenner, 1979, s. 238). Hvis det blir samtaler med foresatte eller andre på ungdomsskolen, ser man hvordan exosystemet påvirker mikrosystemet, altså hjem eller skole, hvor ungdommen er en aktiv deltager i (Guldbrandsen, 2017, s. 61).

Salto rapporten nevner at mange av de ungdommene som blir tatt med gjentatt kriminalitet er mye i de offentlige rom hvor de er synlige for både politi og befolkningen. De skriver videre at siden ungdommene ikke er så samarbeidsvillig med politiet er det enda viktigere at det er andre samarbeidspartnere som er synlige og tilstede der ungdom oppholder seg. Ved at man er synlig så tilfører man beskyttelsesfaktorer, altså trygge synlige voksenpersoner (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 93). Utekontaktene forteller at de bruker en slags uniform som viser hvem de er og som gjør de lette å gjenkjenne. Utekontakt «Isak» forteller om dilemmaer som kan dukke opp når det gjelder hvor synlig de skal være med tanke på uniform. Han sier at det kan gjøre det vanskeligere å få innpass i visse miljøer, samtidig som utenforstående mennesker kan synes det er rart at en voksen mann gir kort til en 14 år gammel jente. På grunn av disse dilemmaene sier utekontakt «Rolf» at de alltid må fortelle ungdommen hvem de er, spesielt ast

de ikke er politi eller barnevern, som kan ses i lys av hva Salto rapporten skriver om at ungdommene ikke er så samarbeidsvillig med politiet.

Utekontaktene i likhet med Salto rapporten sier at ved at de er trygge synlige voksne ute, er det en beskyttelsesfaktor. Utekontaktene sier enstemmig at ved at de er synlige, tror de det er en forebyggende faktor og at ungdommer føler seg trygge med de ute. Utekontakt «Isak» forteller at ved å være synlig har situasjoner som kunne utviklet seg bare stoppet, bare ved å ha de ute, og at terskelen blir høyere. Men som Salto rapporten skriver så har Oslo blitt påvirket av pandemien, og ungdommer og ekstern har ikke fått jobbet slik de ønsker (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 8). Utekontakt «Isak» og «Rolf» forteller at de ikke har møtt så mange ungdom, og «Rolf» sier videre at han har mistet oversikten over ungdomsmiljøet. Men siden rollen deres er så fri og kreativ har de vært mye på sosiale medier under pandemien. Ved at de tar kontakt og en synlige på sosiale medier blir det «intersetting communication», som er meldinger med informasjon som blir sendt til et annet miljø, og det kan skje gjennom sosiale medier (Bronfenbrenner, 1979, s. 210). For å kunne forebygge kriminalitet ute i nærmiljøet er det essensielt at utekontaktene felter og er synlige og tilgjengelige voksenpersoner. Informasjonen og observasjonene de har, viderefører de til miljøterapeutene, så man kan se at miljøterapeutene er avhengig av at utekontaktene får felte i nærmiljøet, for ellers får de ikke tilgang til informasjonen de trenger om ungdommen, og da har de heller ikke så mye å rapportere videre til barnevern eller foresatte, som sagt over. Utekontaktene får heller ikke bygget relasjoner og blitt kjent med ungdom om det ikke var for feltingen de gjør, noe også utekontaktene påpeker i sine utsagn.

7.3 Hvorfor er relasjonsbygging sentralt?

Det å ha en relasjon med ungdommene, er veldig sentralt i om man skal kunne forebygge ungdomskriminalitet. For at ungdom skal endre seg, ønsker man endringsarbeid, og at ungdommene får være med på å påvirke sitt eget liv (Røkenes & Hanssen, 2012, s. 255).

Informantene er enige om at brukermedvirkning er viktig, når det gjelder å endre ungdommens atferd. Miljøterapeut «Robert» forteller hvordan han bruker brukermedvirkning med å sette krav til ungdommen. Han forteller at for ungdommene var kveldsaktivitetene viktig for de, og for at de skal kunne delta på arrangementet så satte «Robert» krav og grenser for ungdommene på hvordan de skal oppføre seg, da noen av ungdommene ikke er vandt med å få grenser å

forholde seg til av sine foreldre, så «Robert» har tatt på seg den rollen. I mikrosystemet er aktiviteter, roller, og mellommenneskelige relasjoner byggesteinene, og det kommer til syne i «Robert» sitt utsagn. Det at ungdommene da endrer atferd etter disse kravene, og gjør små handlinger i livet som i det store bildet fører til den morale aktiviteten «å delta på kveldsaktivitetene», som da er en meningsfull aktivitet for ungdommen (Guldbrandsen, 2012, s. 55). Det er også positivt for foreldrene at «Robert» har tatt på seg denne rollen som er grensesetter, fordi det fører til at deres barn er under kontrollerte miljøer og ikke på gata. For de ungdommene som ikke har en fars figur tilstedte, kanskje «Robert» ble en slags fars figur? For at «Robert» skal kunne ha denne innflytelsen på ungdommen, er relasjon viktig.

7.3.1 Relasjonsbygging på ungdomsskolen

Eksemplet over viser hvordan miljøterapeuten «Robert» som er en del av ungdommens mesosystem, siden ungdommene er hyppig på ungdomsskolen, påvirker mikronivået, da ungdom og familie blir påvirket. Det å ha en relasjon med ungdommene er noe alle informantene nevner er viktig for deres arbeid, miljøterapeutene nevner at de ønsker at ungdommene skal føle seg trygge, sett og hørt på skolen. Salto rapporten skriver at ungdomsskolen er en arena hvor mange ungdommer kan føle seg mistilpasset og da er det enda viktige å få en relasjon med ungdommene (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 85). Videre står det i rapporten at mange forebyggere mener at skolene er redde for å rapportere informasjon videre for ikke å ødelegge relasjonen de har til ungdommene og familiene, fordi mange av ungdommene som begår kriminalitet gjentatte ganger er vanskelig å samarbeide med (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 92). I kapitlene over om aktiviteter, synlighet og tilstedeværelse kom det frem at miljøterapeutene er viktige brikker for at utekontakten skal få kunne være tilstede på ungdomsskolen, og for at de fikk gjennomføre aktiviteter sammen på ungdomsskolene. Alle tre miljøterapeutene nevner at ved å ha disse aktivitetene og gruppene på ungdomsskolene blir de bedre kjent med ungdommene, danne gode relasjoner, og bygge tillitt. De sier også at det har fungert godt for de å sosialisere seg med ungdommene i en mer uformell setting utenfor klasserommet og som er et sted ungdommene føler seg komfortable og trygge i. Dette er også noe ungdommene ønsker. Utekontaktene forteller også at de har aktiviteter og grupper på ungdomsskolen, og at de får naturlige relasjoner med ungdommene på disse aktivitetene. Utekontaktene «Isak» og «Rolf» forteller at miljøterapeutene gir beskjed om aktiviteter som skjer på skolen, eller at de sier ifra om de ønsker at utekontaktene skal ha noe kurs med visse

ungdom eller trinn. Miljøterapeut «Robert» forteller at relasjonen utekontaktene har med ungdommene hadde ikke vært så bra som den er, hvis de ikke hadde hatt mulighet til å være på skolen og knytte relasjonen der. Ved at miljøterapeutene og utekontakten bruker tid til å være i aktivitet sammen med ungdommen, så kan det oppstå et system mellom de og ungdommen som Bronfenbrenner kaller for dyade, og denne dyaden er viktig for at de proksimale prosesser kan skje. Da skjer det en samhandling hvor man går inn i roller som gjør at man klarer å være i relasjoner med andre. For at dette skal skje er det viktig at aktivitetene får skje over tid, så relasjoner kan bygges (Guldbrandsen, 2017, s. 56). Hvis de ikke får tid eller mulighet til å ha disse aktivitetene blir det vanskelig å knytte relasjoner, noe utekontakt «Rolf» forteller om. Han forteller om en hendelse hvor miljøterapeutene ikke fikk rom av rektoren på ungdomsskolen å inkludere de inn på skolen, som påvirket samarbeidet mellom de til det negative, da de ikke fikk mulighet til å bruke skolen til felting eller som en arena å bygge relasjoner på. Dette førte også til at mange av ungdommen var skeptiske til de utenfor ungdomsskolen. Her er det tydelig hvordan miljøet til ungdommene har blitt indirekte påvirket, altså ved at ledelsen tok det valget for miljøterapeuten, og de ikke fikk inkludere utekontaktene inn, har dette påvirket ungdommene i den forstand at de ikke får knytte relasjoner med de som er trygge voksenpersoner i det miljøet ungdommene er i utvikling i (Bronfenbrenner, 1979, s. 238).

7.3.2 Relasjonsbygging utenfor ungdomsskolen

Som sett over er det å bygge en relasjon med ungdommene ekstremt viktig, og hvis de ikke får mulighet til det, kan det utover hvordan utekontaktene felter og kontaktarbeidet utenfor ungdomsskolen. Det kommer tydelig frem under intervjuene med både miljøterapeutene og utekontaktene at pandemien har satt en stopper for muligheten å bygge relasjoner med ungdommene. Miljøterapeut «Robert» forteller at før pandemien var utekontaktene på ungdomsskolen og ble kjent med ungdommene, og denne relasjonen dro de over til når de så de etter skoletid. Dette kan utekontakt «Robert» skjenne seg igjen i, og han forteller at skole felting er en viktig arena for de å få relasjoner, da møtet med ungdommen blir så hyppig. Dette er synd, da Salto gode relasjoner til voksenpersoner er ifølge forskning viktige og essensielle beskyttelsesfaktorer (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 86). Konsekvensen ved at utekontaktene ikke har en god relasjon med ungdommene kan være at tillitt ikke blir bygd. Utekontakt «Fatima» forteller at utfordringer de møter på er at ungdommene ikke stoler på de og at ungdommer tror at de er en del av et hjelpeapparat som ungdommene ikke stoler på, og det

samme føler utekontakt «Rolf» når han sier at de står en skis om å overbevise ungdommen om at de er en del av et hjelpeapparat og at de må passe på at ungdommen oppfører seg. Han forteller videre at det funker å være synlig og at han spiller på de relasjonene han har, og håper at ungdommene snakker godt om de videre. Utekontakt «Fatima» forteller videre at måten de bygger relasjoner på ute i felt er å være ærlig med ungdommen om deres taushetsplikt og deres tjeneste og ikke bygge en falsk tillitt. De prøver å bevise ungdommene om at de ikke er politi, ved å la hendelser som at ungdommer røyker hasj, gå forbi. Utekontakt «Isak» forteller om dilemmaet som handler om det å være en trygg voksenperson de kan stole, og prosessen med å bygge tillitt ute på men samtidig gjøre jobben deres. Denne balansegangen er utfordrende. Om de hadde hatt en relasjon med ungdommene, kunne de korrigert ungdommene når de gjør noe galt ute, som å røyke hasj, eller kjøre uten lappen som utekontakt «Isak» nevner. De kunne vært en del av en positiv uformell sosial kontroll, som kan føre til at terskelen for at kriminelle handlinger kan skje blir høyere? (Kjenn & Bakosgjelten, 2021, s. 86).

Det er tydelig å se hvordan utekontaktene er usikre på hvordan de skal utføre sin rolle samtidig som de skal bygge tillitt ute i felt. Det er visse forventninger til rollen de er i, Bronfenbrenner sier at en rolle er aktiviteter og relasjoner som man forventer av et menneske som er i en bestemt rolle i samfunnet, og som andre også forventer fra (Bronfenbrenner, 1979, s. 85). Det kan ses i likhet med at hvis ungdommene har hatt dårlige opplevelser med hjelpeapparatet og tror utekontaktene er en del av de negative assosiasjonene, er det naturlig også da at det blir vanskelig å bygge en relasjon, da ungdommen tenker det om de.

8.0 Oppsummering

I løpet av denne studien har jeg prøvd å svare på spørsmålet «*Hvordan samarbeider ungdomsskolen og oppsøkende tjeneste for å forebygge kriminalitet blant ungdom i Oslo?*» som er denne studiens problemstilling. Selvom 97 % av ungdommer er lovlydige, er den en liten prosent som får oppmerksomheten og mediaoppslagene. I 2018 sto gjengangerne for halvparten av de kriminelle handlingene i denne aldersgruppen under 18 år. For å finne ut av hvordan man kunne forebygge denne økningen hadde jeg intervjuer med tre miljøterapeuter og tre utekontakter om deres samarbeid om forebyggingen av ungdomskriminalitet. Intervjuene var basert på et semi strukturert intervjuguide som jeg hadde skrevet på forhånd. Etter å ha analysert dataen, kom jeg frem til tre hovedpunkter som er viktige punkter for å svare på problemstillingen. Det første punktet er levekårsutfordringer, fordi fellesnevneren blant

ungdommene er at de kommer fra familier med lavere sosioøkonomisk bakgrunn, trangboddhet og at ikke har aktiviteter å gå på. Mye tyder på at på grunn av trangboddhet, finner de mulighet til å henge ute som gir større sjanse for å møte på kriminelle gjenger av å henge ute på grunn av trangboddhet. Neste faktor er, tilgjengelighet, tilstedeværelse og synlighet. Samarbeidet mellom utekontaktene og miljøterapeutene kommer til syne her ved at miljøterapeutene gir utekontaktene mulighet til å være synlige og tilgjengelige på skolen, ved å invitere de inn på skolen, ha aktiviteter eller kurs sammen med ungdommen. I og med at utekontakter ikke er en lovpålagt tjeneste, er de avhengig av at miljøterapeutene inviterer de inn på skolen. Miljøterapeutene inviterer også utekontaktene inn for tverrfaglige møter, så de sammen kan gi ungdommen best mulig tilbud. Ved at utekontaktene får mulighet til å være synlig på ungdomsskolen på lik måte som miljøterapeutene, og etterpå felter utenfor skolen er de blitt kjente ansikt for ungdommen, som gjør kontakt utenfor skolen lettere. Samarbeidet kommer også til syne ved at miljøterapeutene kan spørre om utekontaktene skal holde utkikk etter visse ungdom etter skoletid da de felter og er synlige på arenaer ungdom oppholder seg på. Ved å være så mye tilstede på ungdommens arena, får de mulighet til å bygge tillitt, som går under det tredje faktor, relasjonsbygging. For å kunne gjøre endring, trengs det å ha en relasjon med ungdommene noe alle informantene nevner.

Samarbeidet mellom utekontakten og miljøterapeuten kommer til syne ved at gjennom å ha aktiviteter og mulighet til å være synlig på ungdomsskolen får de bygget relasjoner med ungdommene ved å gjøre uformelle aktiviteter sammen eller ha gutte og jente grupper, og bli kjent med ungdommen, som kan føre til at man får gjort endringsarbeid. Utekontaktene bruker relasjonene de har bygd på ungdomsskolen, de drar de ut til feltingen utenfor skolen. Når de felter utenfor skolen bruker de disse relasjonene, da det kan oppstå situasjoner og dilemmaer man møter på, og ved å ha en relasjon med ungdommen blir disse utfordringene lettere. Så for å forebygge ungdomskriminalitet er samarbeidet deres viktig og gjennom dette samarbeidet får de sammen gitt aktivitetstilbud til de fattigste, vært synlige og tilgjengelige for de og gjennom det bygget relasjon som fører til endringsarbeid. Det er også tydelig å se hvordan Bronfenbrenner systemnivåer kan passe inn i alle tre faktorene som er funnet, da systemnivåene handler om de sosiale relasjonene og samspill man er i fra fødsel og ut livet.

9.0 Litteraturliste

Aamodt, L. G. (2014). *Den gode relasjonen* (2. utg). Oslo: Gyldendal akademisk.

Barne- og familiedepartementet. (2021). *Like muligheter i oppveksten. Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier* (2020-2023). Hentet fra https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. (2018). *Å Måle fattigdom*. Hentet fra https://www.bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/A_male_fattigdom/

Bakken, A. (2018). *Ungdata 2018. Nasjonale resultater*. (NOVA, Rapport nr 8/18. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring). Hentet fra <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5128/Ungdata-2018.%20Nasjonale%20resultater.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bekken, W & Dahl, E & Wel, K, A. (2018). *Barnefattigdom, helse og livssjanser. Hva kan kommunene gjøre? Noen tilnærminger*. (Rapport, nr: 2/2018). Hentet fra <https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/91/90>

Brattbakk, I & Andersen, B. (2017). *Oppvekststedets betydning for barn og unge. Nabolaget som ressurs og utfordring*. (Rapport nr: 02/2017)

Braun, V. and V. Clarke. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. *Qualitative Research in Psychology*, 3: 77-101.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of Human Development. Experiments of nature and design*. Harvard University Press.

Bufdir. (2021, 29.mars). *Barn i lavinntektsfamilier*. Hentet fra https://www.bufdir.no/Familie/Fattigdom/Ny_Barnefattigdom_i_Norge/

Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid. (2020). *Oslostandard for oppsøkende arbeid med utsatt ungdom. Et av byrådetts tiltak for forebyggingsoffensiv på rusfeltet i Oslo*. Hentet fra <https://korusoslo.no/wp-content/uploads/2020/10/Oslostandard-for-oppsokende-arbeid-med-utsatte-unge-webversjon-FERDIG.pdf>

Christie, N. (1995). *Hvor tett et samfunn?* (2 utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Epland, J & Normann, T, M. (2021, 29.mars). *115 000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt*. Hentet fra <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-vedvarende-lavinntekt>

Erdal, B. (2006). Tilstedeværelse og kontakt. I Erdal, B. (Red) *Ute / Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s.137-161). Oslo: Gyldendal

Erdal, B. (2006). UTE/INNE. I Erdal, B. (Red) *Ute / Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s.15-20). Oslo: Gyldendal

Erdal, B. (2006). Rollen som oppsøkende sosialarbeider. I Erdal, B. (Red) *Ute / Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (116-134). Oslo: Gyldendal

Ertesvåg, F & Vågenes, H. (2017, 11.oktober). *Hastemøte om skolevold: Regjeringen kommer med 30 mill. ekstra for å bekjempe unge gjengangere*. Verdens Gang. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/xGW4Q/hastemoetet-om-skolevold-regjeringen-kommer-med-30-mill-ekstra-for-aa-bekjempe-unge-gjengangere>

Fellesorganisasjonen FO. (2015). *Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere*. Hentet fra: <https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

Fløtten, T & Kavli, H, C. (2009). Barnefattigdom og sosial deltagelse. I Fløtten, T. (Red) *Barnefattigdom* (s.92-118). Oslo: Gyldendal

Fossheim, K. (2020, 28. januar). *15-råing kan få fengsel på ubestemt tid – mener gutten er farlig*. TV 2 nyheter. Hentet fra <https://www.tv2.no/a/11161801/>

Garsjø, G. (2018). *Forebyggende og helsefremmede arbeid. Fra individ- til systemorientert tenkning og praksis*. Gyldendal Norsk Forlag.

Guldbrandsen, L. (2017). Urie Bronfenbrenner: En økologisk utviklingsmodell (2 utg). I Guldbrandsen, L. *Oppvekst og psykologisk utvikling* (s.51-72) Oslo: Universitetsforlaget

Gustavsson, U & Tømmerbakken, N. (2011). *Sosialfaglig arbeid i skolen. Om samarbeidet mellom lærer og sosialarbeider*. Oslo: Kommuneforlaget.

Gjertsen, P, Å & Hansen, M, V & Juberg, A. (2018). *Barnevernspedagogers, sosionomers og vernepleieres rolle og status i skolen*. Tidsskrift for velferdsforskning, 02/18. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2018/barnevernspedagogers-sosionomers-og-vernepleieres-rolle-og-status-i-skolen/>

Hansen, R. (2017). Økosystemperspektiver. I Hansen, R & Solem, M. (Red) *Sosialt arbeid. En situert praksis* (s.49-61). Oslo: Gyldendal akademisk

Haugan, B & Rosenlund-Hauglid, S & Vågenes, H. (2017, 20. August). *Ved flere skoler i Oslo er vold en del av hverdagen*. Verdens Gang. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/xn3np/ved-flere-skoler-i-oslo-er-vold-en-del-av-hverdagen>

Hauge, Ragnar. (2001). *Kriminalitetens årsaker*. (2utg). Oslo: Universitetsforlaget

Johansen, Ø, D & Sfrintzeris, Y & Storaas, I, H & Elgaarden, V. (2020, 25.september). *16 åring hugget i ansiktet i Oslo – tre mindreårige pågrepet*. Verdens Gang. Hentet fra

https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/0KExjg/16-aaring-hugget-i-ansiktet-i-oslo-tre-mindreaarige-paagrepet?fbclid=IwAR2n9mioH6HG-ugdpDUdNqJTVPH_VyMVf-MwLf0EAPdfleFTF_NYk9tqqHA

Justis- og beredskapsdepartementet. (2020). *Ungdoms- og gjengkriminalitet*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/lov-og-rett/lov-og-rett--satsing/ungdoms--og-gjengkriminalitet/id2689152/>

Klyve, A & Pedersen, H. (2006). Oppsøkende sosialt arbeid i Norge før og nå. Et historisk overblikk, med samfunnsmessige og geografiske sideblikk. I Erdal, B. (Red) *Ute / Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s.22-45). Oslo: Gyldendal

Kjenn, B, L & Bakosgjelten, A. (2021). *Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Rapport basert på data fra 2020*. Salto rapport. Hentet fra https://ee20554c-e429-49b7-b318-27e3b5cb01b9.filesusr.com/ugd/04b548_ec80114fc3d44239b25e016853a132a2.pdf

Kjenn, B, L & Bakosgjelten, A. (2018). *Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Rapport basert på data fra 2018*. Salto rapport. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13323950-1557310212/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Prosjekter/Salto%20-%20sammen%20lager%20vi%20et%20trygt%20Oslo/1%20Kriminaliteten%20i%20Oslo/Barne-%20og%20ungdomskriminaliteten%20i%20Oslo%202018.pdf>

Kvale, S & Brinkmann, S. (2019). *Det kvalitative forskningsintervju* (3 utg). Oslo: Gyldendal.

Leknes, S. (2020, 18.august) *Voksne byer og aldrende bygder*. Hentet fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/voksende-byer-og-aldrende-bygder>

Levin, I & Ellingsen, I, T. (2019). Relasjoner i sosialt arbeid. I Ellingsen, I, T & Levin, I & Berg, B & Kleppe, L, C (Red), *Sosialt arbeid. En grunnbok* (s.112-124). Oslo: Universitetsforlaget

Ljunggren, J. (2017). Oslo og sosial ulikhet. I Ljunggren, J. (Red) Oslo. *Ulikhetenes by*. Oslo: Cappelen Damm As

NOU 1980:37. (1980). *Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid*. Hentet fra https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2013100106026?page=9

Nybø, E. (2017) Individuelt sosialt arbeid og tverrprofesjonelt samarbeid. I Hansen, R & Solem, M. (Red) *Sosialt arbeid. En situert praksis* (s.215-242). Oslo: Gyldendal akademisk

Opplæringslova. (2017). *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa* (LOV-2017-06-09-38) Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_11#KAPITTEL_11

Oslo kommune. (2021). *Søke kommunal bolig*. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/bolig-og-sosiale-tjenester/bolig/kommunal-bolig/soke-kommunal-bolig/#gref>

Pedersen, H. (2006). Aktiviteter. I Erdal, B. (Red) *Ute / Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s.225-233). Oslo: Gyldendal

Pettersen, O, M. (2020). *Kunnskapsgrunnlag – Oslostandard. For oppsøkende arbeid med utsatt ungdom*. Oslo: Kompetansesenter rus

Redd barna. (2021). *Barn og sosiale medier*. Hentet fra https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/nettvett/nettvett-sosiale-medier/?gclid=EAIAIQobChMI4e7XtqKQ8gIVBDcYCh2NWAvNEAAYAiAAEgKjxvD_BwE

Ruud, M. (2020, 17.september). *Lager nærmiljøskoler for å hindre rekruttering til kriminelle miljøer*. Utdanningsnytt. Hentet fra

<https://www.utdanningsnytt.no/naermiljoskole-osloskolen-ungdomskriminalitet/lager-naermiljoskoler-for-a-hindre-rekruttering-til-kriminelle-miljoer/254733>

Ruud, M. (2019, 28. februar). *Skolemat og treningstilbud bedret skolehverdagen på Romsås*. Utdanningsnytt. Hentet fra

<https://www.utdanningsnytt.no/skolemiljo/skolemat-og-treningstilbud-bedret-skolehverdagen-pa-romsas/130154>

Røkenes, O, H & Hanssen, P. (2012). *Bære eller breste. Kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker* (3 utg). Bergen: Fagforlaget.

Sandbæk, M & Grødem, A, S. (2009). Barnefattigdom i et rettighetsperspektiv. I Fløtten, T. (Red) *Barnefattigdom* (s.184-200). Oslo: Gyldendal

Seland, I & Andersen, P, L & Eriksen, M, E. (2021). *Fritidsklubber i det lokale folkehelsearbeidet*. Oslo: NOVA, Rapport nr 1/2021. Hentet fra

<https://oda.oslomet.no/oda-xmli/bitstream/handle/20.500.12199/6507/NOVA-Rapport-1-2021%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Statistisk sentralbyrå. (2021). 01.222: *Befolkning og kvartalsvise endringer, etter region, statistikkvariabel og kvartal*. Hentet fra

<https://www.ssb.no/statbank/table/01222/tableViewLayout1/>

Strømfors, G. (2013). Skolen som arena for oppsøkende sosialt arbeid med ungdom. I Island, M, H & Pedersen, H & Sand, A, Strømfors, G. (Red). *Oppsøkende arbeid på skolen. Erfaringer fra det oppsøkende feltet* (s. 10-19). Oslo: Oslo kommune, Velferdsstaten, Kompetansesenter rus,

Strømfors, G & Erdal, B. (2006). Rammer for oppsøkende sosialt arbeid. I Erdal, B. (Red) *Ute / Inne. Oppsøkende sosialt arbeid med ungdom* (s.81-113). Oslo: Gyldendal

Thomassen, Magdalena. (2020). Fenomenologiens mange ansikter. I D. Jenssen, M. Kjørstad, S. Seim, & P.A. Tufte (Red.), *Vitenskapsteori for sosial-og helsefag* (s.103-134). Oslo: Gyldendal

Thomassen, Magdalena. (2020). Hermeneutikk som refleksjon og livsfortolkning. I D. Jenssen, M. Kjørstad, S. Seim, & P.A. Tufte (Red.), *Vitenskapsteori for sosial-og helsefag* (s.162-187). Oslo. Gyldendal

Turner, L, M & Stefansen, K. (2011). *Boforhold blant lavinntekstfamilier. En gjennomgang av norsk og internasjonal litteratur*. Oslo: NOVA. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/boby/rapporter/boforhold_blant_lavinntekstfamilier.pdf

Utdanningsetaten & Salto-sekretariatet & Velferdsetaten & Oslo politidistrikt. (2015). *Handlingsplan 2015-2018. Forebygging av kriminalitet og rus i Osloskolen*. Hentet fra <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1348753-1449235616/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Prosjekter/Salto%20-%20sammen%20lager%20vi%20et%20trygt%20Oslo/6%20Forebygging%20av%20rus%20og%20kriminalitet/SaLTto%20Forebygging%20av%20kriminalitet%20og%20rus%20i%20Osloskolen%20-%20Handlingsplan%202015-2018.pdf>

Willumsen, E. (2015). Tverrprofesjonelt samarbeid i sosialt arbeid. I Ellingsen, I, T & Levin, I & Berg, B & Kleppe, L, C (Red), *Sosialt arbeid. En grunnbok*. (s.154-170). Oslo: Universitetsforlaget

Øgård, B. (2019, 1.oktober). *Skole og utdanning i Norge*. Hentet fra https://snl.no/Skole_og_utdanning_i_Norge

Øia, T & Fauske, H. (2010). *Oppvekst i Norge* (2 utg). Oslo: Abstrakt Forlag As

Vedlegg 1: Intervjuguide for utekontakter

Løs prat /introduksjon:

Hvem jeg er og hvorfor jeg er her?

- Forklare hensikten med intervjuet og hensikten med oppgaven
- Og hvordan jeg vil ivareta informantene
- Dette er frivillig, og du kan når som helt trekke samtykket og be om å få opptaket og utskrifter slettet. Hvis du har noen spørsmål er det bare å ringe meg eller sende mail.
- All informasjonen blir anonymisert, så det er ikke mulighet for å kunne gjenkjenne enkeltpersoner eller hvilken skole det dreier seg om.
- Oppbevaring av opptak og utskrifter, vil ikke være tilgjengelig for noen andre enn meg, og vil ikke bli merket med navn.
- Når prosjektet er over vil alt datamateriale bli slettet.

Hva slags utdanning har du, og hva slags arbeidsoppgaver har du?

Hvor lenge har du jobbet med barn og unge og med oppsøkende arbeid?

TEMA 1: Å JOBBE MED OPPSØKENDE ARBEID

Spørsmål: Hvordan synes du det er å jobbe med barn og unge?

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Hvordan ser en dag ut på din arbeidsplass?
- B) Hva slags utfordringer kan du møte på en vanlig arbeidsdag?
- C) Har du noen eksempler fra nær fortid?
- D) Hvor i nærmiljøet jobber dere og oppsøker ungdom?

TEMA 2: BAKGRUNN OM BARN

Spørsmål: Omtrent hvor stor andel av barn og unge dere møter på vil du si tilhører etniske minoriteter eller har innvandrerbakgrunn?

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Hvor de bor geografisk og hvor oppholder de seg?
- B) Er det en forskjell mellom elever etniske minoritetsbakgrunn og elever med etniske majoritetsbakgrunn?

- C) Kan du si litt om forskjellen mellom gutter og jenter?
- D) Er det mange elever som kommer fra lavinntektsfamilier, og hvordan merker dere det?

TEMA 3: FOREBYGGING

Spørsmål: Hvordan gjør dere tidlig innsats? Kan du gi meg eksempler på hva dere gjør.

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Hva er dere ser etter når dere er ute i nærmiljøet? Kan du gi eksempler.
- B) Har dere utfordringer med vold eller rus eller andre kriminelle handlinger på områdene ungdommene oppholder seg? Og hvor skjer disse handlingene?
- C) Kan du si litt om hva dere gjør for å forebygge kriminalitet, og er det noen spesifikke metoder dere har funnet ut funker forebyggende? Kan du gi noen eksempler på noe dere gjør.
- D) Hvordan jobber dere for å skape tillitt og jobbe med relasjonsbygging mellom ungdommene og dere? Kan du gi noen eksempler?
- E) Hva slags tiltak har dere for at ungdommene ikke skal falle ut av skolen, og har dere noen eventuelle tilrettelagte tiltak til disse elevene? (hvordan håndterer dere disse elevene)
- F) Når dere driver med forebygging, jobber dere annerledes når det gjelder gjengangere og «nye», eller har dere samme taktikk i fremgangsmåten?
- G) I arbeidet for å forebygge kriminalitet, hvordan er samarbeidet mellom dere og hjem?

TEMA 4: SAMARBEID MED SKOLEN

Spørsmål: Hvordan samarbeid med andre instanser, som skolene i området, og hvordan vurderer du dette samarbeidet?

- A) Kan du si meg noen eksempler på spesifikke tiltak dere gjør i samarbeid med skolen for å forebygge kriminalitet?
- B) Kan du si noe om viktigheten med samarbeid mellom dere og skolen i forebygging av kriminalitet?
- C) Kan du si noe om arbeidsfordelingene eller ansvarsområdene til dere begge, og hvordan det kan føre til forebygging av kriminalitet
- D) Er det noen tiltak eller arbeidsmetoder dere har som ikke fungerer? Gi eksempler.
- E) Er det noen tiltak dere har fått gode resultater på?

Ser dere noen endringer i elevene?

- F) Hvordan har nærmiljøet endret seg etter samarbeidet med skolen?
- G) Hvilken områder mener du bør prioriteres når tiltak skal igangsettes og hvorfor?
- H) Hva synes du er det viktigste dere gjør?

TEMA 5: OPPSUMMERING

Spørsmål: Hva mener du personlig kan være bakenforliggende årsaker, til utfordringene dere møter i det forebyggende arbeidet på din skole?

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Er det noen områder hvor du føler at det forebyggende arbeidet skolen driver med ikke strekker til?
- B) Mener du at noe mer må gjøres for å forebygge kriminalitet på ungdomsskolen, og eventuelt hva?
- C) Er det noe du vil tilføye, som vi ikke har snakket om?

Kan jeg kontakte deg ved senere anledning om jeg trenger noe mer informasjon?

Takk for intervjuet, og din tid!

Vedlegg 2: Intervjuguide for miljøterapeut

Løs prat /introduksjon:

Hvem jeg er og hvorfor jeg er her?

- Forklare hensikten med intervjuet og hensikten med oppgaven
- Og hvordan jeg vil ivareta informantene
- Dette er frivillig, og du kan når som helt trekke samtykket og be om å få opptaket og utskrifter slettet. Hvis du har noen spørsmål er det bare å ringe meg eller sende mail.
- All informasjonen blir anonymisert, så det er ikke mulighet for å kunne gjenkjenne enkeltpersoner eller hvilken skole det dreier seg om.
- Oppbevaring av opptak og utskrifter, vil ikke være tilgjengelig for noen andre enn meg, og vil ikke bli merket med navn.
- Når prosjektet er over vil alt datamateriale bli slettet.

Hva slags utdanning har du, og hva er dine arbeidsoppgaver?

Hvor lenge har du jobbet med barn og unge på denne skolen?

TEMA 1: Å JOBBE SOM MILJØTERAPEUT

Spørsmål: Hvordan synes du det er å jobbe med barn og unge?

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Hva slags utfordringer kan du møte på en vanlig arbeidsdag?
- B) Har du noen eksempler fra nær fortid?

TEMA 2: BAKGRUNN OM ELEVENE OG SKOLEN

Spørsmål: Omtrent hvor stor andel av elevene deres vil du si tilhører etniske minoriteter eller har innvandrerbakgrunn?

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Hvordan vil du forklare hjemmene de fleste elevene kommer fra?
 - Alene mor/far?
 - Mange søsken?
- B) Hvor de bor geografisk?
- C) Er det mange elever som kommer fra lavinntektsfamilier, og hvordan merker dere det?

- Hvordan merker dere forskjell på om elevene kommer fra lavinntektsfamilie vs et hjem med mye ressurser?
- D) Kan du si noe om kjønnsforskjellene på elevene som gjør kriminelle handlinger? Hvorfor tror du det er kjønnsforskjeller?
- E) Har dere kriminelle utfordringer har dere på skolen, i så fall hvilke?

TEMA 3: FOREBYGGING PÅ SKOLEN

Spørsmål: Hvilke tegn er det dere ser etter når dere skal sette inn tidlig innsats/tiltak?

- A) Kan du si litt om hva dere gjør for å forebygge kriminalitet spesifikt på skolen, og er det noen spesifikke metoder dere har funnet ut funker forebyggende? Kan du gi eksempler
- B) Hva slags tiltak har dere for at ungdommene ikke skal falle ut av skolen, og har dere noen eventuelle tilrettelagte tiltak til disse elevene? (hvordan håndterer dere disse elevene)
- C) Hvilken områder mener du bør prioriteres når tiltak skal igangsettes og hvorfor?
- D) Hvilke tiltak har dere opplevd passer best i denne type arbeid?
- E) I arbeidet for å forebygge kriminalitet, hvordan er samarbeidet mellom skole-hjem?
- F) Når dere driver med forebygging, jobber dere annerledes når det gjelder gjengangere og «nye», eller har dere samme taktikk i fremgangsmåten?
- G) Det har vært i media at noen skoler i Oslo Øst, har valgt å gjøre inngripende tiltak på skolene sine, har dere noen direkte tiltak internt på skolen?
- Har dere vurdert å sette inn tiltak som
 - a. kameraovervåkning,
 - b. scanning når man kommer inn på skolen, slik noen skoler i Oslo Øst har gjort?
 - c. Eventuelt andre slike tiltak.

TEMA 4: SAMARBEID MED OPPSØKENDE ARBEID

Spørsmål: Hvordan er samarbeid med politiet, utekontaktene eller andre organer?

- A) I arbeidet for å forebygge kriminalitet, hvordan er samarbeidet mellom skole-hjem?
- B) Hvordan samarbeider dere med oppsøkende arbeid i forebygging av kriminalitet?
- C) Hva slags spesifikke tiltak har dere sammen med oppsøkende arbeid i forebyggingen av kriminalitet? Kan du gi eksempler

- D) Kan du si noe om arbeidsfordelingene eller ansvarsområdene til dere begge, og hvordan det kan føre til forebygging av kriminalitet.
- E) Er det noen tiltak eller arbeidsmetoder dere har som ikke fungerer? Gi eksempler.
- F) Er det noen tiltak dere har fått gode resultater på?
Ser dere noen endringer i elevene?
- G) Hvordan har skolemiljøet endret seg etter samarbeidet med oppsøkende arbeid?
- H) Har du forslag til andre forebyggende tiltak dere ikke har satt i gang enda?
- I) Hva synes du er det viktigste dere gjør?

TEMA 5: OPPSUMMERING

Spørsmål: Hva mener du personlig kan være bakenforliggende årsaker, til utfordringene dere møter i det forebyggende arbeidet på din skole?

Oppfølgingsspørsmål:

- A) Er det noen områder hvor du føler at det forebyggende arbeidet dere gjør på skolen og i samarbeid med oppsøkende arbeid driver med ikke strekker til?
- B) Mener du at noe mer må gjøres for å forebygge kriminalitet på ungdomsskolen, og eventuelt hva?
- C) Er det noe du vil tilføye, som vi ikke har snakket om?

Kan jeg kontakte deg ved senere anledning om jeg trenger noe mer informasjon?

Takk for intervjuet, og din tid!

Vedlegg 3: Informasjonsbrev + samtykke skjema**Vil du delta i forskningsprosjektet****Skolen og oppsøkende arbeid som forebygger av ungdomskriminalitet?**

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å vise at skolen og oppsøkende arbeid er en viktig faktor i forebygging av den økende barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Denne masteroppgavens problemstilling er:

«Hvordan kan skolen og oppsøkende arbeid være med på å forebygge kriminalitet blant ungdom i Oslo»

Formålet med denne masteroppgaven er å rette søkelys mot ungdomsskolens og oppsøkende arbeid og deres rolle som forebygger av ungdomskriminalitet blant unge i Oslo. Barn og unge tilbringer 10-13 år på skolen, så det er helt naturlig at skolen er en sentral arena i barn og unges oppvekst. Skolen er en stor og viktig forebyggingsarena som samarbeider med barnets hjem, barnevern, politi, utekontakter og andre lokale organer. Oppsøkende team oppholder seg, og oppsøker barn og unge i deres nærmiljø med fokus om å forebygge kriminalitet. Oppsøkende arbeid skjer der barn og unge oppholder seg, og kan være bindeledd mellom unge utsatte og hjelpeapparatet. Med oppsøkende arbeid mener jeg roller som utekontakt, nærmiljø koordinator, og andre roller som driver med oppsøkende arbeid.

Politiet og Oslo Kommune skriver i sin Barne- og ungdomskriminalitetsrapport fra 2018 at det dette året ble det registrert 182 gjengangere under 18 år – disse sto bak 1385 straffbare forhold. 38 av disse unge gjengangerne hadde 10 straffbare forhold eller mer på rullebladet

sitt og sto for hele 20 % av de straffbare forholdene i denne aldersgruppen i 2018. Unge gjengangere var i 2018 involvert i 2/3 av anmeldelsene hvor det var flere gjerningspersoner.

Oslo kommune skriver i sin handlingsplan for 2015-2018 Forebygging av kriminalitet og rus i Osloskolen, at skolen har en sentral rolle i forebygging av kriminalitet blant unge. I opplæringslovens § 9a heter det at alle elever i grunnskole og videregående opplæring har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. De nevner også viktigheten av at sosial- og helseforebyggende arbeid skal skje i tett samarbeid med hjemmet. Hvis skolen og samfunnet klarer å jobbe målrettet med forebygging av kriminalitet blant unge, vil dette få positive ringvirkninger for hele samfunnet. Oslo kommune har drevet med oppsøkende arbeid i over 50 år, og er en lang og viktig tradisjon. Selvom det ikke er noe lovpålagt, er dette arbeidet veldig sentralt i forebygging av kriminalitet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Det er meg, Mona Ismail Hassan Moalin som er ansvarlig for prosjektet. Jeg studerer master i Sosialt arbeid på OsloMet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Grunnen til at jeg har valgt deg er fordi dere er ungdomsskoler i Oslo, og fordi dere er i bydeler som har ungdomskriminalitet. Jeg kommer til å sende en mail til et par skoler i Oslo, for å spørre om jeg kan intervju sosialarbeidere eller miljøarbeidere som jobber tett med ungdommene, både sosialt, faglig som har hjem-skole samarbeid og kanskje samarbeid med andre organer i lokalmiljøet.

Dere i oppsøkende team i Oslo Øst har kontakt med barn og unge i nærmiljøet, så med dette vil jeg intervju utekontakter, sosialkonsulenter eller nærmiljøkoordinatorer,

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at jeg gjennomfører et personlig intervju med deg. Det vil ta deg ca. 30 minutter – 1 time. Intervjuet inneholder spørsmål om hvordan

dere jobber med ungdom på skolen, og om dere samarbeider med andre instanser. Jeg er interessert i å vite hva dere tenker er årsaker til ungdomskriminalitet, og hvordan dere jobber forebyggende på skolen og i oppsøkende arbeid og deres samarbeid.

Jeg kommer til å ta opp intervjuet, men bare jeg har tilgang på opptaket og det vil bli slettet etter prosjektet er ferdig. Utskrifter og eventuelle sitater i masteroppgaven vil bli anonymisert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Hvis du har spørsmål er det bare å ringe meg på tlf: 91564617 eller nå meg på mail: s234570@oslomet.no.

Er det greit at jeg kan ringe eller sende deg mail, om jeg lurer på noe i etterkant?

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker opplysninger du gir i intervjuet

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er bare jeg og min veileder, Hans Wiggo Kristiansen som kommer til å ha tilgang på dataene.

Dataene vil bli oppbevart på en låst pc, som bare jeg har tilgang til. Navnet og kontaktinformasjonen din vil bli erstattet med koder, noe som gjør det helt anonymt.. Du vil ikke kunne gjenkjennes i masteroppgaven eller i artikler fra prosjektet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er rundt mai – august 2022. Når prosjektet er avsluttet, vil alle personopplysninger bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Institutt for sosialfag – retning Sosialt arbeid, OsloMet, har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Institutt for sosialfag på Oslomet ved Hans Wiggo Kristiansen, hawi@oslomet.no*
- Vårt personvernombud: Mette Sandberg, tlf: 67 23 73 58 og mail: Mesand@oslomet.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Ungdomskriminalitet og skolen som forebygger*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at *Mona Ismail Hassan Moalin* kan gi opplysninger om meg til prosjektet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 4: Godkjenningsbrev fra NSD**NSD** NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA**NSD sin vurdering****Prosjektittel**

masteroppgave om ungdomskriminalitet og skolen og oppsøkende arbeids rolle som en forebyggingarena

Referansenummer

902731

Registrert

26.09.2020 av Mona Hassan Moalin - s234570@oslomet.no

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Hans Wiggo Kristiansen, hawi@oslomet.no, tlf: 45079751

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Mona Ismail Hassan Moalin, monamoalin@hotmail.no, tlf: 91564617

Prosjektperiode

18.09.2020 - 20.08.2021

Status

20.05.2021 - Vurdert

Vurdering (3)**20.05.2021 - Vurdert**

NSD har vurdert endringen registrert 16.5.2021.

Endringen innebærer at prosjektslutt utsettes til 20.8.2021 (opprinnelig 16.5.2021).

Det er vår vurdering at behandlingen fortsatt vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 20.5.2021. Behandlingen kan fortsette.

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5f61f654-516b-4074-baa7-0e8abb2f48b2> 1/3

2021-8-13 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa

Lykke til videre med prosjektet!

12.11.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 11.11.2020.

Endringen innebærer at utvalget utvides med ansatte i oppsøkende arbeid som utekontakter/nærmiljøkoordinator/assistent/miljøterapeut/sosialkonsulent. Intervjuguide og informasjonsskriv er revidert for å gjenspeile dette.

Vi minner om at også dette utvalget har taushetsplikt, og ikke kan dele opplysninger om enkeltpersoners personlige forhold med prosjektet. Vi anbefaler at de ansatte minnes om sin taushetsplikt i forkant av intervjuer, og at de oppfordres til å unngå å omtale sine erfaringer på en måte som ikke gjør enkeltpersoner identifiserbare.

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 12.11.2020. Behandlingen kan fortsette.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD:

Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

12.10.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med vedlegg 12.10.2020. Behandlingen kan starte.

TAUSHETSPLIKT

Vi minner om at lærer har taushetsplikt, og ikke kan dele opplysninger om enkeltbarns personlige forhold med prosjektet. Vi anbefaler at de ansatte minnes om sin taushetsplikt i forkant av intervjuer, og at de oppfordres til å unngå å omtale elever på en måte som gjør dem identifiserbare.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 16.5.2021.

https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5f61f654-516b-4074-baa7-0e8abb2f48b2_2/3

2021-8-13 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa
Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)